

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Karar Günü:30.11.1993

R.G. Tarih-Sayı:09.08.1994-22016

DAVACI : Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI : Sosyalist Türkiye Partisi

DAVANIN KONUSU : Sosyalist Türkiye Partisi Programı'nın kimi bölümlerinin 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 78. maddesinin (a) bendiyle 81. maddesinin (a) ve (b) bendlerine; Anayasa'nında Başlangıç Kısmı'yla 3., 4., 14., 68., 69. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek Siyasî Partiler Yasası'nın 101. maddesinin (a) bendi uyarınca kapatılmasına karar verilmesi istemidir.

I- İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 25.2.1993 günlü, SP.43.HZ.1993/16 sayılı iddianamesinde aynen şöyle denilmektedir:

I- Giriş

Anayasa'da özel olarak düzenlenen demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsurları olan ve önceden izin alınmadan kurulan siyasal partiler, millî iradenin oluşmasındaki yüklendikleri rol ve görevleri gereği Devlet ve toplum düzeni içinde çok önemli yere sahip tüzel kişiliği haiz kendi siyasetlerini yürütmek için teşkilatlanmış kuruluşlardır. Ancak; ulus bütünlüğünü demokratik düzeni ve Cumhuriyet ilkelerini hedef alacak tarzda mutlak ve sınırsız davranış yetkisine de sahip değillerdir.

Anayasa, siyasal partilerin tüzük ve programlarının devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne insan haklarına, millet egemenliğine demokratik ve lâik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamayacağını öngörmüş, aksine davranışta bulunan siyasal partilerin ise kapatılacağını ifade etmiştir.

Siyasal partilerin toplum düzeni içindeki olağanüstü rollerini göz önüne alan Anayasa, kurulan siyasal partilerin tüzük ve programlarının ve kurucularının hukukî durumlarının Anayasa ve kanun hükümlerine uygunluğunu, kuruluşlarını takiben ve öncelikle denetleme ve faaliyetlerini takip etme ve gerektiğinde de kapatma davası açma görev ve yetkisini Cumhuriyet Başsavcılığımıza vermiştir.

Davalı siyasî parti, gerekli bildiri ve belgelerin 6 KASIM 1992 tarihinde İçişleri Bakanlığına verilmesi ile Siyasî Partiler Yasası'nın 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. Kuruluş bildiri ve belgelerinin İçişleri Bakanlığınca, Cumhuriyet

Başsavcılığımıza gönderilmesini takiben Anayasa'nın 69. ve Siyasî Partiler Yasası'nın 9. maddeleri uyarınca davalı partinin tüzük ve programıyla, kurucularının hukukî durumlarının Anayasa ve yasa hükümlerine uygun olup olmadığı öncelikle incelenmiş ve programında aşağıda belirtilecek olan aykırılıklar bulunduğu saptanmıştır.

II- Konu İle İlgili Yasal Düzenlemeler

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

A) Anayasa Hükümleri:

1- "MADDE 2.- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

2- "MADDE 3.- Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir.

Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır.

Millî marşı "İstiklal Marşı"dır.

Başkenti Ankara'dır."

3- "MADDE 4.- Anayasanın 1 inci maddesindeki Devletin şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki hüküm ile, 2 nci maddesindeki Cumhuriyetin nitelikleri ve 3 üncü maddesi hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez."

4- "MADDE 5.- Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

5. "MADDE 11.- Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz."

6. "MADDE 14.- Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbiri, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin bir kişi veya zümre tarafından yönetilmesini veya sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamak veya dil, ırk, din ve mezhep ayırımı yaratmak veya sair herhangi bir yoldan bu kavram ve görüşlere dayanan bir devlet düzenini kurmak amacıyla kullanılamazlar.

Bu yasaklara aykırı hareket eden veya başkalarını bu yolda teşvik veya tahrik edenler hakkında uygulanacak müeyyideler, kanunla düzenlenir.

Anayasanın hiçbir hükmü, Anayasada yer alan hak ve hürriyetleri yok etmeye yönelik bir faaliyette bulunma hakkını verir şekilde yorumlanamaz."

7. "MADDE 68.- Vatandaşlar, siyasî parti kurma ve usulüne göre partilere girmeye ve partilerden çıkma hakkına sahiptir. Parti üyesi olabilmek için yirmibir yaşını ikmal etmek şarttır.

Siyasî partiler, demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır.

Siyasî partiler, önceden izin almadan kurulurlar ve Anayasa ve kanun hükümleri içinde faaliyetlerini sürdürürler.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Siyasî partilerin tüzük ve programları, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, millet egemenliğine, demokratik ve lâik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz.

Sınıf veya zümre egemenliğini veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayan siyasî partiler kurulamaz.

Siyasî partiler, yurt dışında teşkilatlanıp faaliyette bulunamaz, kadın kolu, gençlik kolu ve benzeri şekilde ayrıcalık yaratan yan kuruluşlar meydana getiremez, vakıf kuramazlar.

Hâkimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanları, Yükseköğretim Kurulu üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, öğrenciler ve Silahlı Kuvvetler mensupları siyasî partilere giremezler."

8- "MADDE 69.- Siyasî partiler, tüzük ve programları dışında faaliyette bulunamazlar; Anayasanın 14 üncü maddesindeki sınırlamalar dışına çıkamazlar; çıkanlar temelli kapatılır.

Siyasî partiler, kendi siyasetlerini yürütmek ve güçlendirmek amacıyla dernekler, sendikalar, vakıflar, kooperatifler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşları ile siyasî ilişki ve işbirliği içinde bulunamazlar. Bunlardan maddî yardım alamazlar.

Siyasî partilerin parti içi çalışmaları ve kararları, demokrasi esaslarına aykırı olamaz.

Siyasî partilerin malî denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır.

Cumhuriyet Başsavcılığı, kurulan partilerin tüzük ve programlarının ve kurucularının hükukî durumlarının Anayasa ve kanun hükümlerine uygunluğunu, kuruluşlarını takiben ve öncelikle denetler; faaliyetleri de takip eder.

Siyasî partilerin kapatılması, Cumhuriyet Başsavcılığının açacağı dava üzerine, Anayasa Mahkemesince karara bağlanır.

Temelli kapatılan siyasî partilerin kurucuları ile her kademedeki yöneticileri; yeni bir siyasî partinin kurucusu, yöneticisi ve denetçisi olamayacakları gibi, kapatılmış bir siyasî partinin mensuplarının üye çoğunluğunu teşkil edeceği yeni bir siyasî parti de kurulamaz.

Siyasî partiler, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, yabancı ülkelerdeki dernek ve gruplardan herhangi bir suretle aynî ve nakdî yardım alamazlar, bunlardan emir alamazlar ve bunların Türkiye'nin bağımsızlığı ve ülke bütünlüğü aleyhindeki karar ve faaliyetlerine katılamazlar. Bu fıkra hükümlerine aykırı hareket eden siyasî partiler de temelli kapatılır.

Siyasî partilerin kuruluş ve faaliyetleri, denetleme ve kapatılmaları yukarıdaki esaslar dairesinde kanunla düzenlenir."

B) Siyasî Partiler Yasası Hükümleri

1. "MADDE 78.- Siyasî partiler:

a) Türkiye Devletinin Cumhuriyet olan şeklini; Anayasanın başlangıç kısmında ve 2 nci maddesinde belirtilen esaslarını; Anayasanın 3 üncü maddesinde açıklanan Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, diline, bayrağına, millî marşına ve başkentine dair

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

hükümlerini; egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunun ancak, Anayasanın koyduğu esaslara göre yetkili organları eliyle kullanılabileceği esasını; Türk Milletine ait olan egemenliğin kullanılmasının belli bir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılmayacağı veya hiçbir kimse veya organın, kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı hükmünü; seçimler ve halkoylamalarının serbest, eşit, gizli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılması esasını değiştirmek;

Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, dil, ırk, renk, din ve mezhep ayrımı yaratmak veya sair herhangi bir yoldan bu kavram ve görüşlere dayanan bir devlet düzeni kurmak;

Amacını güdemezler veya bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar, başkalarını bu yolda tahrik ve teşvik edemezler.

b) Bölge, ırk, belli kişi, aile, zümre veya cemaat, din, mezhep veya tarikat esaslarına dayanamaz veya adlarını kullanamazlar.

c) Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini veya zümre egemenliğini veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamazlar ve bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar.

d) Askerlik, güvenlik veya sivil savunma hizmetlerine hazırlayıcı nitelikte eğitim ve öğretim faaliyetlerinde bulunamazlar.

e) Genel ahlâk ve adaba aykırı amaçlar güdemezler ve bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar.

f) Anayasanın hiçbir hükmünü, Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerini yok etmeye yönelik bir faaliyette bulunma hakkını verir şekilde yorumlayamazlar."

2. "MADDE 81.- Siyasî partiler :

a) Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde millî veya dinî kültür veya mezhep veya ırk veya dil farklılığına dayanan azınlıklar bulunduğunu ileri süremezler.

b) Türk dilinden veya kültüründen başka dil ve kültürleri korumak, geliştirmek veya yaymak yoluyla Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde azınlıklar yaratarak millet bütünlüğünün bozulması amacını güdemezler ve bu yolda faaliyette bulunamazlar.

c) Tüzük ve programlarının yazımı ve yayınlanmasında, kongrelerinde, açık veya kapalı salon toplantılarında, mitinglerinde, propaganlarında Türkçe'den başka dil kullanamazlar; Türkçe'den başka dillerde yazılmış pankartlar, levhalar, plâkla, ses ve görüntü bantları, broşür ve beyannameler kullanamazlar ve dağıtamazlar; bu eylem ve işlemlerin başkaları tarafından da yapılmasına kayıtsız kalamazlar. Ancak, tüzük ve programlarının kanunla yasaklanmış diller dışındaki yabancı bir dile çevrilmesi mümkündür."

III- Dava Konusu Parti Programı

Davalı parti benimsediği siyasetini sürdürebilmek için hazırladığı, bilimsel sosyalizm ağırlıklı programının dava konusu edilen bölümlerinde;

Birinci bölümün;

Sosyalizm programının alt yapısı,

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

21. Yüzyıla doğru dünyamız başlığı altında;

İçinde bulunduğumuz 21. yüzyılın "emperyalizm ve sosyalist devrimler çağı", "kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı" olarak nitelenegeldiğini, uluslararası devrim sürecinin üçlü bileşen üzerine oturduğunun sık sık vurgulandığını bu bileşenlerin,

Sosyalist ülkelerdeki kuruluş süreçleri;

Kapitalist ülkelerde süren işçi sınıfı merkezli, sınıf mücadeleleri;

Ulusal kurtuluş hareketleri ve bağımsızlıkçı devrimler....olduğunu.

Ulusal Kurtuluş Mücadeleleri başlığı altında;

Ulusal kurtuluş hareketlerinin dünya devrim sürecinin organik bir parçası olduğunu, ulusal kurtuluş hareketleri bağlamında bugün dünyamızdaki en önemli dinamiklerden birini Kürt ulusal hareketinin oluşturduğunu, devrimci çizgideki ısrarı bu harekete diğer ulusal kurtuluş hareketleri arasında özel bir yer kazandırdığını, söz konusu ısrarı emperyalist ağırlığa rağmen sürdürebilmesi halinde yeni dinamikler yaratmasının söz konusu olabileceğini,

Ortadoğu başlığı altında;

Sosyalist dünya yokluğunda burjuva yönetimli ulusal kurtuluş hareketlerinin bağımsızlık kazanma olasılığının son derece zayıf olduğunu, ortadoğudaki emperyalizme karşı emekçi halklar arasında dayanışmanın yanı sıra, ulusal kurtuluş hareketlerinin proleter ve sosyalist kanallara yöneltilmesi gerektiğini, bölgedeki kapitalist ülke proleterlerinin siyasal güç ve özgürlük düzeyi ile ulusal hareketlerin iç gelişmeleri arasında yakın ilişki bulunduğunu, anti-kapitalist işçi hareketlerinin Türkiye, Yunanistan, İran v.b. ülkelerde yükselişe geçmelerinin Filistin ve Kürt direnişleri nezdinde sosyalizmin daha güçlü çekim merkezi olmasını sağlayacağını, Balkanlar ve Ortadoğu arasında köprü konumunda olan Türkiye'nin dengesizlik ve istikrarsızlık üreten çeşitli dinamiklerin kesişim noktasında yer aldığını en soldaki ulusal kavganın, Kürt hareketinin içerisinden çıktığını,

İkinci bölümün,

Anti-kapitalist dönüşümler,

Ulusal sorun başlığı altında;

1- Ulusal ve etnik kökenin hiçbir biçimde bir ayrıcalık, ya da dışlama-ezilme nedeni olamayacağını,

2- Kürt ulusunun ve bütün etnik toplulukların kendi dil ve kültürel yapılarını koruyup geliştirebilmeleri olanağının sağlanacağını, dillerin geliştirilmeleri, zenginleştirilmeleri çalışmalarında hiçbir dile ayrıcalık tanınmayacağını,

3- a) Ulusların ayrılma dahil, kendi geleceklerini belirleme hakkının yasalar ve toplumsal araçlarla güvenceye alınacağını,

b) Ayrılma hakkının kullanılmasının insanın, insanı sömürmesine zemin oluşturan sosyo-ekonomik süreçleri gündeme getirmesi durumunda partinin bölgedeki bütün sosyalist ve devrimci güçlerle birlikte sürecin önüne geçileceğini,

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

c) S.T.P. sosyalist kurtuluş sürecinde Türk ve Kürt halklarının gönüllü birliğini hedefleyip bu amaçla propaganda çalışmaları yapılacağını,

öngörmektedir.

IV- Kapatma Sebepleri ve Değerlendirme

A- Kapatma sebepleri;

Davalı Sosyalist Türkiye Partisi programında "ulusal kurtuluş mücadelelerinin sosyalizmin yerleşip gelişmesinde etken olduğu ve partinin siyasal anlayışı doğrultusunda bu mücadelelerin desteklenmesi gerektiği, ulusal kurtuluş mücadeleleri içinde Kürt ulusal hareketinin önemli yere sahip olduğu ve Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi üzerindeki topraklarda kurtuluş mücadelesi verdiği ifade edilerek, ülkemizde başta Kürt ulusu olmak üzere ulusların bulunduğu, bunların dil ve kültürel yapılarını koruyup geliştirmelerinde, ayrılma dahil kendi geleceklerini belirlemede, her türlü olanağın sağlanarak yasalar ve toplumsal araçlarla güvenceye alınacağı, ulusal ve etnik kökenin ayrıcalık dışlanma ve ezilme nedeni olmayacağı, hiçbir dile ayrıcalık tanınmayacağı, Türk ve Kürt halklarının gönüllü birliğini temin için propaganda çalışmaları yapılacağı..."

şeklindeki görüşler yer almaktadır.

B- Değerlendirme;

Siyasal partilerin amaçları ve kapatılmalarına ilişkin esaslar Anayasa'nın 68. ve 69. maddelerinde düzenlenmiştir.

68. maddesinde;

Siyasî partilerin tüzük ve programlarının, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, millet egemenliğine, demokratik ve lâik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamayacağı,

Sınıf veya zümre egemenliğine veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayan siyasî partiler kurulamayacağı,

69. maddesinde;

Siyasî partilerin, tüzük ve programları dışında faaliyette bulunamayacakları, Anayasanın 14. maddesindeki sınırlamalar dışına çıkamayacakları, çıkanların temelli kapatılacağı,

Yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, yabancı ülkelerdeki dernek ve gruplardan herhangi bir surette aynî ve nakdî yardım ile emir alamayacakları, bunların Türkiye'nin bağımsızlığı ve ülke bütünlüğü aleyhindeki karar ve faaliyetlerine katılamayacakları, bu sınırlamalara aykırı hareket eden siyasî partilerin temelli kapatılacakları,

Esası getirilmiş ve

Siyasî partilerin kuruluşları, faaliyetleri denetlenmeleri, kapatılmaları ile ilgili hususların ise Anayasada belirtilen ilke ve esaslar dikkate alınarak kanunla düzenleneceği ifade edilmiştir.

Anayasada öngörülen bu düşünceden hareketle düzenlenen Siyasî Partiler Yasası'nda, partilerin amaç ve faaliyetlerinde uyulması kaçınılmaz olan hususlar ile uyulmamasının sonuçları

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

yasanın dördüncü kısmında siyasî partilerle ilgili yasaklar ve beşinci kısmında siyasî partilerin kapatılması başlıkları adı altında belirlenmiştir.

Anayasa ve Siyasî Partiler Yasası'nın ortaya koyduğu ilke ve esaslar doğrultusunda davalı parti programı incelendiğinde;

Türkiye Cumhuriyeti ülkesinin toprakları üzerinde başta Kürt ulusu olmak üzere ulusların bulunduğu ve Kürt ulusunun bu topraklarda kurtuluş mücadelesi verdiği ifade edilerek özellikle yaşayan bir "Kürt ulusunun" varlığı açık ve seçik bir biçimde kabul edildikten

sonra;

"Ulusal ve etnik köken hiçbir biçimde bir ayrıcalık, ya da dışlanma-ezilme nedeni olamaz."

"Kürt ulusunun ve bütün etnik toplulukların kendi dil ve kültürel yapılarını koruyup geliştirebilme olanağı sağlanır. Dillerin geliştirilmeleri, zenginleştirilmeleri çalışmalarında hiçbir dile ayrıcalık tanınmaz."

"Ulusların, ayrılma dahil, kendi geleceklerini belirleme hakkı yasalar ve toplumsal araçlarla güvenceye alınır."

"STP. Sosyalist kuruluş sürecinde Türk ve Kürt halklarının gönüllü birliğini hedefler. Bu amaçla propaganda çalışmaları yapar."

Şeklinde görüşlerin programda benimsendiği anlaşılmaktadır.

Siyasal bir partinin Türkiye Cumhuriyeti ülkesinin toprakları üzerinde Türk ve Kürt halkları adı altında iki ayrı ulusun varlığını açıkça kabul edip, Türkçeden başka dil konuşan azınlıkların bulunduğunu, bunların kendi dil ve kültürel yapılarını koruyup geliştirebilme olanağı sağlayacağını ileri sürerek, bu azınlıklara, ayrılma dahil, kendi geleceklerini belirleme hakkı tanımak istemesi ulusal yapıda gitgide kopmalara, bölünmelere yol açması anlamını taşır.

Sosyalist kuruluş sürecinde Türk ve Kürt halklarının gönüllü birliğinin hedeflenerek, bu amaçla propaganda çalışmaları yapılacağı belirtilmesi, ulusal yapıdaki bütünlüğü bozucu düzenlemenin parti tarafından desteklendiğini gösteren ayrı bir olgudur.

Bu nedenle ileriye sürülen görüş ve benimsenen ilkelere göre davalı Sosyalist Türkiye Partisi:

a) Anayasa'nın 3. maddesinin birinci fıkrasının "Türkiye Devleti ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir."

b) Anayasa'nın 14. maddesinin birinci fıkrasının "Anayasada belirtilen hak ve hürriyetlerden hiçbiri devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak ...veya dil ...ayrımı yaratmak amacıyla kullanılamaz."

c) Anayasa'nın 68. maddesinin dördüncü fıkrasının "siyasî partilerin tüzük ve programları, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne...aykırı olamaz."

d) 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun dördüncü kısmında yeralan 78. maddesinin (a) bendinin "Siyasî Partiler...Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, ...dair hükümleri değiştirmek...dil ...ayrımı yaratmak...amacını güdemezler."

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

e) Aynı Kanun'un 81. maddesinin (a) ve (b) bendinin "Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde millî veya dinî kültür veya mezhep veya ırk veya dil farklılığına dayanan azınlıklar bulunduğunu ileri süremezler.

f) Türk dilinden veya kültüründen başka dil ve kültürleri korumak, geliştirmek veya yaymak yoluyla Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde azınlıklar yaratarak millet bütünlüğünün bozulması amacını güdemezler, bu yolda faaliyette bulunamazlar."

Biçimindeki buyurucu kurallarına aykırı davranmış bulunmaktadırlar.

Sonuç:

Yukarıda gerekçeleri ve yasal dayanakları ile birlikte açıklandığı üzere, davalı Sosyalist Türkiye Partisi'nin:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın başlangıç kısmı, 3., 4., 14., 68. ve 69. maddeleriyle 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 78. maddesinin (a) bendi, 81. maddesinin (a) ve (b) bentlerine aykırı olarak devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı amaçladığı sonucuna varıldığından, davalı siyasî partinin 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 101/a maddesi gereğince kapatılmasını arz ve talep ederim."

II- DAVALI PARTİNİN ÖN SAVUNMASI

Sosyalist Türkiye Partisi Vekilinin 7.5.1994 günlü ön savunmasında aynen şöyle denilmektedir :

"- Usul Açısından Ön-Savunmamız

1- Dava yasal prosedüre uygun olarak açılmamıştır. 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası incelendiğinde, yasanın 9. maddesinin işletilerek öncelikle Sosyalist Türkiye Partisine eksiklik ve aykırılıklar için ihtarda bulunulması gerekirdi.

a- Sözkonusu yasanın 101. maddesi ile 9. maddesi ele alınmalıdır. 101. maddenin tek başına olaya uygulanması olasılığı yoktur. Çünkü yasanın 9. maddesi;

"Cumhuriyet Başsavcılığı kurulan partilerin tüzük ve programlarının ve kurucularının hukuki durumlarının Anayasa ve kanun hükümlerine uygunluğunu ve belgelerinin tamam olup olmadığını, kuruluşlarını takiben öncelikle inceler.." demek suretiyle, dikkat edilirse tüzük ve programlarının Anayasa ve kanun hükümlerine uygunluğunun da gözönüne alındığı anlaşılmaktadır. 9. Maddenin altını çizdiğimiz cümlesi, esin kaynağını Anayasanın 69/5. fıkrasından almaktadır;

"Cumhuriyet Başsavcılığı kurulan partilerin tüzük ve programlarının ve kurucularının hukuki durumlarını Anayasa ve kanun

hükümlerine uygunluğunu kuruluşlarını takiben öncelikle inceler"

biçiminde düzenlenmiş olan anayasa maddesi, 2820 sayılı SP Yasasının

9. maddesine aynen aktarılmıştır. Tüzük ve programlarının Anayasa ve yasaya uygunluğunun denetimi ile birlikte kuruluş işlemlerinin ve kurucuların hukuki durumlarının incelenmesi eş zamanlı bir etkinliktir ve bu haliyle 9. madde her iki tür incelemenin prosedürünü oluşturmaktadır. Kaldı ki, siyasî yaşama yeni girmiş ve siyasî örgütlenmesi ve mücadelesini yeni oturtmaya çalışan yasal bir partinin Anayasanın 14. maddesinde belirtilen yasaklara aykırı amaç

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

güttüğünü iddia edebilmek için de böylesi bir ihtar gereklidir. Olaya uygulanacak hukuk mantığı bu olmalıdır. İddianamenin açmazı da burada yatmaktadır. Dernekler yasası incelendiğinde, benzer prosedürün İçişleri Bakanlığı kanalınca dernekler için de uygulandığını, tüzük incelenmesi ile kuruluş belgeleri ve kurucularının niteliklerinin yasal denetiminin aynı anda ve ihtar prosedürlü yürütüldüğünü görürüz. İddianamede siyasî partiler dernek statüsünden de aşağı bir değere itilmiştir. Yasadaki sözkonusu çelişkiyi siyasî partiler lehine çözümlenmemiz gerekir.

Program ve tüzüklerdeki Anayasaya aykırılık durumlarını da giderilecek noksanlıklardan sayıp, Anayasal güvence altına alınarak diğer tüm siyasî teşekküllerden üstün tutulmuş siyasî partilere de düzeltme hakkı tanınmalıdır.

Kaldı ki, siyasî partilerin eksiklik ve noksanlıklarının incelenmesiyle aynı süreçte başlayan Anayasaya uygunluk denetiminin dernekler yasasındaki gibi belli bir süre ile (90 gün) sınırlanmamasının aleyhte yarattığı durumun giderilmesi için de prosedürün bu biçimde uygulanmasında yarar bulunmaktadır.

Yasanın 101. maddesinin Teknik Hukuk mantığı ile olaya doğrudan uygulanması yasanın ve Anayasanın amaçsal yorumuna aykırı bir tutum olacaktır. Hukuk tarihimizde 1961 Anayasası ile birlikte değişik bir düzenleme mevcuttur. Bu düzenleme, siyasî partileri derneklerden ayıran, özel bir statüye sokan ve bu anlamda da dernek örgütlenmesinden hukuksal değer olarak daha üstün tutan bir niteliğe sahiptir. Siyasî partilerin sözünü ettiğimiz hukuksal değerinin bir sonucu olması gerekir. Bu sonuç ise, doğrudan kapatılma davası açılmasını önleyen bir sonuç olmalıdır. Yasanın 101. maddesi bu anlamıyla Anayasal Düzenlemenin Temel prensipleri ile çelişki halindedir. (Bu konuda ileride açılmayacağımız; 1982 Anayasasının Geçici 15. maddesi ve Anayasa aykırılık iddiaları hakkındaki savunmamızı şimdilik bir kenara bırakırsak) Ortada, hukuksal değerler düzleminde hiyerarşik bir karmaşa bulunmaktadır. Çözüm, 101. maddenin 9. madde ile birlikte değerlendirilmesi, siyasî partiye eksiklik veya aykırılığını gidermesi için ihtarda bulunulması ve duruma göre davanın açılıp açılmamasına karar verilmesidir. 101. Maddeyi teknik hukukçu perspektifi ile değerlendirirsek, siyasî parti kapatma prosedürünün derneklerin kapatılması prosedüründen çok daha kolay, basit ve adalete aykırı olduğunu görürüz. Siyasî partilere tanınan Anayasal güvencenin içeriğini boşaltan 101. madde dar yorumlanarak, bu güvencenin ortadan kaldırılması hukuksal bir hata olacaktır.

b- Davanın duruşmalı olarak görülmesi gerekir. Her ne kadar Anayasanın 149/son maddesi Anayasa Mahkemesinin Yüce Divan sıfatıyla baktığı davalar dışında kalan işleri dosya üzerinde inceleyeceği hükmü ve yine SPY m.98/1. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Yasa'nın" 23. maddesi, dosya üzerinden inceleme yapılmasına yönelik iseler de, duruşmalı yargılama talebimizi engelleyen hüküm içermemektedirler. Adı geçen hükümler; bu hakkın kullanımını olsa olsa mahkemenin takdirine bırakmıştır şeklinde yorumlanabilir. Ancak "Duruşmalı" yargılama yapılmasını engelleyen madde emredici hüküm niteliğinde değildir. Keza bu konuda Anayasa Mahkemesi'nin gerek gördüğü hallerde sözlü açıklamalarını dinlemek için ilgilileri ve konu hakkında bilgisi olanları çağırma yetkisi tanınmış olması, sınırlayıcı bir hüküm değildir. "Duruşmalı" yargılama yapılmasını imkansız kılmaz. Burada CMUK 387. maddeyi de SPY m.98 deki atıfla ele aldığımızda, ortada örtülü boşluk mevcuttur ve bu boşluk siyasi partilere tanınan "Anayasal güvence" temel alınarak talebimiz yönünde doldurulmalıdır.

Siyasî Partiler Yasası 98. maddesinin CMUK hükümlerinin uygulanacağına dair bendini "Kanun yolları" kapatılmış bir dava açısından değerlendirdiğimizde, dosya üzerinden yapılacak ve itiraz yolu dahi kapatılmış bir yargılamanın duruşmalı yapılmasının kabulü gerekmektedir.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Siyasî parti kapatma davalarının birer ceza karnamesi değerinden de aşağıya düşürülmemesi zorunludur.

c- Siyasî Partiler Yasası'nın usul yönünden değerlendirdiğimiz 101. maddesi aynı zamanda Anayasa'nın 68. maddesine de aykırıdır.

Önceden izin almadan kurulan (Anayasa m.68/3) ve demokratik siyasî yaşamın vazgeçilmez unsuru kabul edilen (Anayasa M.68/2) siyasî partilerin, Anayasadaki sınırları da aşan bir şekilde yasal kıskaca alınması sözkonusudur. Anayasanın 68. maddesinin davaya konu olan 4. bendinde;

"Siyasî partilerin tüzük ve programları, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, millet egemenliğine, demokratik ve laik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz" denmektedir. Dikkat edilirse sınırlama; altını çizdiğimiz program ve tüzük kapsamının dışına taşmazken, 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 101/a bendinde;

"Parti tüzüğünün veya programının yahut partinin faaliyetlerini düzenleyen ve yetkili parti organları veya mercilerince yürürlüğe konulmuş olan diğer parti mevzuatının..." demek suretiyle anayasal sınırlamayı aşan bir kapsam genişletme sözkonusudur. Artık mevzuatıyla da parti sorumlu tutulmaktadır.

SPY 101. maddenin başlığı "Dördüncü kısımdaki yasaklara aykırılık halinde partilerin kapatılması" şeklindedir ve dördüncü kısımda dava konusu olaya uygulanmak istenen 81/a ve b bendleri, Anayasada bulunmayan ek sınırlamalardır ve bu durumlarıyla Anayasaya aykırıdırlar.

Anayasa'nın Geçici 15. maddesinin Siyasî Partiler Yasası hakkında Anayasa'ya aykırılık iddialarını imkansız hale getirdiği gerekçesi, teknik hukuksal yaklaşımın bir sonucudur. Burada "Dar yorum" yapmanın toplumsal/siyasal gerçeklik ile bağdaşmayacağına ilişkin savunmalarımızı ileride; esas hakkındaki önsavunmamız bölümünde açıklayacağız. Bununla birlikte Mahkemenin Anayasayı da aşan ve yukarıda belirttiğimiz hükümlerine açıkça aykırı olan bir yasayı temel olarak, yine aynı anayasanın "GEÇİCİ" bir hükmünü dayanak yaparak, sözkonusu maddeyi Anayasanın diğer ilkelerinden üstün tutarak hangi gerekçelerle karar vereceği tarafımızdan merak edilmektedir. Geçici 15. maddeyi aşmanın yolu Siyasî Partiler Yasası'nın davaya konu olan 78/a ve b. bendlerinin ve yine 101/a. bendinin değerlendirilmesinde Uluslararası hukukun temel prensipleri ve ülkemizin taraf olduğu veya onayladığı Uluslararası sözleşmelerin birer iç hukuk metni ve/veya prensipleri olarak olayda dikkate alınması ve bu araçların dinamik yorum yöntemi ile Anayasanın sözel yorumundan ziyade amaçsal yorumuyla birlikte siyasal/toplumsal gerçekler gözönüne alınarak olaya uygulanması gerekir.

Bunun dışında bir, zorlama; teknik olarak dahi bir yasal tasarruf niteliği taşımayan Siyasal Partiler Yasası'nın ilgili maddeleri ile hüküm kurma talihsizliğine mahkemeyi sevk edecektir. (Yasa tekniği olarak incelememiz ileride daha genişçe yer almaktadır.)

ç- Her olasılıkla, Konunun önemi ve toplumsal/siyasal gerçeklikteki sözünü ettiğimiz değişimlerin somutlanması açısından, parti programının hazırlanması sürecinde bulunmuş Sosyalist Türkiye Partisi Genel Başkanı Ali Önder Öndeş olmak üzere Genel Başkan yardımcısı İ.Kemal Okuyan, Merkez Yürütme Kurulu üyeleri Süleyman Z. Baba, Metin Çulhaoğlu ve isimlerini esas hakkındaki mütalaaya yanıt larımızda açıklayacağımız konunun diğer ilgililerinin sözlü açıklamalarına başvurulmasını şimdiden talep ediyoruz.

d- İddianamedeki bir başka eksikliği de Anayasal maddeleri sıralayıp adeta sevk maddeleri gibi kullanarak, sonuç kısmında işlenmesi ve savunmanın önü tıkanmaya çalışılmıştır.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)
Karar Sayısı:1993/3

Esasa İlişkin Ön-Savunmamız :

- Anayasanın Niteliği ve Geçici 15. Madde

1- 12 Eylül'ün ürünü ve kısa sürede aşınmış bir anayasanın maddeleri ile yargılama yapılmaktadır. Anayasanın hazırlanması ve yasalaştırma hareketleri Temel Hukuk ilkelerinin içeriğinin boşaltıldığı bir hukuk sistemi restorasyonu meydana getirmiştir. Bu restorasyon, anti-demokratik özünü en iyi anayasanın önsözünde belirginleştirmiştir. Verili pozitif hukukla bu davanın yürütülmesi sakıncalıdır. Bu nedenle, Toplumsal/siyasal gerçeklikle çelişik olan 12 Eylül dönemi ürünü başlangıç kısmının dava konusunu olayın değerlendirilmesinde kullanılamaz. Yasal boşluk başka araçlarla doldurulmak zorundadır.

a- 1982 Anayasası'nda, Temel Hukuk Prensipleri açısından bir karmaşa sergilenmiştir. Zamana bağlı olmayan muafiyet mantığıyla Geçici 15. madde, Anayasanın 2. maddesinde Cumhuriyetin niteliği olarak belirtilen ve değiştirilmesi bile teklif edilemeyen (Anayasa m.4) Sosyal Hukuk Devleti ile çelişmektedir. Benzer çelişki Anayasanın 11. maddesinde belirtilen Anayasanın bağlayıcı ve üstünlüğü ilkesiyle ve yine Kanun önünde eşitlik ilkesi ile de devam ettirilebilir. (Özellikle kişi ve kurumlara sağladığı muafiyet yönünden). Madde aynı zamanda "Milletlerarası sözleşmelerin iç hukuk değerini" düzenleyen 90. madde ile de çelişiktir.

Anayasa metnine dahil olan başlangıç kısmındaki ırkçılık ile 14. ve 68. maddelerdeki sınırlamalar da Sosyal Hukuk Devleti ilkesi ile (Madde 2) ve 12. maddesi ile çelişki halindedir. Hukuk terminolojisine ait olmayan bir kavram (Atatürk milliyetçiliği) Hukuksal bir değer taşımakta ve aksini savunacak düşünce ve mülahazalar anayasal korumadan yararlanamamaktadır. (Başlangıç kısmı 7. bend) Keza Türk milli menfaatleri dışında Atatürk ilke ve inkılapları dışında bir düşünce ve görüş oluşturmak da korumadan yararlanamayacaktır.

Anayasa Mahkemesi 10.6.1961 tarihli ve 24/55 sayılı kararında; "Anayasa ilkeleri etki ve değer bakımından eşit olup, hangi nedenle olursa olsun birini ötekine üstün tutulması mümkün olmadığından, bunların bir arada, birbirine getirdiği sınırlamalar içerisinde ve hukukun genel kuralları da gözönünde bulundurulmak suretiyle uygulanmaları zorunludur." demek suretiyle Anayasal ilkeler arasında bütünlük ve eşitlik ile Genel Hukuk Kurallarının birlikte değerlendirilmesi gerektiğini açıklığa kavuşturmuş ayrıca 27.3.1986 tarih ve 31/11 sayılı kararıyla;

"Yasakoyucunun ceza alanında yasama yetkisini kullanırken, Anayasa'nın temel ilkelerine ve ceza hukukunun ana kurallarına bağlı kalmak koşuluyla, toplumda belli eylemlerin suç sayılıp sayılmaması, suç sayılırsa hangi tür ve ölçüde ceza yaptırımıyla karşılaşmaları gerektiği, hangi durum ve davranışların, ağırlaştırıcı yada hafifletici öge olarak kabul edileceği konularında takdir yetkisi vardır" (9.5.1986 t.R.G.) diyerek Amaçsal Dinamik yorum anlayışını boşluk doldurmada kullanma eğilimini sergilemiştir.

b- Anayasa'da yasa boşluklarının nasıl doldurulacağı hakkında bir hüküm bulunmamaktadır. Bu durumda Medenî Kanunun 1. maddesinde belirtildiği gibi, hâkimin kendini yasakoyucunun yerine koyarak buna göre doldurulmalı, Temel Hukuk İlkeleri ve günümüz toplumsal/siyasal gerçekliğiyle çelişik olan sözünü ettiğimiz hükümler, Yoksayma yöntemi ile dikkate alınmadan hüküm kurulmalıdır.

Anayasa Mahkemesi 3.7.1986 tarihli ve 3/15 sayılı kararında;

Hukuk devletinde kanunkoyucu da dahil olmak üzere, devletin bütün organları üstünde hukukun mutlak bir hakimiyeti olması, kanunkoyucunun yasama faaliyetlerinde kendisini her

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

zaman Anayasa ve hukukun üstün kuralları ile bağlı tutmasının gerektiği, Zira kanunun da üstünde kanunkoyucunun bozamayacağı temel hukuk prensipleri ve Anayasanın olduğunu belirtmiştir. (R.G. 10.12.1989)

Siyasî Partiler Yasasının Niteliği

2- Anayasanın 11. maddesinde düzenlenen "Anayasanın bağlayıcı ve üstünlüğü" ilkesi, SPY'nda yukarıda belirttiğimiz maddeler aracılığıyla önemli ölçüde sınırlandırılmıştır. Anayasanın 68. maddesi, siyasî partiler hakkında ağır sınırlamalar taşımaktadır. 2820 sayılı SPY da bu sınırlamaları daha da genişletmiştir.

a- Davalı Siyasî Parti, 1982 Anayasasını da aşan, 12 Eylül Hukukunun yarattığı ve bağımsızlık kazandırdığı mevzuat ile yargılanmaktadır. Bu önemlidir. Açıkça Anayasaya aykırılık taşıyan hükümler ile yargılanan davalı partinin kullanabileceği hukuksal araçlardan biri; uluslar-üstü hukuk kurallarıdır. 18/19 Nisan 1990 tarihindeki Anayasa Mahkemesinin 28. Kuruluş yılı kutlamaları çerçevesinde düzenlenen sempozyumdaki açılış konuşmasında Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın N.Darıcıoğlu'nun;

"Çok önem verdiğimiz ve özenle izlediğimiz bir olgu da, Yirminci yüzyılın özellikle ikinci yarısında "uluslar-üstü hukuk" ve "uluslar-üstü hukuka bağlılık" anlayışındaki olumlu gelişmelerin anayasa yargısında yeni bir gelişmenin başlangıcını oluşturmakta olmasıdır. Anayasaya uygunluk denetiminde, ulusal Anayasalar artık tek ölçü norm olmaktan çıkmaya Anayasaya uygunluk anlayışı da "uluslar-üstü hukuka bağlılık" anlayışla bütünleşmeye başlamıştır. Böylece temel hak ve özgürlüklerin korunmasında, bu değerlere standart nitelikler kazandırılmasında şimdiden çok önemli adımlar atıldığını, büyük mesafeler katedildiğini söylemekten kıvanç duymak tayım".

b- Toplumsal/siyasal yaşamı hukukla kavramanın bir sınırı vardır. Hukuk da kendini toplumsal/siyasal süreçlerle tanımlamaya çalışmalıdır. 12 Eylül döneminin tanımlamaları artık aşılmalıdır. Bunun somut alanlarından biri, İçtihad yaratma yoludur. Yargıdır. Özellikle 1982 Anayasası'nın hazırlandığı dönem ve hazırlanıp yürürlüğe giriş koşulları ile hukuk-dışı bu dönemde yürürlüğe giren ve Anayasa'nın Geçici 15. maddesindeki korumadan yararlanan yasaların, hukukun temel ilkelerine aykırı hükümlerinin Yasamanca değiştirilmemesi süreçlerinde "Bağımsız Yargının" anlamı ortaya çıkar. Sözkonusu ara dönemde 883 yasama işlemi yapılmıştır ve bunlar sözkonusu anayasal korunmadan yararlanarak, toplumsal/siyasal örgütlenme ve Temel hak ve özgürlüklere ek sınırlamalar getirmektedirler. Bu nedenle özellikle Anayasa Mahkemesi, Devletin Bekaasından önce, toplumun dönüşümü ve gereksinimlerini gözönüne almalıdır.

c- Burada uygulanacak karar örneği olarak istemiyerek de olsa, Anayasa Mahkemesi'nin kararlarını değil, Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu'nun 1989/4 kararını göstermek zorunda kalıyoruz;

"..yasalarda yeralan kuralların.. toplumsal gelişmeye ve üst hukuk kurallarına uygun olarak yorumlanıp uygulanması gerekir... Bu nedenlerle ağır toplumsal koşulların varlığı ve baskısı altında ve olağanüstü bir yönetim döneminde yürürlüğe giren 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'nın 2. maddesinin 2766 sayılı yasa ile değişik son fıkrasında yeralan hükmün anlamının amaçsal bir yorumla ve Türkiye'nin taraf olduğu insan hakları ile ilgili milletlerarası sözleşmeler ve Anayasa ilkeleri göz önünde bulunarak belirlenmesi gerekir." (9.2.1990 T. ve 20428 sayılı R.G.)

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Artık kavramları yerli yerine oturtmak gerekir. Geçici madde, adından da anlaşılacağı gibi geçicilik özelliği taşır ve oluşum sürecinin "olağanüstülüğü" de 10 yıl sonraki bir dönemde günün koşullarına göre değerlendirilmelidir.

d- Kaldı ki, Siyasî Partiler Yasası üzerinde yürürlüğe girdikten sonra bir çok kez değişiklik yapılmıştır. Geçici dönem ürünü bir yasa üzerinde bu kadar çok değişiklik yapılması da onun geçicilik niteliğinin bir başka kanıtını oluşturmaktadır.

Parti Programının Açıklanması

1- STP programı kuruluş tarihinden yaklaşık 10 ay öncesinde kamuoyuna "Sosyalizm program taslağı" başlığı altında matbuat olarak sunulmuş ve hakkında herhangi bir ceza kovuşturma veya soruşturması yapılmamıştır. Parti programını hazırlamak ve Parti Girişimciler Kurulunu seçecek olan Parti Hazırlık Konferansını organize etmek için oluşturulan Program Kurulu tarafından tamamlanmıştır. "Sosyalizm program taslağı" başlıklı kitapçık olarak da Dünya yayıncılık Ltd.Şti. tarafından Ocak 1992 tarihinde Aydınlar Matbaasında baskıya verilip yayımlanmıştır.

Bu örnekten de anlaşılacağı gibi, TCK ve 3713 sayılı Yasa açısından sakınca görülmeyen ve bu konuda kovuşturmaya uğramayan bir program, 2820 sayılı Yasa'ya ve daha da önemlisi Anayasa'nın ilgili maddelerine göre suç oluşturmakta, yasa ve Anayasa'ya aykırılık taşımaktadır. Bu da gösteriyor ki; Türk Hukuk sisteminde pozitif hukuk açısından ve bu hukukun uygulanması açısından bir bütünlük mevcut değildir. Oysa ki, "devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak" fiili suç olarak 3713 sayılı Yasa'da düzenlenmiştir. Ancak bu konudaki mahkeme içtihatları ve Yargıtay içtihatları, programda suç unsuru görmeyecek biçimde şekillenmiştir. İlgili Yargıtay ve ilk derece mahkeme kararlarını son savunmamızda değerlendireceğiz.

2- İddianame parti programına bütünlüklü bir yaklaşım içerisinde olmadığı gibi, Anayasanın başlangıç kısmındaki ilkeler mantığı ile bir hukuk felsefe üretmektedir.

a- Yeni kurulan bir partinin yalnızca program ve tüzüğünü davaya dayanak yaparak "Türk Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne dair hükümleri değiştirmek amacını gütmek, dil ayrımı yaratmak; Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde millî veya dini kültür veya mezhep veya ırk veya dil farklılığına dayanan azınlıklar bulunduğunu ileri sürmek; Türk dilinden veya kültüründen başka dil ve kültürleri korumak, geliştirmek veya yaymak yoluyla Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde azınlıklar yaratarak millet bütünlüğünün bozulması amacını gütmek" (İddianame syf 11, 12) suçlamalarında bulunmak imkansızdır. Bu suçlamalarda dikkat edilirse özellikli kast aranmaktadır. Manevi unsurun varlığının tesbiti, yeni kurulmuş, iddianamenin hazırlandığı dönemde henüz 3 aylık bir siyasî çalışma yapabilmiş bir partinin etkinliklerinin araştırılması gerekir. İddianame, program ve tüzük açısından anayasa ve yasalara uygunluk denetimi ile sınırlı kalmaya çalışmışsa da, özellikli kast arayan Siyasî Partiler Yasası'nın 78/a ve 81/a-b bendleri açısından yapılacak değerlendirme bu kadar dar bir kanıt olanağı ile sınırlandırılmaz. Kastın varlığının araştırmaya muhtaç hali vardır.

b- Anayasanın 3/1. maddesi; "Türkiye Devleti ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir" maddesi 4. ve 14/1. 68/4. fıkraları ile birlikte iddianamede değerlendirilmiştir. (İddianame syf. 11).

Her dört madde açısından "Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak amacını taşımaktır. İddianame bu konuda programdan alıntı yapmak yerine "Türkiye Cumhuriyeti ülkesinin toprakları üzerinde başta Kürt ulusu olmak üzere ulusların bulunduğu ve

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Kürt ulusunun bu topraklarda kurtuluş mücadelesi verdiği ifade edilerek" (İddianame syf. 11) Yargıtay Başsavcılığı kendi yorumu yapmış ve bu yorumu delil gibi göstermiştir.

Yine Kapatma sebeplerinin sıralandığı İddianamenin 9. sayfasındaki "IV. kapatma sebepleri ve değerlendirme" bölümünün "A-KAPATMA SEBEPLERİ"nin 1. paragrafi da partinin programından Yargıtay Başsavcılığının çıkardığı yorumu ihtiva etmektedir.. Üstelik bu bölüm tırnak içine alınarak sanki programın metni gibi sunulmuştur. İddianamenin 7,8,9. sayfaları da programın giriş bölümünün alıntılarıdır.. Ancak alıntılar program bütünlüğünden koparılarak aktarılmıştır.

Bunun en ilginç örneği iddianamenin 11. sayfasında bulunmaktadır. "Gönüllü birlik" esasını, partinin programından tek başına, kopuk olarak değerlendirmiştir. Gönüllü birlik tam da parti programının "Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü bozmak" amacına karşı savunmanın kanıtlarındandır. Manevi unsur açısından gönüllü birlik bir birleştirici unsur olarak değerlendirilmek zorundadır. Bunun dışında Kürt realitesinin açıklanması ile ilgili bölümler zaten Gönüllü birlik esasının önsel verileridir. Bugün Türk kamuoyuna mal olmuş ve devletin askerî ve sivil bürokrasisinin dahi açıklamaları ile meşrulaşmış "kürt realitesi" önsel bir veridir. Toplumsal/tarihsel bir olgudur. Anayasa Mahkemesi'nin "Atatürk milliyetçiliği" kavramını tanımlayarak "Devlet ve milletin bölünmez bütünlüğünü" ne tür bir eylemin yada nasıl bir programatik düzenlemenin bozabileceğinin sınırlarını çizmeye çalıştığı kararında da, kavramı açıklarken "Yurttaşlık" bağı ile sosyolojik/siyasî bağı birbirine karıştırmıştır. Yurttaşlık bir devlete hukukî bağlanmayı ifade eder. Kürt ulusundan söz etmek, onun dili ve kültüründen söz etmek, ulusal varlığını toplumsal/siyasal olarak görmek, yurttaşlık kavramı ile dolayısıyla üniter devlet yapısını bozmak ile ilgili değildir. Ancak Anayasa Mahkemesi'nin kabul ettiği ve Anayasa ve 2820 sayılı yasadaki "Tek Ulus" kavramını da kimseye dayatamayız. Kürt ulusu ve diğer etnik toplulukların kendi dil ve kültürel yapılarını koruyup geliştirmelerine yardımcı olmak sosyolojik bir gerçeği kabullenmektir. Ulusal ve etnik kökenin ayrıcalık veya dışlanma-ezilme nedeni olamayacağı, hiçbir kültürel yapının korunma sı veya dilin zenginleştirilmesi çalışmasında ayrıcalık tanınmayacağını belirtmek ve gönüllü birliği hedeflemek bölücülük değil, sosyalist kuruluş sürecinin bütünleştirici ve eşitlistemimizde çifte standartlı bir Atatürk milliyetçiliği kavramı vardır. Irkçılık vardır. Ermeni, Rum, Çerkez halklarını "cemaat" olarak kabul edip, yüzyıllardır iç içe yaşadığı fakat uluslararası bir ağırlığı olmayan kürt insanının gerçeğini kabul etmemek vardır.

3- İddianame, Sosyalist Türkiye Partisi'nin programının ruhunu anlaşılmasız kılmıştır. Bütünlüğü ile almadan yapılan, anlamadan yargılamaya kalkan bir niteliktedir. Bu nedenle Sosyalist Türkiye Partisi Merkez Yürütme Kurulu'nun program ve iddianameyi değerlendirmesini savunmanın eki olarak vermek zorunluluğunu hissediyoruz.

Sonuç : Yukarıda açıkladığımız nedenlerle;

1- Davanın reddedilip Parti hakkında 2820 sayılı Yasa'nın 9. maddesinin uygulanmasına,

2- Davanın duruşmalı yapılmasına, reddi halinde sözlü açıklamalarda bulunmak üzere Merkez Yürütme Kurulu'nun çağırılmasına,

3- Açıkladığımız savunma sebeplerimizin gözönüne alınarak davanın reddine karar verilmesini bilvevale arz ederim."

Ön Savunmaya eklenen Sosyalist Türkiye Partisi Merkez Yürütme Kurulu'nun Genel Başkan tarafından imzalanan Program ve İddianame üzerine düşünceleri de aynen şöyledir :

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)
Karar Sayısı:1993/3

"Program ve İddianame Üzerine

1- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca 25.2.1993 tarih ve S.P.43 HZ.1993/16 sayılı, STP'nin kapatılması talebiyle hazırlanmış iddianame, hazırlanış mantığı ile bir bütün olarak siyasal ve hukuksal bakımdan bugünü kavramayan, hukukun temel prensibi "objektiflik ilkesi"nden uzak, siyasî taraf olma anlayışıyla hazırlanmış bir garabetler manzumesi görünümündedir.

2- Bütünüyle gariplikler içeren bu iddianameye esas olarak iki temel noktadan itirazla başlamanın doğru olacağı inancındayız.

Birincisi, iddianame, STP programını bütünlüklü olarak değerlendirmeyen, programı orasından burasından çekiştirerek yasalara aykırılık arayan, bu anlamda, bilimsel sosyalist teoriyi kılavuz edinen bir işçi sınıfı partisine duyulan tahammülsüzlük ve siyasal öfkenin her satırına sindirildiği bir belgedir. Bu yanıyla dava, marksizme, Türkiye'deki işçi sınıfı sosyalistlerine, bütünüyle işçi sınıfına ve sınıfın siyasî misyonuna karşı açılmak istenmektedir. Kısacası, Türkiye'de işçi sınıfının iktidar mücadelesini yürütme kararlılığında olan bilimsel sosyalistlerin siyasî alanda örgütlenmelerine ve kendilerini ifade edip siyasî mücadele vermelerine karşı, Türkiye burjuvazinin geleneksel tahammülsüzlüğünü, siyasî bir öfkeyi ifade etmektedir. Bu anlamda da iddianame siyasîdir.

İkincisi, iddianamede günün moda kavramı "bölücülük" suçlaması ana motif gibi sunulmuştur. Burada da, değişen toplumsal/siyasal süreçler hiç hesaba katılmadan, hukuku, toplumsal/siyasal süreçlerin, değişen değer yargılarının ötesinde, mekanik bir yorumlayışla kullanma mantığı hakimdir.

Oysaki, tarih boyunca toplumsal/siyasal gelişmelerin yarattığı fiili durumun zaman zaman yazılı hukukun sınırlarını zorladığı tüm toplumbilimciler ve hukukçular tarafından kabul edilmektedir. Bu durumda yasa uygulayıcılarının hukukî yorumları da yaşanan süreçten bağımsız düşünülemez. Bu tür bir siyasal konuda yaşanan toplumsal/siyasal süreçleri hesaba katmayan, mekanik bir hukuk yorumuyla, yalnız STP'yi değil, bölücülük suçundan başta Cumhurbaşkanı olmak üzere, Hükümet, T.B.M.M. üyeleri, gazete köşe yazarları ve TV programlarının büyük bir bölümüne dava açmak gerekir. Özellikle 17 Mart 1993 tarihinden sonra yukarıda anılan kişi ve kuruluşların "Kürt realitesi"ne ilişkin söyledikleri sözler bu tür bir riski taşımaktadır. Ancak böylesi bir davanın muhatabı STP olmuştur. Bunun temel nedeni, iddianamede sunulduğu gibi bölücülük değil, STP'nin Bilimsel Sosyalizmi kılavuz edinmiş bir işçi sınıfı partisidir. STP programını kendi siyasî konumlanışına göre değerlendiren, sosyalizme karşı geleneksel burjuva tahammülsüzlüğünü içeren mantık burada da hâkim kılınmıştır. Bu nedenle hukuksal açıdan bakıldığında da dava siyasî bir içerik taşımaktadır.

3- Bu durumda iddianamede;

a- İşçi sınıfının siyasal iktidarını hedefleyen bilimsel sosyalist örgütlenmelere, bir bütün olarak işçi sınıfının siyasî misyonuna karşı konumlanışta ve bu anlamda taraf olunduğu,

b- STP programının iyi algılanamadığı,

c- İddianameyi hazırlarken burjuva üst yapı kurumlarında gelenekselleşmiş olan Marksizme tahammülsüzlüğün aşılamadığı,

d- İddianamenin hazırlanışında Dünya'da ve Türkiye'de yaşanan toplumsal/siyasal süreçlerin ve değişen değer yargılarının hesaba katılmadığı bir gerçektir.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Bu gerçeklerden yola çıkarak, savunmamızı, STP programının açılması, Marksizm'in temel ilkelerinin ve bu ilkeler ışığında Dünya ve Türkiye'deki siyasî süreçlerin değerlendirilmesi üzerine inşa etmenin zorunlu olduğunu düşünürüz.

Önce, STP hangi nesnelliklerin üzerine basarak kendini var etmiştir' STP programı bütünlüklü değerlendirildiğinde hangi ilkeler doğrultusunda oluşturulmuştur' Kısaca bunlar üzerinde duracağız.

4- STP'yi var eden en temel nesnellik, programımızda açıkça belirtilmiştir;

"Bu nedenle bir sistem olarak emperyalizm-kapitalizm ile sosyalist devrim süreci ve mücadeleleri birbirinden kopartılamayacak olan ve biri diğerine karşıt iki evrensel dinamik olarak değerlendirilmelidir. Birinin varlığı diğerini de işaret eder..." (Program syf.3).

Yine S.T.P. programında;

"Türkiye, Dünya emperyalist-kapitalist sistemi içerisinde yer alan kapitalist bir ülkedir (...) Kısacası ücretli emek sömürsü Türkiye'deki sömürünün egemen ve belirleyici biçimidir. Bu anlamda ülkeyi bugünden yarına taşıyacak olan çelişki, işçi sınıfı ile kapitalistler, emek ile sermaye arasındadır..." (Program syf.13)

STP programından alınan bu iki değerlendirme en genel anlamda STP'yi var eden nesnelliklere işaret etmektedir.

Özet olarak STP, Dünya'da emperyalist-kapitalist sömürü var olduğu sürece onun karşıtı olan sosyalist mücadelenin de var olacağını, üretim araçlarının özel mülkiyeti ve bunun sonucu ücretli emek sömürsü var olduğu sürece işçi sınıfının siyasî mücadelesinin var olacağını kabulle yola çıkmış, bir işçi sınıfı partisidir.

5- STP programı bu kabulün üzerine bilimsel sosyalizmin ilkeleri doğrultusunda oluşturulmuştur. Programda;

"2- (a) S.T.P. bilimsel sosyalist teoriyi kendi çalışmalarının tümüne klavuz edinmiştir..." (Prog. syf.20) diyerek hangi ilkeler üzerinde oturduğunu açıkça belirtmiştir.

6- Bilimsel sosyalist teoriyi klavuz edinen STP programında çerçevesini çizdiği düzenlemelerle, kaynağı marksizm olan bir sosyalist toplum projesini Türkiye'de hayata geçirmeyi amaç edinmiş, bu amaçla siyasî iktidarı almayı hedefleyen bir işçi sınıfı partisidir. Kısacası, STP, Türkiye'de şu veya bu nüanslarla ayrı örgütlenen ama temelde burjuva ideolojisini ve burjuvazinin iktidarını hâkim kılmak için mücadele eden burjuva partilerine, burjuvazinin siyasî iktidarına karşı, siyasî iktidarı almak için siyasal platformda devrimci bir muhalefet ve mücadeleyi sürdürmek amacıyla kurulmuş bir siyasî partidir.

Nasıl bir dünya ve Türkiye istiyoruz'

Bu sorunun yanıtı da bilimsel sosyalist teorinin çizdiği nihaî çerçevede vardır. Bilimsel sosyalizm nihaî olarak sınıfsız ve sömürsüz, insanların barış içinde bir arada yaşadığı bir toplum, bir dünya yaratmaya yönelik projedir. Sosyalist toplum projesi nihaî olarak, ulusların, halkların birbirini ezmediği, dil, din, renk, ırk, cins farklılıklarına bakılmaksızın insanların bir arada barış içinde yaşadığı, insanın insanı sömürmediği reel bir dünya cennetine tekabül etmektedir. Programımızda bu amaç açıkça belirtilmiştir:

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

"f- Sosyalist iktidarın uzun vadeli hedefi, başka sosyalist toplumlarla birlikte, sınıfsız, sömürsüz bir insanlığın yaratılmasıdır." (STP Programı, sf. 21) Burada belirtilen "...sınıfsız, sömürsüz bir insanlığın yaratılmasıdır" sözünden her türlü ayrımcılığın reddedildiği bir insanlık projesi anlaşılmalıdır.

Buradan çıkarılacak sonuç şudur: Bir toplumda "bölücülükle" suçlanamayacak tek siyasî ideal ve güç bilimsel sosyalistlerdir. İşçi sınıfını eksen alan sosyalistlerin, sınıfsız, sömürsüz ve her türlü ayrımcılığın ortadan kalktığı bir insanlık yaratmaya çalışırken bölücülükle suçlanmaları son derece şaşırtıcıdır. Bu nedenle, yukarıdaki çerçevede iddianamede STP'ye yöneltilen bölücülük suçlamasını reddediyoruz.

Ayrıca esas itibarıyla, ulusları, ırkları, etnik ve dinsel grupları birbiriyle karşı karşıya getirip savaştıran sınıflı toplum yapısının yarattığı çelişkidir. Bölücülük, sınıflı toplumun günümüzdeki yapısını ile burjuvazinin, onu ifade eden emperyalist-kapitalist sömürünün ideolojik ve siyasal olarak yarattığı bir olgudur. Bu olgu, emperyalist kapitalist sömürünün işleyişini belirleyen kendi yasalarının ürünüdür. Silah sanayini elinde bulunduran tekeller STP'nin değil emperyalist kapitalist odakların elindedir. Halklar, etnik ve dinsel gruplar arasında yapay ayrımları körükleyen ve bölücülük yapan da silah sanayine tatlı kârlar sağlayan ve bu sayede soluklanabilen emperyalist-kapitalist odaklar ve onların taşeronlarıdır. Bu olguyu, eski SSCB ve sosyalist ülkelerde bugün yaşanan örneklerle açıklamak mümkündür. Bu ülkelerde birbirinden farklı, dil, din, ulus, etnik grubun barış içinde bir arada yaşamasını sağlayan tutkal olan sosyalist ideolojinin yerini alan kapitalist restorasyon süreçleri ile birlikte emperyalist-kapitalist odakların dürtüsüyle bir savaş ortamı yaratılmıştır. Yapay ayrımlarla, halklar, etnik ve dinsel gruplar birbirine düşürülmüştür. 70 yıldır açığa çıkmayan yapay kinler, öfkeler bu ülkeleri kan gölüne çevirmiştir. Eski SSCB ve sosyalist ülkelerin bir bölümünde bugün yaşanan bölücülüğün, ayrımcılığın, dökülen kanların sorumlusu sosyalizm değil emperyalist-kapitalist sistemin kendisidir.

Sonuç olarak, sınıfsız, sömürsüz bir insanlığın yaratılmasını amaçlayan STP'nin bölücülükle suçlanarak hakkında kapatılma davası açılmasının saçma olduğunun altını çizerek bir kez daha vurguluyoruz.

STP, işçi sınıfının iktidar mücadelesini veren bilimsel sosyalizmi ilke edinmiş Marksist bir işçi partisidir. Sınıf mücadelesini esas alan Marksistlerin sınıflı bir toplum yapısı içinde kabul edeceği en temel çelişki sınıf çelişkisidir; emek-sermaye çelişkisidir. Marksistler toplumdaki, diğer bütün çelişkileri de temel çelişki ekseninde değerlendirir ve yorumlar. Bu, programda da açıkça ifade edilmiştir:

"Her türden ulusal baskıya karşı mücadelenin sınıfsal temellere oturması, ulusal ve sınıfsal dinamiklerin kendi ortaklıklarının yaratılması (...) için mücadele eder." STP bu ilkesiyle sınıf mücadelesini kesen her türden milliyetçiliğe, ayrımcılığa karşı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Yeniden, Yargıtay Başsavcılığınca hazırlanan iddianameye dönersek:

1- STP programı, kendisini var eden nesnellik ve bu nesnel zemin üzerinde oluşan kollektif bir iradenin ürünüdür. Nesnelliğe uygunluğunun ve kendisini var eden kollektif iradenin dışında hiçbir onay beklemeksizin oluşturulmuştur. Yeniden düzenlenmesi ya da değiştirilmesi de dünyada ve Türkiye'de farklılaşabilecek muhtemel yeni nesnel koşullara ve kendisini var eden kollektif iradeye bağlıdır. Başkalarının beğenisine sunulmak üzere siyaset pazarına sunulmuş bir meta değildir. Bu tür bir netliğin, bize toplumsal yasaların ve doğal hukukun sağladığı bir hak olduğuna inanıyoruz.

2- İddianamede:

a) "Sh. 7'de III. Dava Konusu Parti Programı" bölümünde STP programından mealen yapılan bir alıntı üzerinde durmamız gerekiyor. Birincisi, iddianameyi hazırlayan/hazırlayanlar STP programının bu bölümünü çok dikkatsizce okumuşlar ve ne söylenmek istendiğini doğru algılayamamışlardır. Programda, içinde bulunduğumuz yüzyılın "emperyalizm ve sosyalist devrimler çağı" "kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı" olarak nitelendiği doğrudur. Bu, 21. yüzyıl için de geçerlidir. Ek olarak, uluslararası devrim sürecinin üçlü bileşeni olarak Sosyalist ülkelerdeki kuruluş süreçleri, Kapitalist ülkelerde süren işçi sınıfı merkezli sınıf mücadeleleri, Ulusal kurtuluş hareketleri ve bağımsızlıkçı devrimler olduğu belirtilmektedir.

Ancak, daha sonraki bölümlerde 1980'lerin ikinci yarısından sonra dünyanın siyasal coğrafyasında yaşanan köklü değişimlerin ardından önceleri geçerli olan "uluslararası devrim sürecinin üçlü bileşenleri" ile ilgili tesbitin yeniden gözden geçirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Daha sonraki sayfalarda da, sosyalist ülkelerin dağılma sürecine girmesinden sonra bu üçlü bileşenden belirleyici olarak sadece "Kapitalist ülkelerde süren işçi sınıfı merkezli, sınıf mücadeleleri" ayağının bugün varlığını sürdürdüğü belirtilmiştir. 21. yüzyıla girerken siyasî mücadelemize projeksiyon tutan bu tesbiti algılamayan aday üyelerimizi (ki hiç olmadı) yeniden eğitime tabi tutmak gibi bir siyasî titizliğe sahibiz. Ancak, iddianameyi hazırlayan/hazırlayanların aynı titizlikle programı incelemediklerini görmekteyiz.

İkinci olarak, iddianamede 7. sayfaya kadar olan bölümde sözü edilen kanun maddeleri ile bu alıntının uzaktan yakından bir ilgisi yoktur. Bu alıntının oraya bir aksesuar olarak yerleştirilmediğini düşünürsek, bu alıntı, özel bir amaç taşımaktadır. Kısacası bu alıntının iddianameye alınması, sosyalizme tahammülsüzlüğü ifade etmektedir. Amaç, bu tahammülsüzlüğü mahkeme heyetiyle paylaşmaktır. Bir anlamda heyeti müteyakkız hale getirip etkileme amacına matuftur. Oysaki böyle bir göstermeye hiç ihtiyaç yoktur. STP, adında sosyalist sözcüğü ile, programına sindirdiği bilimsel sosyalist ilkeler ile siyasî partiler platformunda kendini hiç gizlemeden sosyalist bir işçi sınıfı partisi olduğunu deklare etmektedir. O yüzden bu tür bir gösterme yersizdir.

b) İddianamede 8. sayfada "ulusal kurtuluş mücadeleleri" başlığı altında "Ortadoğu başlığı altında" bölümlerinde programımızdan yapılan alıntılarla STP programının bütünü arasında bağ kurulduğunda bir uyum vardır. STP programında "...çağımıza damga vuran dinamikler emperyalist-kapitalist sömürü ve sosyalist devrim mücadeleleridir." (STP Programı, sh. 3) denilmektedir. İddianamede alıntı yapılan her iki bölümde de dünyanın herhangi bir coğrafyasında emperyalizme karşı konumlanmış bir ulusal direnişin (ki bu Kürt ya da Filistin direnişi olabilir) dikkate alınması gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca, bu tür anti-emperyalist ulusal direnişlerin, çevre ülkelerdeki anti-kapitalist işçi hareketlerinin yükselmesiyle sosyalizme yakınlaşabilecekleri tesbiti yapılmaktadır. Esas olarak insanlığı sosyalist bir toplum projesine ulaştırmayı hedeflediğini açıkça belirten bir siyasî partinin bu tür tesbitleri yapması kadar doğal bir şey düşünemiyoruz.

İddianamenin 10. sayfasında: "Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinde başta Kürt ulusu olmak üzere ulusların bulunduğu ve Kürt ulusunun bu topraklarda kurtuluş mücadelesi verdiği" ifade edilerek, özellikle yaşayan bir "Kürt ulusunun varlığı açık ve seçik bir biçimde kabul edildikten sonra; ..." denilmektedir. Ayrıca, bu değerlendirmenin davalı parti programının incelenmesinden sonra yapıldığı belirtilmektedir. Var olan realiteyi bir kıyıya bırakırsak:

1- "Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinde başta Kürt ulusu olmak üzere ulusların bulunduğu ve Kürt Ulusunun bu topraklarda kurtuluş mücadelesi verdiği" ifadesi programımızın

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

hiç bir bölümünde yer almamaktadır. İddianameyi hazırlayan/hazırlayanlar kendi engin yorum yetenekleriyle bu sonuca varmışlar, ya da son yıllarda siyasî gündeme yerleşen Kürt realitesi onları bu tür bir yoruma götürmüştür. Ancak, hukukta kesin ve yazılı belgeler, kanıtlar ortadayken bunları aşan ya da tahrif eden kanaate itibar edilmez.

2- Aynı paragrafın ikinci bölümünde, STP programında, özellikle yaşayan bir "Kürt Ulusunun " varlığı açık ve seçik bir biçimde kabul edildiği belirtilmektedir. Bu tür bir cümleyi bugün bir siyasi partinin kapatılma gerekçesi olarak Başbakan dahil Türkiye'de yaşayan kimin önüne götürürseniz götürün, sunduktan sonra bu suçlamayı yapanın hangi gezegende yaşadığı sorusuyla karşılaşılır. Çünkü:

a) Hem STP'den hem de iddianameyi hazırlayan/hazırlayanlardan bağımsız Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde ve dışında bir Kürt ulusu vardır.

b) Kürtlerin, kendilerini ifade ettikleri ve Türkçe'nin bağlı olduğu Ural-Altay dil grubunun dışındaki bir dil grubuna bağlı olan bağımsız bir dilleri ve bugüne taşıdıkları, ama yeterince geliştirme fırsatı verilmediği için eksikli kalan bir kültürleri vardır.

c) Kürt ulusunun varlığı, Osmanlı İmparatorluğu döneminden bu yana açık-seçik ifade edilmiştir. I. ve II. meşrutiyet'te Kürdistan milletvekilleri vardır ve Kürt diye anılır. Bu anılma günümüze kadar gelmiştir.

d) Son yıllarda başta eski Cumhurbaşkanı Turgut Özal olmak üzere burjuvazinin diğer siyasî temsilcileri ve bir kısım akademisyenler "Kürt realitesini kabul etmeliyiz" derken, yaşayan bir "Kürt ulusunun" varlığını açık seçik bir biçimde kabul etmişlerdir.

e) Kuzey Irak'ta kurulan Kürt Federe Devleti ile Türkiye Cumhuriyeti açık ve seçik diplomatik ilişkiye girerek yaşayan bir "Kürt ulusunun" varlığını açık ve seçik kabul etmiştir.

f) Kürt Federe Devleti adına politik bir misyonla ülkemize gelen Celal Talabani ve Mesut Barzani ile gerek Cumhurbaşkanı gerekse Başbakan görüşmüş ve bu görüşmelerde her ikisi de Kürtçe bilmedikleri için muhtemelen tercüman aracılığı ile anlaşmışlardır. Bu da açık ve seçik bir kabuldür.

8- 31.03.1993 Show TV, akşam haberlerinde SHP'nin amblemindeki altı oka yüklediği anlamları yeniden düzenlediği belirtiliyor ve bir ok'un Kürt kimliğinin tanınması anlamına geldiği bildiriliyor. Ayrıca Kürt diline serbesti tanınması, Kürt Enstitüsü'nün kurulması ilke olarak kabul ediliyor. Bu yaşayan bir Kürt ulusunun varlığının açık ve seçik kabulü değil de nedir'

9- Jandarma Genel Komutanı Aydın İlter, Kuzey Irak'a giderek Kürt lideri Barzani ile muhtemelen tercüman aracılığı ile resmî görüşme yapmıştır.

h) Özellikle, 17 Mart 1993'ten bu yana Türkiye'de yetkili yetkisiz herkes Kürt ulusunun varlığından açık ve seçik söz etmektedir.

ı) Abdullah Öcalan'ın KSP Başkanı Kemal Burkay'la ortak bir zeminde anlaşmasından sonra İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in memnuniyetini belirterek "Sayın Burkay" nitelemesi kişisel bir nezaket değil, mevcut burjuva hükümetine tercih edilebilir görülen bir Kürt örgütlenmesini açık ve seçik kabulden başka bir şey değildir.

i) Aynı anlaşma için Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in "çok önemli bir gelişme" demesi açık ve seçik bir kabuldür.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

j) Önümüzdeki günlerde Abdullah Öcalan'la Türkiye Cumhuriyeti yetkililerinin dolaylı da olsa anlaşmaya oturmaları varsayımı gerçekleşirse bu da Kürt ulusunun varlığını açık ve seçik kabul anlamındadır.

k) TV'de ve gazetesinde burjuvazinin temsilcisi M.Ali Birand, yine aynı nitelikli köşe yazarları Cengiz Çandar, Mehmet Altan v.b.nin Kürt realitesi hakkında yaptıkları ve yazdıkları da açık ve seçik bir kabuldür.

Örnekleri çoğaltmak mümkün ama gereksiz.

Yukarıdaki örneklerdeki yaşayan bir "Kürt ulusunun" varlığını açık ve seçik bir biçimde kabul edenlerin hepsine kabul diyen devlet, STP Kürt ulusunun varlığını kabul etti diye neden ayağa kalkıyor' Tek açıklaması olabilir: STP'ye sosyalist bir işçi sınıfı partisi olarak tahammül edilemediği için...

Eğer, STP hakkında "yaşayan" bir "Kürt ulusunun varlığını açık ve seçik bir biçimde kabul ettiği için" kapatılma davası açılırsa, şu veya bu biçimde benzer kabulle olaya bakan yukarıda adı geçen-geçmeyen Cumhurbaşkanı dahil tüm kişi ve kuruluşlar hakkında dava açılmasını talep ediyoruz, suç duyurusunda bulunuyoruz.

3- İddianamenin 10. ve 11. sayfasında STP Programından alıntılar yapılarak ve bu alıntılara yorumlar eklenerek STP suçlanıyor. Şöyle ki:

(STP Programı, Sh. 27 V-Ulusal Sorun)

"1- Ulusal ve etnik köken hiç bir biçimde bir ayrıcalık ya da dışlanma-ezilme nedeni olamaz.

2-Kürt ulusunun ve bütün etnik toplulukları kendi dil ve kültürel yapılarını koruyup geliştirebilme olanağı sağlanır. Dillerin geliştirilmeleri, zenginleştirilmeleri çalışmalarında hiç bir dile ayrıcalık tanınmaz...

3-a) Ulusların, ayrılma dahil, kendi geleceklerini belirleme hakkı yasalar ve toplumsal araçlarla güvenceye alınır.

c) STP, sosyalist kuruluş sürecinde Türk ve Kürt halklarının gönüllü birliğini hedefler. Bu amaçla propaganda çalışmaları yapar.

"Şeklinde görüşlerin programda benimsendiği anlaşılmaktadır.

Siyasal bir partinin Türkiye Cumhuriyeti ülkesinin toprakları üzerinde Türk ve Kürt halkları adı altında iki ayrı ulusun varlığını açıkça kabul edip, Türkçe'den başka dil konuşan azınlıkların bulunduğunu, bunların kendi dil ve kültürel yapılarını koruyup geliştirebilme olanağı sağlayacağını ileri sürerek, bu azınlıklara ayrılma dahil, kendi geleceklerini belirleme hakkı tanımak istemesi ulusal yapıda gitgide kopmalara, bölünmelere yol açması anlamını taşır. Sosyalist kuruluş sürecinde Türk ve Kürt halklarının gönüllü birliğinin hedeflenerek, bu amaçla propaganda çalışmalarının yapılacağını belirtilmesi, ulusal yapıdaki bütünlüğü bozucu düzenlemenin parti tarafından desteklendiğini gösteren ayrı bir olgudur." (İddianame, Sh. 10 ve 11) denilmekte.

1- STP programı Sh. 27 V- Ulusal Sorun madde 1'in iddianameye neden konduğu anlaşılammıştır. Bu madde buraya STP programının insani amaçlara dönük yüzünü öne çıkarmak ve programı övmek için konduysa bu zaten programın sahipleri tarafından

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

yapılmaktadır. Yok, eğer suç dosyasını kabartmak için konduysa, insanlığı, ulusal ve etnik köken ayrımını gütmekten eşitleyen ve eşitlediği için yücelten bir cümlede suç aramak ciddi bir tehlikedir. Ayrıca, cümlenin bütünde ulusal ve etnik kökenin dışlanma ezilme nedeni olamayacağı gibi yine ciddi bir insani değer savunulmaktadır. Türkiye'de 1960'lı yıllarda zencilerin ABD'nin bazı eyaletlerinde ayrı ırktan olduğu için beyazlarla aynı okula, otobüse, lokantaya alınmalarına kısaca, rengi, ırkı farklı olduğu için dışlanmalarına, ezilmelerine tepki göstermedik mi' 1960'lardaki bu kamu vicdanı 1993'lerde suç dosyasına mı sokulmak isteniyor' Yine Türkiye Cumhuriyeti'nin ırksal, ulusal ve etnik olarak hiç bir bağının olmadığı, sadece aynı dinden olduğu ve tarihte ortak bir geçmişi olduğu için Saray-Bosna'daki müslümanlara "insani saiklerle" sahip çıkışını nasıl açıklayabiliriz' İnsani değerlerde çifte standart olmaz. STP bu cümledeki yargıyı tüm insanlığın belleğine, vicdanına kazımak için yılmadan mücadele edecektir. Bu sosyalizmin insana verdiği değerın ifadesidir. İnsanlığı ırksal mülâhazalarla birbirine düşünmek, ırklara üstünlük ya da düşüklük atfetmek ve ırksal farklılığı dışlanma-ezilme nedeni saymak rasyonel sosyalizmin, kısacası faşizmin anlayışıdır. STP de faşist ideolojiye, insanı aşağılayan ırkçı uygulamalara karşıdır. Ayrıca, faşizme, ırkçılığa karşı olmak insan olma onurunun gereğidir.

Yine iddianamenin bu bölümünde Türk ve Kürt halkları adı altında iki ayrı ulusun varlığını açıkça kabul ettiğimiz gibi bir de Türkçe'den başka dil konuşan azınlıkların bulunduğunu, bunların kendi dil ve kültürel yapılarını koruyup geliştirmeleri ve zenginleştirmeleri olanağı sağlanacağını belirttiğimizden söz ediliyor. Savunmanın daha önceki bölümünde Kürt ulusunun varlığı konusunda STP'nin açık ve seçik kabulünden söz etmiştik. Bu kabule benzer yaklaşımlardan örnek vermiştik. Eğer bir ulusun varlığı konusunda kabulünüz varsa doğal olarak ulusun belirleyici özelliklerinden olan dil ve kültürünü de kabul etmek zorundasınızdır. Ayrıca, bu olgu size rağmen vardır ve kabulü bir zorunluluktur. Eğer, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde ya da komşu ülkelerde yaşayan milyonlarca insan Türkçe'nin dışında ayrı bir dil, Kürtçe, konuşuyorsa, bu STP programında bu hüküm bulunduğu için değildir. Kürtçe, onların anadili olduğu içindir. Bir ulusun, bir halkın anadilini yasaklamak, gelişmesine, zenginleşmesine engel olmak bir insanlık suçudur. Bu insanlık ayıbının ortadan kaldırılması; Kürt halkının dilini ve kültürünü geliştirmesine, zenginleşmesine uygun zeminin yaratılması ve olanak sağlanması da esas olarak işçi sınıfı sosyalistlerinin görevidir.

Yine programımızda yer alan "Ulusların ayrılma dahil kendi geleceklerini belirleme hakkı..." ifadesi iddianameye çarpıtılarak "...bu azınlıklara, ayrılma dahil kendi geleceklerini belirleme hakkı..." diye geçirilmiştir. STP dünyanın hiç bir bölgesinde Türkiye dahil bir ulusun diğer bir ulusu zorla, baskıyla, asimile ederek ulusal kimliğini yok etmesine izin vermez. Bilimsel sosyalizm bireylerin ve toplumların özgür iradesine saygı duyar ve bireylerin ve toplumların kendi kimliklerini geliştirmelerine uygun ortam hazırlar. Her ulusun kendi geleceğini özgür iradesiyle belirlemesi kadar doğal bir hakkın kullanılmasının engellenmesine karşı çıkar.

İddianamede (Sh. 11): "Sosyalist kuruluş sürecinde Türk ve Kürt halklarının gönüllü birliğinin hedeflenerek, bu amaçla propaganda çalışmalarının yapılacağını belirtilmesi, ulusal yapıdaki bütünlüğü bozucu düzenlemenin parti tarafından desteklendiğini gösteren ayrı bir olgudur" denilmekte. Bu cümledeki iki yargı arasındaki bağı kurmak mümkün değil. STP hem Türk ve Kürt halklarının gönüllü birliğini hedefliyor, hem de bunu yaparak ulusal yapıdaki bütünlüğü bozucu düzenlemeyi destekliyor. İşte anlaşılması güç olan bu. Hem birlik hedeflemek hem de bütünlüğü bozmak. İnanılacak şey değil ama, bu cümle buraya bölücülük suçlamasına hedef olan STP'yi savunmak amacıyla gizli bir el tarafından konmuş sanki. Bu konuda söyleyecek fazla sözümüz yok. Evet STP Türk ve Kürt halklarının gönüllü birliğini hedefliyor.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Özet olarak toparlarsak, STP, bilimsel sosyalist teoriyi kendi çalışmalarının tümünde kılavuz edinen bir işçi sınıfı partisidir.

STP, bilimsel sosyalizmin ilkeleri doğrultusunda ulusal ve etnik kökene hiç bir ayrıcalık tanımadığı gibi bunun dışlanma ve ezilme nedeni olmasına fırsat vermez. Ezen ve ezilen ulus kavramlarının yeryüzünden kalkması için mücadele eder. STP, Kürt Ulusunun varlığını koruyup geliştirebilmeleri olanağını sağlar. Dillerin gelişmesi ve zenginleşmesi için hiç bir dile ayrıcalık tanınmasına fırsat vermez.

STP, ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkına sahip çıkar. Ayrılma hakkının insanın insanı sömürmesine yol açacağı durumlarda bu sürenin önüne geçer.

STP, Türk ve Kürt halklarının gönüllü birliğini hedefler, bu amaçla propaganda çalışmaları yapar.

Gücünü, bilimsel sosyalist teoriden alan STP, nihaî olarak sınıfsız, sömürsüz, insanların dil, din, ırk, renk, cins ayrımı gözetmeksizin barış içinde bir arada yaşadığı bir insanlığın yaratılmasını amaçlar.

STP, ülkemizin ve genel olarak insanlığın geleceğe, sosyalizme taşınması için var olan bir mücadele aracıdır ve programda çizilen çerçeveden taviz vermeden mücadelesine devam etme kararlılığındadır.

STP'yi ve STP programını var eden, dünyamızda ve ülkemizdeki nesnellikler ve ön kabullerle bir araya gelmiş bir kollektif iradedir. STP'nin ve STP programının varlığı yine yukarıda belirtilen koşullar ve irade ile sorgulanabilir. Bu sürece dışarıdan yapılacak bir başka iradi müdahale toplumsal gelişmenin doğal akışının önüne set çekme niyeti anlamını taşır ki bu da mümkün değildir. Hele hele insanların siyasal bilincine kazınmış ilkelerin programındaki mücadele azminin engellenmesi hiç mi hiç mümkün değildir."

III- YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI'NIN ESAS HAKKINDAKİ GÖRÜŞÜ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 16.6.1993 günlü ve SP.43 HZ. 1993/16 sayılı Esas Hakkındaki görüşünde iddianamedeki görüşler yer almakta, ayrıca ayne şöyle denilmektedir :

" 1) Davanın yasal prosedüre uygun olarak açılmadığı iddiası;

Siyasî Partiler Yasası'nın 9. maddesi, siyasî partilerin teşkilatlanmalarına ilişkin ikinci kısmın, kuruluş ile ilgili birinci bölümünde yer aldığı ve "Cumhuriyet Başsavcılığının partilerin kuruluşunu denetlemesi" başlığını taşıdığı görülmektedir. Bu madde hükmü uyarınca, Cumhuriyet Başsavcılığı, kurulan partilerin tüzük ve programlarının ve kurucuların hukukî durumlarının Anayasa ve Yasa hükümlerine uygunluğunu ve belgelerin tamam olup olmadığını, kuruluşlarını takiben öncelikle ve ivedilikle inceler. Tesbit ettiği eksikliklerin giderilmesini, lüzum göreceği ek bilgi ve belgelerin gönderilmesini yazıyla ister. İstenen ek bilgi ve belgelerin gönderilmemesi ya da eksikliğin öngörülen sürede giderilmemesi halinde, siyasî partilerin kapatılmasına ilişkin hükümler uygulanır. Bu hükümle, kurulan partilerin tüzük ve programlarının ve kurucularının hukukî durumlarının Anayasa ve yasa hükümlerine aykırı olması hali ile verilmesi gerekli bilgi ve belgelerde eksiklik tesbit edilmesi veya gerekli görülen ek bilgi ve belgelerin gönderilmemesi hali bir birinden ayırt edilmiş ve herbiri farklı hukukî sonuçlara bağlanmıştır. Bu düzenlemeye göre Cumhuriyet Başsavcılığı'nca tesbit edilen eksikliklerin giderilmesi, lüzumlu görülen ek bilgi ve belgelerin gönderilmesi yazıyla istenmedikçe bu nedenle siyasî partilerin kapatılması davası açılmayacak, ancak partilerin tüzük

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

ve programları ile kurucuların hukukî durumlarının Anayasa ve yasa hükümlerine aykırı olması halinde herhangi bir ön koşula bağlı olmaksızın doğrudan siyasî partilerin kapatılması davası açılacaktır. Yazılı istemde bulunma koşulunun, tüzük ve programlarının tamamen veya kısmen Siyasî Partiler Yasasının dördüncü kısmındaki yasaklamalara aykırı olması halinde de gerekliliği kabul edilecek olursa, bu koşul yerine getirilmeden Siyasî Partiler Yasası'nın 100. ve 101. maddelerindeki nedenlerle doğrudan kapatma davası açılması olanaksız hale gelir ki, böyle bir sonuç, Siyasî Partiler Yasası'nın kabul ettiği esaslara uygun düşmez.

Bu açıklama karşısında, Cumhuriyet Başsavcılığı'mızca davalı parti hakkında açılmış olan dava, Siyasî Partiler Yasası'nın dördüncü kısmında yer alan 78. maddenin (a) bendi, 81. maddenin (a) ve (b) bendlerine dayanmakta ve anılan Yasa'nın 101/a maddesi gereğince kapatılması istenmekte olduğundan, Siyasî Partiler Yasası'nın 9. maddesindeki prosedüre uygun şekilde uyarı yapılmadan Cumhuriyet Başsavcılığı'mızca dava açıldığı yolundaki davalı partinin savunması yerinde değildir.

2) Yargılamanın duruşmalı olarak yapılması isteği;

Anayasa Mahkemesi'nin çalışma ve yargılama yöntemi, Anayasa'da ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkındaki 2949 Sayılı Yasa'da düzenlenmiştir. Anayasa'nın 149. maddesinin son fıkrasında, Mahkemenin Yüce Divan sıfatıyla baktığı davalar dışında kalan işleri dosya üzerinde inceleyeceği hükmü kabul edilmiştir. Aynı kural 2949 Sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Yasa'nın 33. maddesinde kapatma davasından açıkça söz edilmek suretiyle tekrarlanmış, Siyasî Partiler Yasası'nın 98. maddesinin ilk fıkrasında da bu hükümlere paralel olarak siyasî partilerin kapatılmasına ilişkin davaların Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası hükümleri uygulanmak suretiyle dosya üzerinde incelenip karara bağlanacağı esası getirilmiştir. Bu düzenlemelerde, siyasî parti kapatma davası görülürken Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası'nın uygulanacağı hususuna işaret edilmekte ise de, bu husus o yasa da yer alan tüm yargılama yöntemlerinin uygulanması anlamında olmayıp, duruşmalı yargılama dışında kalan ve davaya uygunluk arzeden diğer yargılama yöntemlerinin uygulanacağını belirtmek amacıyla yönelik düzenleme olarak kabulü gerekir. Öte yandan; Anayasa Mahkemesi'nin hangi hallerde duruşmalı yargılama yapabileceği, Anayasa'nın 149/son maddesi ile Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Yasa'nın 35. maddesinde açıkça gösterilmiştir. Anayasa ve yasalarla ilgilileri dinleme yetkisini kullanmak bakımından Yüce Mahkemenize tanınmış olan takdir hakkı saklı kalmak üzere, kamu düzenini ilgilendiren ve yargılama yöntemini belirleyen, Anayasal ve yasal düzenlemeler karşısında siyasî parti kapatma davalarında duruşmalı yargılama yapılması mümkün bulunmadığından, davalı partinin bu yöne ilişkin isteminin reddi gerekir.

3) Siyasî Partiler Yasası'nın bir kısım maddelerinin, Anayasa'ya aykırı olduğu iddiası; Anayasa'nın geçici 15. maddesinde; 12.9.1980 tarihinden, ilk genel seçimler sonucu toplanacak Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanlık Divanı oluşturuncaya kadar geçecek süre içinde, çıkarılan yasaların, yasa hükmünde kararnamelerin ve 2324 Sayılı Anayasa Düzeni Hakkında Yasa uyarınca alınan karar ve tasarrufların, Anayasa'ya aykırılığının iddia edilemeyeceği belirtilerek, yetkili organ tarafından kaldırılmadıkça veya değiştirilmedikçe, bu dönem içinde çıkarılan yasalar, yasa hükmündeki kararnameler ile 2324 Sayılı Anayasa Düzeni Hakkında Yasa uyarınca alınan karar ve tasarrufların, Anayasa'ya aykırılığı iddiası önlenmek istenmiştir.

Bir kısım maddelerinin Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülen 22.4.1983 gün ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası da, 12.9.1980 ile 6.11.1983 tarihinde yapılmış olan ilk genel seçimden sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının oluşmasına kadar geçen süre içinde kabul edilmekle, Anayasa'nın geçici 15/son maddesi kapsamı içinde kalmakta ve onun

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

korumasından yararlanmaktadır. Belirtilen nedenlerle, Siyasî Partiler Yasası'nın 78. maddesinin (a), 81. maddesinin (a) ve (b) bentleri ile 101. maddesinin (a) bendinin, Anayasa'ya aykırı olduğu şeklindeki görüşe iştirak edilmemiştir.

4) Anayasa'nın, geçici 15. maddesinin aşılması gerektiği, başlangıç kısmı ile geçici 15. maddesinin ve bir kısım maddelerinin birbiriyle çeliştiği yolundaki iddiası;

Yasa kuralları arasındaki çelişkiden söz edebilmek için, öncelikle aynı konuyu düzenleyen ve birbiriyle çelişen yasal düzenlemelerin bulunması gerekir. Ön savunmada birbiriyle çeliştiği ileri sürülen, Anayasa'nın başlangıç kısmı, geçici 15. maddesi ve belirtilen diğer maddeler, Anayasa'nın bütünlüğü içinde yer alan, ulusal devlet niteliğinin korunması amacını güden, her biri farklı düzenlemeleri içeren ve ulusal iradenin onayından geçen, uyulması zorunlu yasa kuralları olup, bu kuralların birbiriyle çeliştiği ve aşılması gerektiğine ilişkin düşünce yerinde görülmemiştir.

Kapatma Sebepleri ve Değerlendirme

A- Kapatma sebepleri;

Siyasî partilerin amaçları ve kapatılmalarına ilişkin esaslar Anayasa'nın 68 ve 69. maddelerinde düzenlenmiştir. 68. maddenin dördüncü fıkrasında; siyasal partilerin tüzük ve programlarının devletin ülkesi ve ulusuyla bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, ulus egemenliğine, demokratik ve laik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamayacağı, kuralı getirilmiş, 69. maddenin birinci fıkrasında ise siyasî partilerin tüzük ve programları dışında faaliyette bulunamayacakları, Anayasa'nın 14. maddesindeki sınırlamaların dışına çıkamayacakları, çıkarılmaları ise temelli kapatılacağı kabul edilmiştir.

Siyasî partilerin uymaları gereken esasların Anayasa'da düzenlenmesi, tüzük ve programları ile faaliyetlerinin Anayasa ve yasa hükümlerine uygunluğunun özel biçimde denetlenmesi, demokratik hayatın vazgeçilmez öğeleri sayılmalarının sonucudur. Ancak; siyasi partilerin baskı ve engellerden uzak kalmasını sağlamaya yönelik kurulma ve çalışma özgürlüğü, demokratik hukuk devleti olmanın gereği olarak, bu alanı düzenleyen anayasa ve yasalarla sınırlandırılmıştır. Bu sınırlandırma devlet niteliğinin korunması, varlığını devam ettirmesi gereğinin doğal sonucu ve uluslararası hukuk düzeninin tanıdığı temel bir haktır.

Anayasa'da öngörülen bu ilke ve esaslardan hareketle düzenlenen Siyasî Partiler Yasası'nda, partilerin amaç ve faaliyetlerinde uyulması kaçınılmaz olan hususlar ve uygulamasının sonuçları sırası ile yasanın dördüncü kısmında siyasî partilerle ilgili yasaklar ve beşinci kısmında siyasî partilerin kapatılması başlıkları adı altında belirlenmiştir.

Dava konularıyla sınırlı kalmak üzere, anılan yasanın 78. maddesinde;

"Siyasî partiler:

a- Türkiye DevletininAnayasanın başlangıç kısmında ve 2. maddesinde belirtilen esaslarını; Anayasanın 3. maddesinde açıklanan Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, diline.....dair hükümlerini.....değiştirmek;

.....dil, ırk.....ayrımı yaratmak,

Amacını güdemezler, bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar, başkalarını bu yolda tahrik ve teşvik edemezler.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

....." hükmü yer almıştır.

Maddenin bu bendi, Anayasanın başlangıç kısmı ile devletin temel niteliklerini belirleyen ve bunları koruma altına alan hükümleri içermektedir.

Anayasanın, başlangıç kısmında yer alan "Türk varlığının devleti ve ulusuyla bölünmezliği" esasından 2. maddede dolaylı olarak söz edilmiş, 3. maddenin birinci fıkrasında ise "Türkiye Devleti ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir." ifadesi ile bu esas tekrarlanmış, 14. maddenin birinci fıkrasında, Anayasadaki hak ve özgürlüklerin hiçbirinin devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak amacıyla kullanılamayacakları kabul edilerek, temel hak ve özgürlüklerin kötüye kullanılmasının önüne geçilmek istenmiştir.

Devletin kendisine yönelebilecek tehditlere karşı varlığını koruma endişesinin siyasal/hukuksal bir ifadesi niteliğindeki, devletin ülkesi ve ulusuyla bölünmezliği ilkesi, Anayasanın 4. maddesinde bu ilkeyi içeren 2 ve 3. maddelerin değiştirilemeyeceği, değiştirilmesinin teklif bile edilemeyeceği kuralı getirilerek, devlet varlığının korunması amaçlanmıştır.

Devletin ülkesiyle bölünmez bütünlüğü, onun dışı karşı bağımsızlığının ve ülke bütünlüğünün sağlanması ve korunması demektir. Ulusuyla bölünmezliği ise, herhangi bir azınlığın meydana gelmesinin önlenmesi, bölgecilik ve ırkçılığın yasaklanması anlamını taşır. Bu ilkelerden birine aykırı davranılması diğerinin de ihlali sonucunu doğurur.

Siyasî Partiler Yasasının 78. maddesi üzerinde durulması gereken diğer bir konu da, Anayasanın başlangıç kısmında ve 2. maddesinde yer alan Atatürk milliyetçiliği düşüncesidir. Başlangıç kısmında, Anayasanın, "hiçbir düşünce ve mülahazanın.....Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılapları karşısında koruma göremeyeceği....." fikir, inanç ve kararıyla anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir. 2. maddenin gerekçesinde, Atatürk milliyetçiliği, bütün fertlerin kaderde, kıvançta ve tasada ortak, bölünmez bir bütün halinde yaşamaları şeklinde tanımlanmıştır. Gerçekçi, çağdaş ve modern milliyetçilik anlayışı olan Atatürk milliyetçiliği, ırk düşüncesine ve kökence başka görünen toplulukların bütünden ayrı sayılmaları düşüncesine yer vermez. Özünde kültür milliyetçiliği vardır. Bu nedenle kökenlerine bakılmaksızın bireyleri ortak bir kültüre mensup oldukları bilinci etrafında toplar, onları "tek ulus" yapısı içinde kaynaştırıp bütünlleştirir.

Türkiye Cumhuriyeti, milliyetçiliğe büyük önem vermiştir. Atatürk milliyetçiliğine içtenlikle bağlıdır. Anayasa, başlangıç kısmı ve 2. maddesinde ona yer vermek suretiyle dayandığı temel görüş ve ilkeler arasına katmıştır.

Devletin ülkesi ve ulusuyla bölünmez bütünlüğü ilkesi konusundaki düzenlemenin yaptırımını oluşturmak üzere, Anayasanın 4. maddesiyle bu ilkeyi belirleyen 2. ve 3. maddelerin değiştirilemeyeceği, değiştirilmesinin teklif edilemeyeceği hükmü getirilmiş, siyasî partiler yönünden de 68. madde ile, tüzük ve programlarının devletin ülkesi ve ulusuyla bölünmezliği ilkesine aykırı olamayacağı, 69. madde ile de 14. maddede belirtilen sınırlamalara aykırı davranan partinin kapatılacağı kabul edilmiştir.

Devletin ülkesi ve ulusuyla bölünmezliği ilkesinin korunma sına yönelik bir başka güvence de Siyasî Partiler Yasasının 81. maddesini (a) ve (b) bentlerinde düzenlenmiştir.

Maddenin (a) bendinde, siyasî partilere Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde millî veya dinî kültür veya mezhep veya ırk veya dil farklılığına dayanan azınlıklar bulunduğunu ileri sürmek yasaklanmıştır.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Ülkemizde, Lozan Antlaşması ve Türk-Bulgar Dostluk Antlaşmasıyla kabul edilenler dışında bir azınlık yoktur.

Devletlerde dil, din, ırk, mezhep bakımlarından farklı toplulukların bulunması hem doğal ve hem de bir olgudur. Ancak, bu topluluklardan her birine azınlık hakkı tanınması, devletin ülkesi ve ulusuyla bölünmezliği ilkesine ters düşer. Hele böylesi topluluklar, tarihimizde olduğu gibi ortak geçmişten gelen tarihsel ve kültürel bütünlük anlayışı içinde, etnik köken ayırımı yapmaksızın, tek bir ulusa mensup olma şuur ve iradesiyle ulusal sınırlar içinde "Türk ulusunu" oluşturup, Türkiye Cumhuriyetini kurmuşlarsa, bu topluluklara böyle bir statünün tanınmasına gerekte kalmaz. Bu bakımdan Türk ulusu, halklardan değil ortak geçmişin oluşturduğu toplumsal uzlaşmanın yarattığı tek halktan, Türk halkından meydana gelmiştir.

Anayasanın 66. maddesinin birinci fıkrasında, Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesin Türk olduğu belirtilerek, Türk ulusundan sayılmanın tek şartının "vatandaşlık bağı" olduğu ifade edilmiştir. Böylece vatandaşlık bağı dışında kalan din, dil, ırk v.s. gibi farklılıklar nazara alınmamış, Türk ulusunun, bu anlamda vatandaş sayılanların oluşturduğu, bir bütünlüğü ifade ettiği kabul edilmiştir. Bu bütünlük içinde yer alan her yurttaş, tüm haklardan sınırsız ve eşit biçimde yararlanabilmektedir. Bu nedenle herhangi bir azınlıktan ya da çoğunluktan söz etmek mümkün değildir.

81. maddenin (b) bendinde ise, siyasî partilerin, Türk dilinden ve kültüründen başka dil ve kültürleri korumak, geliştirmek veya yaymak yoluyla Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde azınlıklar yaratarak, ulus bütünlüğünün bozulması amacını gütmeleri ve bu yolda faaliyet göstermeleri yasaklanmıştır. Burada öncelikle belirtilmesi gereken husus, ulusu oluşturan yurttaşlar arasındaki etnik ayrımla rın, farklı dil ve kültürlerin yasaklanması değil, azınlık ve ayrı bir ulus oluşturdularının ifade edilmesi suretiyle ulus bütünlüğünün bozulması amacının güdülmesidir. Nitekim, yüzyıllardır birlikte yaşayan, ortak geçmişe, tarihe, geleneklere ve değer yargılarına sahip, çeşitli etnik kökenden gelen yurttaşların özel yaşantılarında, kimliklerini belirtmeleri, dillerini konuşmaları, gelenek ve göreneklerini uygulamalarını önleyen hiçbir yasa ve toplumsal engel bulunmamaktadır.

Şu halde, bir kısım yurttaşları ırk, dil ve kültür bakımlarından şu veya bu ad altında ulus bütünlüğünden ayrı sayma, onlarda bu bütünlükten ayrı bir azınlık oluşturdularını düşünce ve bilincini yaratma, ulusal bütünlüğün bozulması ile sonuçlanabilecek kopmalara, bölünmelere ya da en azından böyle bir tehlikenin belirmesine yol açar. Siyasî partiler yönünden böyle bir amacın güdülme istenmesi, Anayasanın, başlangıç kısmı ile 2. ve 3. maddelerinde yer alan "ülke ve ulus bütünlüğü" temel hükmüne aykırı düşer.

B- Değerlendirme:

Davalı Sosyalist Türkiye Partisi programında; "Ulusal kurtuluş hareketleri bağlamında bu gün dünyamızdaki en önemli dinamiklerden birini oluşturan Kürt ulusal hareketi de bu çerçeve içinde değerlendirilmelidir. Önderliğinin devrimci çizgideki ısrarı, bu harekete, diğer ulusal kurtuluş hareketleri arasında özel bir yer kazandırmaktadır. Söz konusu ısrarın ABD'nin başını çektiği emperyalist ağırlığa rağmen sürdürebilmesi durumunda, Kürt ulusal hareketinin, kendi sınırlarını aşan yeni devrimci dinamikler yaratması söz konusu olabilecektir."

"Bu koşullarda bölgede emperyalizme karşı emekçi halklar arasında dayanışmanın örülmesinin yanısıra, ulusal kurtuluş hareketlerinin proleter ve sosyalist kanallara yöneltilmesi de bir görev olarak öne çıkmaktadır. Bu sonucusu kuşkusuz her ulusal hareketin kendi iç sorunu olarak görülmelidir. Ancak, bölgedeki görece gelişkin kapitalist ülke proletaryalarının sergileyecekleri siyasal güç ve örgütlülük düzeyi ile ulusal hareketlerin iç gelişmeleri arasında

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

yakın bir ilişki bulunmaktadır. Örneğin, anti-kapitalist işçi hareketlerinin Türkiye, Yunanistan, İran v.b. ülkelerde yükselişe geçmeleri, Fİlistin ve Kürt direnişleri nezdinde sosyalizmin daha güçlü bir çekim merkezi olmasını sağlayacaktır."

"Balkanlar ve Ortadoğu arasında köprü konumunda olan Türkiye, aynı zamanda, dengesizlik ve istikrarsızlık üreten çeşitli dinamiklerin kesişim noktasında yer almaktadır. Kaygan bir zeminde de olsa, bölgenin en soldaki ulusal kavgası Kürt hareketinin içerisinden çıkmıştır."

"Kürt ulusunun ve bütün etnik toplulukların kendi dil ve kültürel yapılarını koruyup geliştirebilme olanağı sağlanır. Dillerin geliştirilmeleri, zenginleştirilmeleri çalışmalarında hiçbir dile ayrıcalık tanınmaz."

"Ulusların, ayrılma dahil, kendi geleceklerini belirleme hakkı yasalar ve toplumsal araçlarla güvenceye alınır."

"STP. Sosyalist kuruluş sürecinde Türk ve Kürt halklarının gönüllü birliğini hedefler. Bu amaçla propaganda çalışmaları yapar."

şeklindeki görüşler yer almaktadır.

Davalı parti programında yer alan bu alıntılar, programın bütünlüğü içinde değerlendirildiğinde, ulusal kurtuluş mücadelelerinin sosyalizmin yerleşip gelişmesinde etken olduğu ve partinin siyasal anlayışı doğrultusunda bu mücadelelerin desteklenmesi gerektiği, ulusal kurtuluş mücadeleleri için Kürt ulusal hareketinin önemli yere sahip olduğu ve Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi üzerindeki topraklarda kurtuluş mücadelesi verdiği belirtilerek, ülkemizde başta Kürt ulusu olmak üzere ulusların bulunduğu, bunların dil ve kültürel yapılarını koruyup geliştirmelerinde, ayrılma dahil kendi geleceklerini belirlemede, her türlü olanağın sağlanarak yasalar ve toplumsal araçlarla güvenceye alınacağı, Türk ve Kürt halklarının gönüllü birliğini temin için propaganda çalışmaları yapılacağı, ifade edilmek istenmektedir.

Davalı parti programında ilk bakışta dikkati çeken husus, ulusal sınırlarımız içinde, Kürt ulusunun kurtuluş mücadelesi verdiği ve Türk ulusu bütünlüğünden ayrı bir Kürt ulusu ve diğer etnik toplulukların mevcut olduğunun belirtilmesidir. Kürt ulusu ve bütün etnik toplulukların kendi dil ve kültürel yapılarını koruyup geliştirme olanağının sağlanmak, Türk ve Kürt halklarının gönüllü birliğinin hedeflenmek istenmesi, ulusal sınırlarımız içinde bir Kürt ulusunun mevcut olduğunun kabulü ve onun ulus olarak tanınmak istenmesinden başka şekilde yorumlanamaz. Bunlarla anlatılmak istenen, Türk ulusu bütünlüğü dışında Türk ve Kürt ulusu adı altında iki ayrı ulusun, ulusal sınırlarımız içinde mevcut olduğu ve partinin bu iki ulusun gönüllü birliğini devam ettirmelerinden yana olduğudur. Parti programında böyle bir görüşün yer alması, Anayasanın, başlangıç kısmı, 2. ve 3. maddeleri ile Siyasî Partiler Yasasının 78. maddesinin (a) bendinde belirtilen "ülkü ve ulus bütünlüğü" temel hükmünü ihlal edici bulunmuştur.

Programda, Kürt ulusu ve etnik topluluklardan söz edilerek, kendi dil ve kültürel yapılarının korunacağına, geliştirileceğine, uluslara ayrılma dahil kendi geleceklerini belirleme hakkı tanınacağına, Türk ve Kürt halklarının gönüllü birliği hedeflenerek, propaganda çalışmaları yapılacağına işaret edilmektedir. İşaret edilen bu sözlerle, Türkiye Cumhuriyetinde bir takım ulusal azınlıkların varlığı dile getirilmekte, onlara ayrılma dahil kendi geleceklerini belirleme, başka deyişle örgütlenme hakkı tanınacağı ifade edilmektedir. Ülkemizde, Lozan antlaşması ve Türk-Bulgar Dostluk Antlaşması dışında, ulusal yada dinsel nitelikte azınlık bulunmadığına göre, programda Kürt ulusu ve bu gibi ulusların varlığı ileri sürülerek onlara

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

örgütlenme hakkının tanınmasından sözedilmesi, Türkiye Devleti ülkesinde, Siyasî Partiler Yasasının 81. maddesinin (a) bendinde yasaklanan "azınlıklar bulunduğunu ileri sürmek" demektir.

Son olarak; programdaki, Kürt ulusunun ve bütün etnik toplulukların kendi dil ve kültürel yapılarını koruyup geliştirilebilme olanağının sağlanacağı, dillerin geliştirilmeleri, zenginleştirilmeleri çalışmalarında hiç bir dile ayrıcalık tanınmayacağı, biçimindeki hüküm de ulusal azınlıkların varlığı kabul edildiği gibi, bunların kendi dil ve kültürlerini geliştirebilmeleri için tüm olanaklardan yararlanabilecekleri öngörülmektedir. Siyasî Partiler Yasasının 81. maddesinin (b) bendinde yasaklanan, Türk dilinden veya kültüründen başka dil ve kültürleri korumak, geliştirmek veya yaymak yoluyla Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde azınlıklar yaratarak ulus bütünlüğünün bozulması amacını gütmek demektir. Böylece, Türk dili veya kültürü dışındaki dil veya kültürleri korumak, geliştirmek yoluyla bir kısım yurttaşlarda ulus bütünlüğünden ayrı olarak belirli bir azınlığa mensup oldukları ve kendi dil ve kültürlerini geliştirebilmeleri için azınlık haklarını dan yararlanmaları gerektiği biçimindeki bir düşünce ve inanç yaratılmak istenmektedir. Böyle bir davranış ise Siyasî Partiler Yasasının 81. maddesinin (b) bendinde belirtilen yasaklamaya aykırı olur.

Sonuç ve İstem :

Yukarıda yasal dayanakları ve gerçekleri ile birlikte açıklandığı üzere, davalı Sosyalist Türkiye Partisinin;

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının, 3, 4, ve 68. maddeleriyle 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasasının 78. maddesinin, (a) ve 81. maddesinin, (a) ve (b) bentlerine aykırı olarak devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı amaçlayan düşüncelere prog ramında yer verdiği sonucuna varıldığından, davalı siyasî partinin savunmalarının reddiyle, 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasasının 101/a maddesi gereğince kapatılmasına karar verilmesini arz ve talep ederim."

IV- SÖZLÜ AÇIKLAMA

20.7.1993 günü yapılan sözlü açıklamada Sosyalist Türkiye Partisi'nin Avukatı Aydın AYANOĞLU dinlenmiştir. Anlatımları ve soruların yanıtları aynen şöyledir:

"Bizim burada duruşma hakkının kullanılmasını istememiz davaya bakış açımızdan doğmaktadır. Dar yorum yapılmaması, Anayasal güvence altına alınmış siyasî partilerin bir dernekler prosedüründen daha kolay bir şekilde kapatılmasını önlemeye yönelikti. Ön savunmada usul açısından ilettiğimiz noktalar. Bunun dışında, bu davada şöyle bir çelişki var: Bilmiyorum bu nasıl çözülecek. Gerek 2820 sayılı Yasa gerekse Anayasa'da Anayasa Mahkemesi'nde siyasî partilerin kapatılması duruşmasız olarak, yani bildiğimiz üzere dosya üzerinden yapılan bir incelemedir ve "Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu uygulanır" denmektedir. Oysa, bize esas hakkında mütalaa geldikten kısa bir süre sonra Anayasa Mahkemesi'nin kararı gelmektedir ve Anayasa Mahkemesi'nin kararında da sözlü açıklamada bulunacak temsilcilerimizin dinleneceği gün 20 Temmuz olarak belirtilmektedir; 30 Temmuz ise esas hakkında mütalaya cevap süresi olarak bildirilmektedir ve bize ilgili karardan önce de esas hakkında mütalaa gelmektedir.

Şimdi, parti temsilcilerinin dinlenilmesi, olaya ilişkin, davaya ilişkin bilgilerin toplanması, karanlık kalan noktaların aydınlanmasına, yani delil toplanmasına ilişkindir. Bildiğimiz gibi, esas hakkında mütalaa da delillerin ikamesinin son bulduğu bir safhaya tekabül eder her ne kadar mahkemeyi bağlamasa da. Bu tekabül ettiği safha da artık son karar aşamasına gidilen, delillerin değerlendirildiği bir safhadır. Bu safhadan girildiğini belirten, bizim için bu

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

davada belirtilen özellik esas hakkında mütalaanın tarafımıza tebliğidir, fakat tebliğinden sonra bizim daha önce ilettiğimiz sözlü açıklamalarda bulunma isteğimiz karar altına alınmıştır, fakat ona verilen süre bizim esas hakkında mütalaaya vereceğimiz son savunmamızdan öncesine gelmiştir. -

Burada bizim için savunmamızı engelleyen noktaları sıralamak istiyorum. Bu bizim davaya bakışımız davada bulduğumuz bir nokta bunun savunmayı engellediği nokta ise şu: Yargıtayın esas hakkında mütalasında yeni iddialar vardı. Gerçi ön savunma sırasında gelen, savcılığın bize gelen iddianamesinde pek bir değişiklik olmamasına rağmen bizim ön savunmaya cevap olarak Lozan ve Türk-Bulgar Dostluk Antlaşması dışında Türkiye'de ulusal azınlıkların tanınmadığına ilişkin bir açıklama vardı. Şimdi, bu açıklamaya biz, parti temsilcilerimiz cevap verebilirlerdi burada. Bunun ötesinde, bu esas hakkındaki mütalada bu nokta bize otomatikman Lozan Konferansının tutanaklarını inceleme talebimizi ortaya çıkaracak. Çünkü, o tutanaklarda ilginç ifadeler de var. Mesela; şeyi soracağız: İsmet İnönü tarafından Türk ve Kürt halkının temsilcisi olarak mı gitti Türk heyeti Lozan'a' Bunun dışında, Lozan'ın taslaklarında bazı maddeler vardır ulusal azınlıklara ilişkin. Keza, Türkiye'de ilköğretim anlamında eğitim yapan, kendi dilinde eğitim yapan bir Gürcü ulusal azınlığı var mıdır, yok mudur' Bunu soracaktık mahkemeye. Tüm bunları sorabilme şansımız... Mahkemede incelenmesini isteyecektik. Yine istiyoruz. Lozan Antlaşmasının, Lozan Konferansının tutanaklarının incelenmesini istiyoruz ve gerek Dışişleri gerek İçişleri Bakanlığından, Türkiye'deki ulusal azınlıkların durumuyla ilgili bir açıklamanın davaya katılması gerekmektedir.

Bunların dışında, esas hakkında mütalaanın açıklanmasından sonra bizim parti temsilcilerinin ve davalı vekilinin buraya gelip yapacağı açıklamalar esas hakkında mütalaaya yönelik olacaktır ve bir savunma biçimine dönecektir önceden geldiği için. Bu bir çelişki yaratmaktadır. -

Bizimki şu an sözlü açıklamalara girişti yaptığımız açıklamalar. Davanın seyrine ilişkin bizim şu an söylediklerimiz. İsterseniz buyurun siz sorularınızı yöneltin ben vekil olarak cevaplandırayım.

Durmak istediğimiz nokta şu: Benim 7 Mayıs tarihli dilekçeme ekli olarak partinin bir yazısı vardı, ön savunma niteliğinde yazısı, ekli yazısı. O yazıda da belirtildiği üzere bu parti sosyalist bir partidir; bilimsel sosyalizmi kılavuz edindiğini ileri süren bir partidir ve sosyalizmin birleştirici olduğunu iddia eden bir partidir ve dikkat edilirse programında iddianameye alınan nokta da odur. Gönüllü birliğini savunduğunu iddia eder programın bir maddesinde. O da belirtilmiştir. Böylesi bir durumda sosyalist bir partinin bölücü, ulusal azınlık yaratıcı, yani iddianamedeki ilgili maddelere göre söylemek istiyorum, bir özelliği yoktur. Bugünkü yapılacak açıklamaların esas eksenini bu idi parti temsilcileri tarafından. Genel eksen bu idi, bunun dışında detaylar. -

Şimdi, burada Kürt realitesi aslında Türkiye Cumhuriyetinin yetkili, yürütme özellikli, yürütmeden yetkili kişilerin ortaya attığı bir kavramdır. Öncelikle basında köşe yazarlarının, Mehmet Ali Birand'la başlayan bir kavram oradan türetilmiştir. Kürt realitesini tanımak aslında bugün Güneydoğu'daki bazı problemlerin kaynağına inme gereksiniminden doğmuştur. Kürt realitesi sosyolojik olarak ayrı bir dili, ayrı bir kültürü olan, kendine özgü bir yaşayış biçimi olan bir kesimi, Güneydoğu'da yaşayan özellikle bir kesimi anlatır. Bunun devlet tarafından tanınmasıdır. Bu konuda hatta şöyle diyebiliriz: 3713 sayılı Kanunun hazırlanışı döneminde tartışıldı bunlar. Kürtçe yayın yapmak, Kürtçe gazete çıkarmak, radyo yayını yapmak; bunlar tartışıldı. O dönemki tartışmalarda Kürt realitesini tanımak kavramı daha da güncelleşti ve kamuoyunu ilgilendirdi uzun bir süre. Buradaki kavram da bu anlamdadır.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Türkiye Cumhuriyetinde Ermeni asıllı vatandaşlar da tanınıyor; Türkiye Cumhuriyetinde Rum asıllı vatandaşlar da tanınıyor. Bu vatandaşlarımız kendi dillerinde eğitim yapıyorlar, yayınları çıkıyor İstanbul'da özellikle. Kendi ibadetlerini yapabiliyorlar ve kendi ulusal azınlık olarak bütün haklarına sahipler. Aynı şeyi, onlardan daha kalabalık olan, onlardan daha, onlar kadar kendi kültürlerini yaratabilmiş, ortak yaşayışını kurabilmiş başka bir kesimin de bunları kullanabilme hakkı olmalıdır. Burada ulusal azınlık yaratma, yani Siyasal Partiler Yasasındaki yasaklardan bir, iki, ben bu kavram, bu adlandırmayı yanlış buluyorum. Ulusal azınlığı bir parti yaratamaz. Ulusal azınlık varsa vardır, sosyolojik gerçektir. -

Şimdi, bu ayrılığı yanlış anlamamak gerekiyor. Bu ayrılık eğer talep edilirse bugün Türkiye'de kendi kültürünü yaşamak isteyen herkese bu hak tanınmalıdır; özü budur. Eğer bir Gürcüsü, Çerkezi, Lazı bunu isterse bu hakkı kullanabilmelidir. Yani, kendi dilini, kendi kültürünü yaşatabilmektir; her şeyini yaşatabilmektir; kendi kaderini de kendisi kararlaştırabilmelidir. Bu da bir gerçektir. Siyasî bir taraf olmak istiyorsa olabilmelidir. Çünkü, Anayasa kişisel hakları güvence altına alan bir yazılı belge olarak en çok hukuk tarihinde öneme sahiptir ve bu anlamda, burada eğer kişisel hakların yanında siyasî haklarını kullanabilmesini de istiyoruz. Dilerlerse, isterlerse kendi kaderlerini de tayin edebilmelidirler.-

Şimdi her parti programı o partinin kendi kurmak istediği, kendi ütopyasını açıklayan bir belgedir, ana belgesidir. Burada da Sosyalist Türkiye Partisi'nin programı, otomatikman Kürt realitesi üzerine, burada savunmada söylediklerimizi, yani demin açıklamaya çalıştığım partinin bu konuda ulusal meseledeki görüşlerini, eğer kendi ütopyasında kuracağı bir Anayasal hukuksal sistemde bunları güvenceye almak ihtiyacı, nasıl bugün içinde bulunduğumuz çağdaş hukuk devletinde kişisel haklar güvence altına alınıyorsa, bir çerçeve belirleniyorsa bunlara, bunların içeriği doldurulmaya çalışılıyorsa, aynı şekilde bunun hukuksal bir kimliğinin de sağlanmasıdır. Yani olaki, Sosyalist Türkiye Partisi'nin kendi iktidar döneminde diyelim, kendi hükümet döneminde diyelim, yapacağı şeyleri açıklayan, işlemleri açıklayan programında, Sosyalist Türkiye Partisi eğer Kürt realitesi veya Türkiye Cumhuriyeti içinde bu tür kendi dili, ortak yaşayışı ve kültürü olan insanların kendi kaderlerini dahi belirleyebilme haklarını kabul ediyorsa, bunun çerçevesini de çizmek zorundadır hukuksal olarak. Bunu aynı zamanda, bugün var olan, iktidarda olan partiler, eğer kendi programlarına bir noktayı almışlarsa, onlar da kendi çerçevelerini çizeceklerdir. Yasakların da çerçevesi çiziliyor. -

Sosyalist Türkiye Partisi'nin, uluslar kendi kaderlerini belirleme hakkına sahip çıkar, ifadesi; demin söylemeye çalıştığım olaydır. Yani, bu Türkiye için değildir, bu aslında genel, evrensel bir kural haline gelmiştir. Ne için gelmiştir, sosyalizm için gelmiştir, sosyalist partiler için gelmiştir. Sosyalist partiler bütünleştirici partilerdir, sosyalist partilerde kimi dönem fedaratif yapılar önerilebilir, ama sosyalist partilerin ütopyaları üniter bir devlettir sonuçta.

Sosyalist partiler ancak ulusların mozayikine önem verir. Bazı değerlerin yaşatılmasına önem verir. Bunlara sahip çıkıp bunları öne atıp, bunları bir ulusu parçalamak için değil, insanın kendini yaratmadaki zenginliğini öne çıkarmak için yapar. Burada bunun, Türkiye veya başka bir ülke için söylenmesinin bir anlamı yok, bunu evrensel...

Sosyolojik gerçek olarak Türkiye'de Kürtler varsa ve bu insanlar dillerini konuşuyorlarsa, bizden başka değişik lehçeleri olan bir dilleri varsa ki çok ilginç bir dava örneği sunacaktım ben, eğer parti temsilcileri de gelseydi; DDKO'nun 1971'deki Diyarbakır'daki süren bir davasında, Kürt dili diye bir dil olmadığı iddia ediliyor mahkemede, iddianamede ve o dönem sanıklar oturup Türk Dil Kurumunun sözlüğünde Türkçe olmayan kelimeleri tarıyorlar; sanırım şu an yanılıyor olabilirim; üç bine yakın Türkçe kelime buluyorlar, diğerleri yabancı kelime. Yani, demek istediğim bu; bu bir zenginliktir Türkçe için aynı zamanda. -

Türkiye içerisinde, Türk ulusundan başka Kürt ulusu vardır, diyor mu Partiniz' sorusuna karşılık

Şimdi bu, otomatikman, bu deniliyor. sonuçta deniliyor. -

Anayasa Mahkemesi bağlı olduğu mevzuatla, bu mevzuatın içinde karar vermeye çalışıyor. Fakat Anayasa Mahkemesi aynı zamanda içtihadında, kendi içtihadında ve Danıştay da kendi içtihadında gerektiğinde evrensel hukuk ilkelerinin uygulanması gerekir ve yapılan, bağlı olduğu mevzuatla verilen kararlar büyük zararlara yol açıyor. Ön savunmamızın hukuksal özü de buydu.

V- DAVALI SİYASİ PARTİ'NİN ESAS HAKKINDAKİ SAVUNMASI

Sosyalist Türkiye Partisi Vekili'nin 29.7.1993 günlü son savunmasında aynen şöyle denilmektedir:

"Son Savunmamız :

- Usul Açısından Son-Savunmamız:

1- Davaya ilişkin ön-savunmamızdaki usuli itirazlarımızı tekrarlamakla birlikte, usule dair yeni bazı itirazlarımızı sunmak istiyoruz.

Bu bağlamda, davada uygulanan yargılama prosedüründe hata yapılmıştır. Bu hata savunma hakkını engeller mahiyettedir.

Anayasa Mahkemesinde 2949 sayılı yasa gereği C.M.U.Kanununun ilgili maddeleri tamamlayıcı kurallar bütünü olarak uygulanmak zorundadır. Başka bir deyişle, duruşmasız da görülse, parti kapatma ile ilgili davalarda Anayasa Mahkemesi C.M.U.Kanununun ilgili maddeleri ile bağlıdır.

Ceza yargılama prosedüründe ise Esas hakkında mütalaa ve sonrasında davalı/sanıktan son savunmasının istendiği safha, yargılamanın delil toplama safhasının bitip, delillerin değerlendirilme ve son karar safhasıdır. 20.7.1993 tarihli sözlü açıklamalarımızı sunma toplantısında da belirttiğimiz gibi davalı parti adına ön-savunma dilekçemizde de talep ettiğimiz sözlü açıklamalarda bulunma talebimizin yüce mahkemece değerlendirilmesinden önce tarafımıza Yargıtay Başsavcılığının esas hakkında mütalaa ile tebliğ edilmiştir. Mütalaa ile birlikte son-savunma için süremizi belirten Anayasa Mahkemesi kararı da ekli yollanmıştır. Sürenin uzatılması için yaptığımız yazılı başvuruya yanıt olarak tarafımıza tebliğ edilen 6.7.1993 ara kararında: sözlü açıklamada bulunma için Parti Temsilcilerine 20.7.1993 tarihinde sözlü açıklamada bulunma fırsatı tanınmıştır. (5.madde) Yine aynı ara kararının 2. maddesi gereğince de tarafımıza 30.7.1993 tarihine kadar son-savunma süresi verilmiştir. Yüce Mahkeme delillerin değerlendirildiği Yargıtay Başsavcılığı'nın davayı bitirme ve son karara doğru ilerleyen işlemine karşın davalı parti, delil olabilecek sözlü açıklamalarda bulunma üzere 20.7.1993 tarihinde (Esas hakkında mütalaya normal yanıt süresinin dolduğu tarihten sonra fakat ek süreden ise 10 gün önce) huzura çağrılmaktadır. Bir an için Yüce mahkemenin eski kararlarında da olduğu gibi "Davayı duruşmalı biçime yaklaştırma" eğiliminde olduğunu varsaysak bile en temel hak, savunma hakkı, savunmanın; çoktan son karara yönelik işlemi yapmış, delilleri tartışma safhasını bitirip kapatılmamızı tekrar talep etmiş, davayı kendi cepesinde bitirmiş iddia makamının mütalaaından sonraya bırakılması yolu ile kısıtlanmıştır. Bu durumda esas hakkında mütalaaada ileri sürülen hususları sözlü açıklama safhasında tartışmak zorunluluğunda kaldık. Ancak mahkemenin tutumu, bizi sadece bilgi vermekle sınırlı tutmak şeklinde tezahür etmiştir. Esas hakkında mütalaaanın sözlü açıklama safhasındaki veriler de dikkate alınarak yeniden

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

hazırlanması ve davalı partiye tekrar ek savunma hakkı verilmesi gerekir. 2949 sayılı Yasada belirtilen duruşmasız yargılama ilkesi, ceza yargılama prosedürünün uygulanmaması keyfiyetini doğurmaz.

2- Davayı etkileyecek nitelikte olmamakla birlikte, Türkiye'nin "Ulus adına karar veren" yüksek mahkemelerinden biri olan Anayasa Mahkemesinde, çok basit bir merasimin uygulanmaması dikkatimizi çekmiştir. Davalı parti adına dava dosyasına vekalet ibraz etmemize rağmen tarafımıza Esas hakkında mütalaa dahil hiçbir Anayasa Mahkemesi ara kararı tebliğ edilmemiştir. Bu gidişle davanın sonucunu Davalı partiye yapılacak tebligattan öğrenme talihsizliğimiz belirmektedir. Tebligat Kanununun hükümlerine uyularak hukuki bir prosedürün tamamlanmasını, yargılamanın düzeyi açısından talep ederiz.

3- Davanın önemli aşamalarından biri olan sözlü açıklamalarda bulunmak için parti temsilcileri, Sayın Anayasa Mahkemesi Başkanının üzümlere gazetelerden öğrendiğimiz açıklamalarının aksine 5 kişi değil, 3 kişi olarak mahkeme huzuruna çıkmışlardır. Tutanağa da bu şekilde geçmiştir. Taraf vekili olarak şahsımızı da temsilci olarak kabul ettiğini sanmıyoruz. Şahsımızın davada bulunduğu konum vekalet dayalı temsildir ve yargılama hukukunda kendisine has bir konumu vardır. (Davanın talihsizlik kabul ettiğimiz bu yönüne ilişkin gazete haberlerini Ek 1 dizide sunuyoruz. Sayın Mahkeme Başkanının 22.7.1993 tarihli Sabah Gazetesinde yayımlanan, davalı partinin temsilcilerinin salonu terketmedikleri, onları kendilerinin kovduğu yollu açıklamaları ve birgün sonra bu haberi yalanlayan beyanlarına ilişkin olarak 21.22.23. Temmuz 1993 tarihli Aydınlik, Sabah, Hürriyet, Özgür Gündem gazetelerini delil olarak açıklıyoruz. (Ek 1 dizide sunulmuştur.) Böylesi olayların Türk Hukuk Tarihi açısından kara bir leke olacağını düşünüyoruz.

Kaldı ki, yine aynı gazetelerde belirtildiği gibi, parti adına açıklamada bulunmak için çağrılan temsilci adedi 2 değil, üçtür. İlgili arakararının 1. maddesinde Türkçe gramer bilgimiz bizi yanıltmıyorsa, "Parti'nin Genel Başkanı ile birlikte iki temsilcinin Anayasanın 149/4 ve 2949 sayılı Yasanın 33. maddesi gereğince sözlü açıklamalarının dinlenmesine" denmekle Genel Başkan ile birlikte iki temsilci daha kastedilmektedir. Aksi bir ifade Türkçe Dilbilgisi kurallarına göre şöyle olabilirdi: "Başta Genel Başkan olmak üzere iki temsilci" veya "Genel Başkan dahil iki temsilci"...Bilgisayar dizgi hatasından dolayı ön-savunmamıza ek olarak verdiğimiz Genel Başkan imzalı belgenin 3. maddesinde sözü geçen "iddianemede" sözcüğünde bir "e" harfinin eksikliğinden çok daha vahim bir hatadır.

Yine aynı gazetelerde iddia edildiği gibi Parti temsilcileri toplantıya kravatları olmadan veya kravatları yana kaymış ve gömleklerinin kolları sıvalı olarak çıkmadılar. Kravatlı ve kısa kollu gömleklerle iki temsilci, ceketli ve kravatlı olarak da üçüncü temsilci olmak üzere huzura geldiler. Devlet Memurlarının giyim mevzuatında "Yazlık kıyafet" şekline uyan bir kıyafet tarzıdır. Kaldı ki giyim hususu, mahkemenin avukat, savcı ve mahkeme heyeti üyelerini kapsayan bir husustur. Davalı veya sanıklar buna dahil edilemez.

Bir hususu daha belirtmeden edemeyeceğim. Yüce Mahkemenin huzuruna bizzat tarafların ceketli gelmesi isteniyorsa, bizim de taraf olarak heyetin ve iddia makamının cüppeli duruşmaya çıkmasını isteme hakkımız vardır.

Verilecek nihai kararda tüm bu hususların ele alınmasını ve karar metninde işlenip, görüş geliştirilerek yanıtlanmasını ve bu şekliyle Türk Hukuk Tarihinde maddeselleşmesini istiyoruz.

4- Sayın Anayasa Mahkemesi Başkanı: gerek bant kayıtlarının çözümünde anlaşılacağı gibi sözlü açıklama toplantısında "Ceketiniz nerde" diye bağırarak geliştirdiği tavır gerekse hukuka aykırı olarak ceket giyilmeden oturumu açmama davranışları ve gerekse davadan sonra

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

yukarıda tarihlerini verdiğimiz gazetelerdeki beyanatları çerçevesinde; parti temsilcilerini Ulusa saygısızlıkla suçlamaları, "kovdum" türünde demeçleri, en iyi olasılıkla kovmadığı, Anka muhabirinin bunu çarpıttığı, salona almadığını belirttiği beyanatındaki "almama" gerekçesindeki temelsizlik ile davada tarafsız karar veremeyeceğini, taraf olduğunu belli etmiştir. Ceza Muhakemeleri Usulü hakkında Kanununun 23. maddesinin 2949 sayılı Yasanın 47. maddesi hükmü ile birlikte değerlendirilerek "Hakimin reddini" talep ediyoruz. 47. maddeyi dar yorumlayarak uygulamak adli bir hata olacaktır. Çünkü dava artık davalı tarafa "Yalancı", "saygısız" türünden iddialara dönmüştür. Bu mesele çözümlenmelidir. C.M.U.Kanunu 23/3. fıkrası gereği karara iştirak edecek heyet üyelerinin tarafımıza yazılı olarak ve Tebligat Kanununun ilgili hükmü gereği "Vekile tebliğ" hususu da gözönüne alınarak bildirilmesini, C.M.U.Kanununun yine 24/2. fıkrasına binaen sonradan ortaya çıkan bu gelişmeyi son-savunmamıza ekli (EK-4) dilekçe ile talep ediyoruz.

Esasa İlişkin Son-Savunmamız:

1- Öncelikle Kürt sorunu üzerine bir giriş yapmak gereksinimi duyuyoruz. Türkiye'de içtihatlar yolu ile Kürt, Kürt sorunu ve Kürt realitesinden söz etmek artık suç sayılmıyor. Sevindirici olan bu gelişmeye, Davalı partinin yargılandığı 1982 Anayasasının başlangıç bölümünün sözünü ettiği "Atatürk Milliyetçiliği" perspektifinin doğrultusunda geldik. Oysa aşağıda açıklayacağımız gibi, Kürt realitesi, Cumhuriyetin kuruluş yıllarında rahatça ve özellikle tartışılan bir konuydu ve bu tartışmanın öncülerinden biri Mustafa Kemal, diğeri ise İsmet İnönü idi. Meclis Tutanaklarından Lozan Konferans tutanaklarına kadar her belgede Kürtlerin varlığı resmî görüş olarak kabul edilmiştir.

2- Söylediklerimizin boşlukta kalmaması için örnekler vermek istiyoruz.

a- Ancak öncelikle şunu belirtmek isteriz ki, bugün Yüce Mahkemenin önünde Kürtlerin sosyolojik varlığını kanıtlama çabası içine girmeyeceğiz. Bu dava basit sosyolojik verileri sıralamaktan öte bir anlam taşımamalıdır. İddianamenin bu konudaki bölümlerini biraz sosyoloji bilgisi ile herkes yanıtlayabilir.

b- Biz, Türkiye Cumhuriyetinin Kuruluş ve Başlangıç yıllarında bu sosyolojik gerçeğin bizzat Cumhuriyetin kurucuları tarafından kabul edildiğini, hatta "özerklik" konusunun bizzat Mustafa Kemal tarafından İzmir İktisat Kongresine geçmeden önce, yurt gezisi sırasında, İzmit Kasrında 16.1.1923 tarihinde altı gazeteci ile yaptığı görüşmede belirtilmiştir. (Ek 2. Dizi) Türkçeleştirilmiş metinden aktarıyoruz:

"İZMİT KASRI:

16/17 KANUNİSANI

1339

9.5 SONRA

Tutanak Sayfa 15

.....

Gazi Paşa-Kürt meselesi, bizim yani Türklerin menfaatine uygun olarak da katıyken mevzu bahis olamaz. Çünkü malumualiniz, bizim hudud-u milliyemiz dahilinde mevcut Kürt unsur o surette tevattun etmiştir ki, pek mahdut yerlerde hali kesafettir. Fakat kefasetlerini kaybede ede ve Türk unsurun içine gire gire öyle bir hudut hasıl olmuştur ki Kürtlük namına bir

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

hudut çizmek istersek Türklüğü ve Türkiye'yi mahvetmek lazımdır. Faraza, Erzurum'a kadar giden, Erzincan'a Sivas'a kadar giden, Harput'a kadar giden bir hudut aramak lazımdır. Ve hatta Konya çöllerindeki Kürt asairini de nazar-ı dikkatten hariç tutmamak lazım gelir. Binaenaleyh başlıbaşına bir Kürtlük tasavvur etmektense bizim Teşkilat-ı Esasiye Kanunu mucibince zaten bir nevi mahalli muhtariyetler teşekkül edecektir. O halde hangi livanın ahalisi Kürt ise onlar kendi kendilerini muhtar olarak idare edeceklerdir. Bundan başka Türkiye'nin halkı mevzubahis olurken, onları da beraber ifade lazımdır... Şimdi Türkiye Büyük Millet Meclisi, hem Kürtlerin ve hem de Türklerin sahib-i selahiyet vekillerinden mürekkeptir ve bu iki unsur bütün menfaatlerini ve mukadderatlarını tevhid etmiştir. Yani onlar bilirler ki bu müşterek bir şeydir (Ak 1 Syf. 9.10.11 İkibine Doğru Dergisi 1987 Yıl:1 Sayı 35).

Kürtler ile Türklerin kardeşliği üzerine ve birlikte yaşamaları gerektiğine ilişkin bölümlerin de altını çizmiş bulunuyoruz.

Fakat davamız açısından önemli olan, bir çakışma vardır. Mustafa Kemal Kürt realitesini tanıyan cumhuriyetin kurucusu olarak, Kürtlerin ayrı devlet kurmalarını istememektedir. Ancak Yerel Özerklik tanınması dahilinde sorunu çözmek istemektedir. Sosyalist Türkiye Partisi aradan 70 yıl geçtikten sonra programında, Lozan Konferansında Türk Heyeti adına İsmet İnönü'nün devamlı tekrar ettiği Self-Determination/Kendi kaderini tayin hakkını. Aynen aktarıyoruz:

"-5- SAYILI TUTANAK

25 Kasım 1922

İSMET İNÖNÜ

.....İsmet Paşa, kimsenin itiraz edemeyeceği bir bildiri de bulunmak zorunda olduğunu başka bir deyimle Türklerin İstanbul'da çoğunlukta buldukları ve yalnız şimdiki ülkelerinin herhangi bir yerinde değil, başkentlerinde de plebisitten korkmadıklarını açıklamak istediğini söyledi. İSMET PAŞA, dünyanın her yanındaki halklar da kendi kaderlerini kendileri saptayabilselerdi, dünya barışına daha iyi hizmet edilmiş olacağı kesin kanısında bulunduğunu da sözlerine ekledi." (Ek 3 Lozan Barış Konferansı Tutanaklar Belgeler Takım 1 Cilt 1 Kitap 1 Seha L.Meray. A.Ü.Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları Syf 95.)

Marksist perspektifi dahilinde belirterek, fakat yine de Türk ve Kürtlerin Gönüllü birlikteliğini savunması arasındaki anlam farkını iddia makamı göstermek zorundadır. Davalı partinin farkı, self-determination hakkı ile birlikte durumu değerlendirmesidir. Yargılamada Anayasal ilke olarak Anayasanın başlangıç kısmında belirtilen Atatürk Milliyetçiliği ilkesi uygulanacaksa, öncelikle bu ilkenin yaratıcısının açıklamaları dikkate alınmak zorundadır.

Türk Tarih Kurumu bu belgeyi gizlemeye çalışmış, fakat belge ortaya çıkartılmıştır. (Türk Bürokrasinin kraldan fazla kralcı bürokratik gerçekliğinin en iyi ifadesi olsa gerektir. Adı geçen dergiden aktarmaya devam ediyoruz: "Eksiksiz" denen metindeki eksik İzmit toplantısının tutanakları, "tam metin" iddiasıyla ilk kez 6 yıl sonra gün ışığına çıkacaktı. İzmit Kasrı görüşmesine katılan gazeteci milletvekili Mahmut Bey (Soydan) 1929 yılının kasım ve aralık aylarıyla, 1930 yılının ocak ayı boyunca 70 gün süren bir dizi halinde tutanakları Milliyet gazetesinde yayımlanmıştı. Bir zamanlar İsmet Paşa'nın kabinesinde bakanlık yapan İsmail Arar ise 1969 yılında Atatürk'ün İzmit konuşmasını kitap haline getirdi. Toplantıyla ilgili son yayın ise 1982 yılı tarihini taşıyordu ve Arı İnan'a aitti. "Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 1923 Eskişehir-İzmit Konuşmaları" başlığını taşıyan kitabın üzerinde "Türk Tarih Kurumu"nun adı okunuyordu.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Afet İnan'ın kızı Arı İnan, derlediği belgelere yazdığı sunuşta "Gazi Mustafa Kemal'in geziye çıkarken beraberinde götürdüğü üç zabıt katibince yazılmış" tutanakları "noksansız" yayınladığını söylüyordu. Metinlerin asılları Anıt Kabir Arşivi'ndeydi. Türk Tarih Kurumu Arşivi'nde ise tutanakların fotokopileri vardı. 2000'e Doğru toplumdan ve araştırmacılardan gizlenen belgelere ulaştığı zaman, Arı İnan'ın "noksansız" dediği metnin eksik olduğunu saptıyordu. Atatürk'ün açıklamalarından "Kürt Meselesi" başlıklı bölüm yanında, Batı Trakya Türkleri ile ilgili olanlar da çıkartılmıştı.

Atatürk'ün Bölücülüğü

(Kitabın yayınlanabileceğine-Abc.) karar veren Türk Tarih Kurumu Yönetim Kurulu üyelerinden bugün yalnız üçü yaşıyordu:

Sedat Alp, Tahsin Özgüç ve Tahsin Yazıcı, Yücel'e göre karar yerindeydi. Atatürk'ün önderliğinde kurulan Türk Tarih Kurumu'nun bugünkü başkanı, Atatürk'ün görüşlerinin "Bölücülüğe yarayacağı" kanısındaydı. "T.T.K. Türkiye aleyhine çalışanlara belge vermek durumunda değil"di." (Ek 1 Syf 12,14)

3- Şimdi Mustafa Kemal'in Kürt sorunu hakkında yıllar yılı Türk Kamuoyundan gizlenen (ki Milli Güvenlik Kurulu arşivlerinde ve Türk Tarih Kurumu arşivlerinde saklı bulunan, Cumhuriyetin kuruluş yıllarına ilişkin tüm belgelerin incelenmesini 2949 sayılı Yasanın 43/1,3 ve 4. fıkraları dairesinde talep ediyoruz. 43/2. fıkranın uygulama alanı yoktur. Çünkü sözkonusu belgelerin Kürt realitesi ve Devletin kuruluş yıllarındaki bu konu üzerine politikaları ile sınırlamış bulunmaktayız. Ayrıca bu konuda gizlilik gerekçesi olamaz. Böyle bir şey olsaydı, Mustafa Kemal'in görüşlerine ait açıkladığımız belge hakkında Devlet sırlarının açıklanmasından dolayı soruşturma açılırdı.) görüşlerine ek olarak, İsmet İnönü'nün Türk Temsilcisi sıfatı ile Lozan Konferansındaki Kürt meselesini sergileyişini de aktarmak istiyoruz.

Her ne kadar sözlü açıklamalarımız sırasında Değerli Anayasa Mahkemesi Başkan Yardımcısının: İ.İnönü'nün Türk ve Kürt'lerin temsilcisi olarak Lozan'da bulunmalarının belirtildiği oturumun hangisi olduğu sorusunu tarafımıza yönelttikleri sırada, Musul görüşmelerinde olabileceği olasılığını da gündeme getirmesi bizim açımızdan anlamsal bir fark yaratmamaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Machevellist/pragmatik bir yol izlemiş olamaz. Böyle bir yol izlenmişse, yargılananın zaten anlamı kalmamıştır. Bir oturumda Türk Heyetinin Kürtlerin varlığını tanınması, Plebisit istemesi, başka bir oturumda bunu reddetmesi veya sözünü etmemesi olsa olsa dava açısından iddianın çürüklüğünün göstergesi olabilir. Bu konuda aktarmalara geçmeden önce Kürt sorunu hakkında Türk bürokrasisinin yıllardır "Dağ Türkleri", "Turan kökenlilik" türünden çarpıtmalarının nereden kaynaklandığını göstermek için kısa bir bölüm aktarmak istiyoruz:

".....Kürt halkının İran kökenli olduğu öne sürülmüştür: Oysa, bu iddiayı Kürtlerin Turan kökenli olduğunu kabul eden, Encyclopaedia Britannica yalanlamaktadır. (Ek 1. Aynı eser syf 346).

Türk Temsilci Heyeti adına Musul Sorununda İ.İnönü'nün sunduğu bildiriler ve konuşmaları dava açısından çok önemlidir. Musul'un Türkiye sınırları içinde kalması için Kürtlerin varlığını kabul eden bir Devlet. Hatta yine aktaracağımız kısımlarda Anadolu'daki Kürtlerin varlığını da belirten Devletin şimdiki temsilcileri ve iddia makamı bunu yok sayamaz. Bölümleri aynen aktarıyoruz. Yorumu ihtiyaç hissetmiyoruz:

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)
Karar Sayısı:1993/3

"21 SAYILI TUTANAK

23 Ocak 1923

İSMET İNÖNÜ

...1- Etnografik nedenler,-Musul vilayetinde yerleşik nüfus 503 000 kişiye varmaktadır. Vilayet içinde, bundan başka, Kürt, Türk ve Arap göçebe aşiretler de vardır: Bunlar aşağı yukarı 170 000 kişi kadardır.

..... Vilayetin yerleşik nüfusunu meydana getiren 503 000 kişi resmî son Türk istatistiklerine göre, aşağıdaki unsurlardan oluşmaktadır:

KÜRT TÜRK ARAP YEZİDİ MÜS OLM TOPLAM SÜLEYMANIYE

62 830 32 960 7210 ----- 130000

SANCAĞI

KERKÜK

97 000 79 000 8000 ----- 184000

SANCAĞI

MUSUL

104 000 35 000 28 000 18 000 31 000 216000

SANCAĞI

MUSUL VİL

263 000 146 960 43 210 18 000 13 000 503000

TOPL NÜF

.....1- Süleymaniye ve Kerkük Sancaklarında Arap unsuru çok azdır:

2- Musul Merkez Sancağında 137 000 Türk ve Kürte karşılık yalnız 28 000 Arap vardır.

3- Son olarak bütün Musul Vilayetinde 410 790 Türkle Kürde karşılık 31 000 Müslüman olmayan vardır. Demek ki Vilayet nüfusunun beşte dördünden çoğunu Türklerle Kürtler ve beşte birinden azını da Araplar ve Müslüman olmayanlar getirmektedir. (Sf:344)

..... Türkiye yüzyıllardır, Musul Vilayetinin gerçek sahibi olmuştur; askere alma zorunlulukları yüzünden Vilayetteki nüfus hareketini çok doğru olarak bilmek zorundaydı; son olarak, Türk istatistikleri, Dünya savaşından önce, esaslı bir inceleme sonucunda ve nüfusun çeşitli unsurları arasındaki oranı gösteren rakamları değiştirmedikçe hiçbir siyasal çıkarı olmadığı bir sırada düzenlenmiştir. (sf:344)

.....Bu koşullar altında, yalnız Türk istatistiklerinin gerçeğe uygun olduğunu kabul etmek gerekir.

Kaldı ki, İngiliz Temsilci Heyetinin verdiği rakamlara göre de, Musul Vilayetinin nüfusu (1921 yılında) şu unsurlardan oluşmaktadır:

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)
Karar Sayısı:1993/3

ARAP KÜRT TÜRK HIRİSTİYAN YAHUDİ TOPLAM
MUSUL 170 663 179 820 14 895 57 425 9665 432468
ERBİL 5100 77 000 15 000 4100 4800 106000
KERKÜK 10 000 45 000 35 000 600 1400 92000
SÜLEYMANİYE ----- 152 000 1000 100 1000 155000
TOPLAM 185 763 452 720 65 895 62 225 16 865 785468

Görülüyor ki Araplarla Müslüman-olmayanların Vilayet nüfusunun içinde azınlıkta, Kürtlerle Türklerin de çoğunlukta olduğunu, İngiliz Hükümetinin kendisi de kabul etmektedir. (Sf: 345)

..... Fethiyeden Kerkük'e uzanan dar bir toprak şeridi dışında, Dicle'nin sol kıyısındaki bölgede tüm olarak Kürtler ve Türkler oturmaktadırlar. Musul şehrinde Türkçe, Kürtçe ve Arapça olmak üzere üç dil birden konuşulmaktadır; fakat, bu şehirde oturanlardan Arapça konuşanlar ve Arap sayılanlar, aslında Türktürler; bunlar, uzun süre Araplarla ilişki kurmuş olmaları yüzünden, her iki dili de öğrenmiş bulunmaktadırlar.

Bu memleketi tanıyanlar bilirler ki, Musul'da oturanlar, hiç bir vakit, ne Arap, ne de Irak halkının bir parçası sayılmışlardır. (Sf: 345)

..... Yezidiler, Kürttürler; doğal olarak da gelenek ve görenekleri Kürtlerinki gibidir; aralarında yalnız mezhep ayrılığı vardır; bu yüzden, onları birbirinden ayrı tutmak doğru olmaz. Nasıl, aynı ulusun bireylerini, kimisi Katolik kimisi de Protestan olduğu için, ayrı soydan saymak doğru olmazsa, Yezidilerle Kürtleri de birbirinden ayrı tutmak haksızlık demek olur. (Sf: 345)

..... TBMM Hükümeti, Türklerin olduğu kadar Kürtlerin de Hükümetidir; çünkü Kürtlerin gerçek ve meşru temsilcileri Millet Meclisine girmiştir ve Türklerin temsilcileriyle aynı ölçüde ülkenin Hükümetine ve Yönetimine katılmaktadır.

..... Bitlis'de 1914'de patlak veren olay, bir kaç yabancı konsolosun kışkırtmaları sonucudur; hiçbir önemi yoktur ve yalnız o yerle sınırlı kalmıştırİngiliz Temsilci Heyetince öne sürülen Dersim olayı da aynı niteliktedir. (Sf: 348)

Tüm bu alıntılar da göstermektedir ki, Türkiye Cumhuriyeti bir dönem tercihinin Kürt realitesini tanıyarak yapmış, fakat bu tercih zaman içinde değişmiş ve eski tercihin belgeleri ortadan kalkmıştır. Sosyolojik gerçeklik yine Egemen siyasî tercihlere yenilmiştir.

Bu konuda ilk yılların izlenen politikalarını anlatması bakımından Ek.2. deki derginin 14. sayfasını aktarmak istiyoruz: "...Atatürk, Anadolu'ya çıktığı günden bir ay geçmeden, 18 Haziran 1919 günü Amasya'dan Edirne'deki 1. Kolordu Komutanı Cafer Tayyar Bey'e çektiği şifrede, "Kürtler de Türklerle birleşti" müjdesini veriyordu. Erzurum Müdafaa Hukuk Cemiyeti, bu şifreden önce 30 Mayıs günü yayınladığı bildiriye, Doğu illeri için, "Bu illerimiz kan, din ve tarih kardeşi olan Kürt ve Türkün namus ve yurtseverliğine emanettir" diyordu. Bu şubenin 17 Haziran günlü raporunda ise "Kürtle Türkten meydana gelen birleşmiş bir millet" in hakları savunuluyordu. Mustafa Kemal'in önderliğinde yapılan Erzurum Kongresi, 1923 yılında da daha somut ifade edilecek çözümü genel çizgileriyle belirlemişti. Doğu bölgesinde yaşayan unsurlar, "birbirlerine karşı saygı ve fedakarlık duygularıyla dolu ve ırki duruma ve toplumsal ve coğrafi şartlarına saygılı özkardeşi"ler. Sivas Kongresi nizamname ve beyannamesi de bu programı

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

aynen benimsiyordu. Mustafa Kemal, Doğu bölgesindeki görüşme ve yazışmalarda, Türk ve Kürtün "birbirinden ayrılmaz iki öz kardeş" olduklarını sürekli tekrarlayacaktı. 15 Eylül 1919 günlü telgrafi yalnızca bir örnekti. "İç ve dış düşmanlara karşı demirden bir kale" bu kardeşlik temelinde yükseliyordu.

20-22 Ekim 1919 günleri Amasya'da Bahriye Nazırı Salih Paşa ile Müdafai Hukuk Temsil Heyeti üyelerinden Mustafa Kemal Paşa, Rauf ve Bekir Sami beyler arasında imzalanan protokol, bir bakıma yeni Türkiye'nin ilk anayasasıydı. Orada, vatan "Türk ve Kürtlerin oturduğu topraklar" olarak tanımlanıyordu. Kürtlerin serbestçe gelişmelerini sağlamak için" her türlü hakları gerçekleştirilecekti. Mustafa Kemal, Ankara'ya geldiğinin hemen ertesi günü 28 Aralık'ta yaptığı konuşmada, "...devlet için millî yeni bir sınır kabul ettik." diyordu. Vatanın sınırları, "Türk ve Kürt unsurlarının oturduğu" alanı içeriyordu. TBMM açılır açılmaz, hemen yaptığı önemli konuşmada, gene "kardeş milletlerin millî sınırı" diyordu Misakı Millî toprakları için. Bu sınır içinde "Türk olduğu gibi Kürt de vardı.... Bu unsurlar birbirlerinin haklarına daima saygılıydılar" 1 Mayıs günü gene Meclis kürsüsünden bunları söylemişti M.Kemal.

Aynı formüller 3 Temmuz 1920, 16 Ekim 1921, 1 Mart 1922 günü Mecliste yapılan konuşmalarda tekrar ediliyordu.

Lozan görüşmelerinde ise İsmet Paşa "TBMM hükümetinin Türklerin olduğu kadar Kürtlerin de hükümeti olduğunu" belirtmişti. İsmet Paşa, 1969 yılında Ulus gazetesine anılarını anlatırken, Lozan'da "millî davalarımızı biz Türkler ve Kürtler diye savunduk" diyecekti. Mecliste yapılan konuşmalarda, Hükümet Başkanı Rauf Bey ve Kurtuluş Savaşının önde gelen isimleri, tıpkı Mustafa Kemal gibi, ısrarlı olarak "Türkiye Halkı" kavramını kullanıyor ve "Türkiyeli" olmayı vurguluyordu." (Ek 2. Aynı dergi syf. 14, 15)

4- Savunmada boşluk bırakmak istemediğimiz için Kürtlerin varlığı, ayrı bir dil ve kültürleri olduğu ve Turan kökeninden olmadıklarına ilişkin de birkaç kısa açıklamada bulunma gereği duyuyoruz. Bu konuda özel bir araştırma yapacak kadar sosyoloji bilgimiz yoktur.

Kürt kelimesi tarihte ilk kez Yunanlı tarihçi ve komutanı Ksenefon tarafından "Onbinlerin Dönüşü" adlı eserinde yazılı olarak kullanılmıştır. Ksenefon bu eserinde MÖ 400-401 yılında şimdiki Kürdistan'da karşılaştığı Karduki (Carduchi) kavminden bilgi veriyor ve bunların şimdiki Botan'a kadar uzandığını yazıyor. (Ek 5. Kürtler ve Kürtlerin Tarihi, syf. 15)

"Lagaş kralı MÖ 2400 yıllarında Karda kabilesinden söz eder ve MÖ 2200 yıllarında Ur padişahı Kmil Sin (Kemil Sin), Kurde toprağını prens Verdenner'e bırakmıştır. 1370'te Hitit Padişahı Subilkubme, Gurde adında bir topluluğun adını anar. Daha sonraları Asur Kitabelerinde Karadaka Yaylasından ve kurtie, kurti topluluğundan söz edilir. (Aynı eser sayfa 15)

Tarihteki Kürt krallıklarını Gutiler, Lulular, Kasitler, Mitanniler, Haldi-Urartu'lar, Medler, Subariler, Nayriler, Kardular olarak kısaca belirtmek yeter sanırım.

5- Türkiye'nin politikaları çok kısa süre sonra değişmeye başladı. Tunceli Kanunu bunun çelişkilerini de ortaya koymaktadır. (Tunceli'nin idaresi hakkında kanun)

1935 yılında kanun yürürlüğe giriyor fakat Tunceli ilinin kuruluşuna ilişkin yasa 4 Ocak 1936'da çıkarılıyor. Ve Dersim isyanı 1937 yılında oluyor. Yüce Mahkemeye soruyorum: Tahrik Parlamentodan mı geliyor'

Yasanın bazı maddelerini sıralamak istiyoruz.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Görülecektir ki, söz konusu yasa, Türkiye'nin son on yılına sığan yasal düzenlemelerin benzeri içeriğe sahiptir.

- Dersim ilinin Tunceli vilayetine dönüştürülerek ordu ile irtibatı baki kalmak ve rütbesinin selahiyetini haiz bulunmak üzere korkomutan rütbesinde bir zatı vali ve kumandan olarak atayan. (madde 1)

Bu vilayetin nahiye ve kazaların sınır ve ve merkezlerini dahi değiştirebilecek (madde 2). Kaymakam ve nahiye müdürlerinin dahi rütbe yetkileri ve ordu irtibatları baki kalmak şartıyla ordu muvazzaf subaylarından teşkil edilebileceği, (madde 3) Ve günümüzün anlamlı ve güzel bir kaç örnek daha verirsek, Cumhuriyet savcılarını hazırlık tahkikatında hakimlerin sahip oldukları yetkileri Tuncelide kullanılır (madde 9), maznunları ve şahitleri ayrı ayrı ve toplu olarak birbirleriyle yüzleştirebilir (madde 10). Yine savcılar ilk tahkikata icrası kanunen mecburi olan suçlarda dahi bu yetkiyi istimal edebilirler. Dava açılması izne tabi olan işlerde izin verme selahiyeti vali ve kumandanındır. (madde 12). Hakim reddi kararları katidir. (13) Ağır cezayı müstelzim suçların tahkikati mevkuften yapılır ve bu mevkufların duruşmadan evvel tahliyelerine dair olan kararlar ancak valinin muvafakati ile icra olunur. İlbaylık içindeki ara muhakemelerinden verilen hükümler temyize tabi olmayıp katidir.

Vali ve kumandan emniyet ve asayiş gereği vilayet halkından olan fertleri ve aileleri vilayet içinde bir yerden diğer yerlere nakletmeye ve bunların il içinde oturmalarını men'etmeye yetkilidir. (madde 31) Ve çok güzel bir örnek de 32 ve 33. maddelerdir. Yani vali ve kumandanın bir şahıs hakkındaki takibatın tehirine ve cezaların teciline selahiyattar olması (32) idam hükümlerinin vali ve kumandan tarafından tecile lüzum görülmediği takdirde infazı ki Teşkilatı Esasiye Kanununun 26. maddesine aykırı olması önemli değil günümüz Türkiye'sinde. Askeri yönetimlerin kefaleti altındaki anayasaya aykırı aynı dönemde hazırlanan yasa maddeleri yine aynı anayasanın geçici 15. maddesinin himayesinden yararlanıp yaşam olanağı bulabiliyor.

Tunceli yasasının bir de 3713 sayılı Yasa'nın atası olma özelliği vardır. 34. madde Elazığ, Malatya, Sivas, Erzincan gibi çevre illere gelince, burada TCK'nun 2. kitabının 1. babı, 2. babının ve 7 babının 1 ve 455. madde hariç kalmak üzere 9. babının diyerek sıraladığı suçları işleyenlerin Tuncelide ve bu yasa da belirtilen prosedürde yargılanacakları belirtilmiştir. Ve bu kanun geçmişe yürürlüktür. (35) Ve bu Kanunun 1935 yılı ile 1 Ocak 1940 arası yürürlükte kalacaktır (madde 37). Belki hukuk Devletine yakışır tek yan bu sınırlamadır.

Kanunun esbabı mucibesine gelince 07.11.1935 tarihli CHP Genel Başkan Vekili ve Başbakan İnönü'nün, TBMM başkanlığına gönderdiği uyarı anlamlıdır.

"En iyi usul kanunu, tatbik edildiği muhitin hususiyet ve ihtiyaçlarına en uyanı olduğu şüphesizdir. İctimai hayatları diğer vatan parçasındaki vatandaşlara göre tam bir seviyede olan vatandaşlarla meskun ve çevresi ilişik haritada gösterilen vatan topraklarında gerek idarî ve gerek adli bakımdan çok güzel semereler veren cumhuriyet kanunlarımızın tecrübeler neticesinde arzu edilen faydaları temin etmediği görülmüştür... bu zavallı halkı Hükümet daha yakından vesayeti altına almaya..." diye devam eder. Ve şayet yeni mandacılık, Osmanlının son dönemlerinde bizzat sayın İnönü'nün karşı çıktığı fakat Kürtler için uygun gördüğü bir yönetim tarzıdır. Hem de özel idari yapı, asker, vali ve komutan ile özel yargılama usulü olan bir vesayet kanununa dayalı bir yönetim tarzı.

Gerek kendisine ait bilgileri değerli araştırmacı İsmail Beşikçi'nin aynı adlı kitabından aldığımız (ki değerli araştırmacı bu kitabı dahil, tüm kitaplarından dolayı değişik kovuşturmalara maruz kalarak ağır cezalar almıştır) ve kısaca Tunceli Kanunu olarak belirttiğimiz yasa gerekse 1982 Anayasası ve onun bireysel hak ve özgürlükleri yok eden hükümleri Türkiye'nin kendi icadı

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

değildir. Keza 3713 sayılı Yasa'da, Pişmanlık yasaları da Türk Yasakoyucunun mucizevi birer buluşu değildir. İngiltere 74 Akti, İsrail ve İtalyadaki örneklerine bakıldığında ceza mevzuatına ayrı bir yasa olarak eklenen veya bizzat Ceza Kanunu içinde düzenleme yoluyla oluşturulan yasalara ve bu yasa ve hükümlerinin ruhuna, benzetilmişlerdir. Böylesi bir siyasî-hukukî refleksin Hukukun Evrensel İlkelerini dikkate alması ve sosyolojik bir gerçeği inkar etmesi mümkündür.

Azınlıklardan da intikam, yol vergisi türü yöntemlerle dönemin Hükümeti tarafından alınmıştır.

6- Esasa ilişkin söyleyeceklerimizi yine sözlü açıklamalar sırasında Parti temsilcilerinin üzerinde durmak ve mahkemeyi bilgilendirmek istedikleri hususlara hasredilmiş Genel Başkan imzalı bir ek dilekçe ile tamamlamak istiyoruz.

Sonuç : Yukarıda açıkladığımız nedenlerle;

1- Davanın reddedilip Parti hakkında 2820 sayılı Yasanın 9. maddesinin uygulanmasına,

2- Davanın duruşmalı yapılmasına, reddi halinde kullandırılmayan sözlü açıklamalarda bulunmak üzere tekrar 3 temsilcinin çağrılmasına,

3- Tebligat Kanunu hükümlerine uyularak yazışmalardan birer örneğin vekil sıfatıyla tarafımıza da tebliğe çıkarılmasına,

4- Delillerini son-savunmamıza ekli olarak sunduğumuz dilekçesini de yine bu savunmamızın eki olarak verdiğimiz Hakim reddi talebimizin dikkate alınmasına, yeni teşkil edecek kurulun tarafımıza bildirilmesine,

5- Kürt sorununa ilişkin Cumhuriyetin ilk yıllarına ilişkin Milli Güvenlik Kurulu arşivlerindeki belgelerin delil olarak dayanmamızdan dolayı ilgili kurumdan istenmesine,

6- Açıkladığımız savunma sebeplerimizin gözönüne alınarak davanın reddine karar verilmesine"

Ek olarak verilen dilekçede Sosyalist Türkiye Partisi Genel Başkanı'nın görüşü de aynen şöyledir :

"İddia makamınca hazırlanan her iki iddianamenin bütününe bakıldığında partinin kapatılmasına ilişkin davada esas itibarıyla Sosyalist Türkiye Partisi'nin bir bütün olarak, siyasî varlığının ve onun kişiliğinde sosyalizmin sorgulandığı çok açık bir şekilde görülmektedir. Bu nedenle savunmanın ilk bölümünde STP'yi var eden nesnelliktir, siyasî hattımız ve mücadelemizi belirleyen ana ilkeler üzerinde duracağız.

Bir siyasî parti programını ancak onu oluşturan kolektif irade ve tarih yargılayabilir.

STP, 6 Kasım 1992'de kuruldu. STP bir yanı sıra ülke nesnelliğinin diğer yanı sıra da ön kabullere dayalı gönüllü birliğin oluşturduğu kolektif bir iradenin ürünüdür. STP'yi bugüne taşıyan da ülkenin verili nesnelliği ve gittikçe yaygınlaşan kolektif iradedir. Toplumsal ve siyasal süreçlerin doğal akışı içerisinde STP'yi ve STP programını yargılayacak olan da bu kolektif irade ve onun temsil ettiği işçi sınıfı emekçiler ve sömürüye karşı olan tüm katmanlardır. Kısacası, STP'nin ve STP programının burada yargılanması doğal bir toplumsal seyre müdahale etmekten başka bir şey değildir. "Demokrasi ve insan hakları" kavramlarını ağızlarına sakız edenler bu davayla bir kez daha inandırıcılıklarını yitirmişlerdir. Burada, bu davada toplumsal

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

ve siyasal süreçlerin doğal akışının karşısına burjuva siyasal iktidarlarının yönetememe krizinin derinleştiği dönemlere tekabül eden yasaların zoru çıkarılmaktadır. Hukuk ve yasalar toplumsal-siyasal süreçlerin doğal akışına cepheden müdahale eden değil bu akışı düzenleyen araçlardır. Ama, maalesef bu ülkemizde böyle işlememektedir.

STP hangi siyasal toplumsal zemine ayaklarını basıyor'

STP bilimsel sosyalizmin evrensel değerlerini, birikimini ve deneylerini ülke toprağında yeniden üretip siyasal pratiğe taşıma hedefini önüne koymuştur. Sonuç olarak, bu siyasal pratiğin üretileceği coğrafya ülkemizdir. Üzerine basarak yol aldığı siyasal zemin de dünyadaki toplumsal ve siyasal süreçlerden muaf olmayan, bu ülkenin toplumsal dinamiklerinin ve çelişkilerinin oluşturduğu bir siyasal zemindir. STP, bilimsel sosyalist teorinin kılavuzluğunda bu tür bir zemine basmaktadır. Program da bilimsel sosyalist teorinin kılavuzluğunda dünya ve Türkiye'deki dinamikler ve çelişkiler esas alınarak hazırlanmıştır.

STP programında ikinci bölüm, partinin niteliği kimliği başlığında:

"1)

a) Sosyalist Türkiye Partisi (STP), sosyalist dönüşümlere öncülük edecek sınıf olan işçi sınıfının siyasal mücadele aracıdır.

b) STP diğer toplumsal sınıf ve katmanlara işçi sınıfının tarihsel perspektif ve çıkarları ekseninde yaklaşır" denilmektedir.

Bu belirlemeler bilimsel sosyalizmin insanlık tarihine ilişkin en özet tanımı olan "insanlığın tarihi sınıf mücadeleleri tarihidir." ilkesi esas alınarak yapılmıştır. Yaşlı dünyamızda, insanlığın ortaya çıkışından bu yana tüm toplumsal gelişmeler sınıf mücadelesi ekseninde olmuştur. Bu bugün de böyledir. Ayrıca günümüzde sınıflararası çelişkiler her geçen gün derinleşerek gelişmektedir. Tüm toplumsal olgularda onu belirleyen bir sınıfsal öz vardır.

Tarihselliğin ve nesnelliğin üzerinde ilerleyen siyasal süreçlerde bu sınıfsal öz daha hakim ve açıktır. Bugün, ülkemizde ve dünyanın büyük bir bölümünde üretim araçlarının özel mülkiyeti varsa, üretim araçlarına sahip olanlar, üretimi bizzat gerçekleştiren işçi ve emekçilerin emeklerinin sonucuna el koyuyorlarsa, emek ile sermaye arasında, bir başka deyişle işçi sınıfı ile burjuvazi arasında uzlaşmaz bir çelişki var demektir. STP programında bu çelişki temel çelişki olarak belirlenmiştir. Bu yüzden STP programında işçi sınıfının partisi olduğu vurgulanmıştır. Ülkemizdeki diğer siyasal partiler de sınıf temellerinden muaf değillerdir. Programlarındaki söylem ne olursa olsun kullandıkları ideolojik-politik argümanlarla, pratikleriyle sınıf aidiyetleri kesindir.

Bugün medya ve diğer araçlarla kitlelerin bilincine özelleştirmenin ideolojik saldırısını şırınga edenlerin sınıf aidiyeti yok mu' TEK elektrik dağıtımını holdinglere, Aktaş elektrik ve Uzanlar'a satanlar, çimento üretimi yapan kârlı KİT'leri Fransız şirketlere ya da yerli holdinglere satanlar, bu politikalarıyla burjuvaziye tatlı kâr imkanları yaratanlar, binlerce işçinin işten atılmasına göz yumanlar sınıf ekseninden muaf mı' Bu partiler programlarında "biz burjuva partisiyiz" demeseler de açıkça emeğe karşı burjuvazinin çıkarlarını temsil etmekte, korumaktadırlar.

STP de, kendisini, burjuvazinin sömürü düzenine karşı işçi sınıfının siyasî mücadele aracı olarak, işçi sınıfının partisi olarak tanımlıyor. Yine, STP programı (s.13) genel tanım bölümünde; "Kıyası, ücretli emek sömürüsü Türkiye'de sömürünün egemen ve belirleyici biçimidir. Bu anlamda ülkeyi bugünden yarına taşıyacak olan çelişki işçi sınıfı ile kapitalistler, emek ile

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

sermaye arasındadır" denilmektedir. Kapitalist toplum bir çelişkiler yumağıdır. STP düğüm noktasının emek-sermaye çelişkisi olduğunu, diğer toplumsal çelişkilerin tümünün bu ekseninde çözümlenebileceği tespitini yapıyor.

Doğal yapının korunması, çevre kirliliği, ırk ayırımı, etnik kavgalar, cins ayrımcılığı vb. sorunların tümünün temelinde burjuva ideolojisi ve siyasal-toplumsal-etik-ekonomik yapılanma vardır. Bu çelişkilerin tümünün kaynağı bizzat kapitalizmdir ve bu çelişkiler, nihaî olarak kapitalizmin ortadan kalkmasıyla çözüm yoluna girebilirler. Bu nedenle STP programının ruhuna esas olarak emek-sermaye çelişkisi hakimdir. Toplumdaki diğer çelişki ve dinamikleri bu eksene taşıma anlayışı hakimdir. Ulusal sorundan, cinsiyet ayrımcılığına, doğanın korunmasına kadar diğer çelişkilere bu perspektifle yaklaşıyoruz. Bu tamamiyle klasik ve rafine bir Marksist yaklaşımdır.

Buraya kadar yapılan tespitler, STP'nin bilimsel sosyalist teoriyi siyasî pratiğine esas alan bir işçi sınıfı partisi olduğunu yeterince anlatmaktadır. Bilimsel sosyalizmin kaynağı Marksizmdir. Programımızda açıklanan bu tür bir sosyalist toplum projesinin en tepesinde insanın insanı sömürmesini reddeden, kendisine bu doğrultuda toplumsal bir misyon seçen, bu misyonu yerine getirirken her türlü maddi ve manevi hazzı yaşayabilen insan unsuru vardır. Marks'ın ekonomik, siyasal hatta teknik sayılabilecek çözümlerinde bile insan unsuru, insana, insan yaşamına verilen değer hep en tepededir. Marksizmin insanı esas alan bu bakış açısıyla insanlığın geleceğini kurgularken ırkların, renklerin, dillerin, cinslerin birbirlerine üstünlüğünün olmadığı sınıfsız sömürsüz bir insanlığa ulaşılacaktır. STP bu ütopyaya sıkı sıkı bağlıdır.

STP'nin "suçu" işçi sınıfı partisi olmaktır. Partimizin kapatılmasının iddianamede gösterilen zahiri gerekçesi günün moda deyişiyse "bölücülük". Oysa bölücülükle suçlanmayacak tek ama tek siyasî düşünce, teori bilimsel sosyalist teoridir. Çünkü işçi sınıfının kurtuluş mücadelesi toplumdaki diğer tüm çelişkileri kesen, o çelişkileri sınıf mücadelesi eksenine aktaran bir dinamiğe sahiptir. Irk, renk, cins, milliyet ayrımlarını körükleyen ve insanlığı bu yapay ayrımlarla birbirine düşüren esas olarak emparyalist kapitalist sömürü düzenidir. Yeni adıyla "Yeni Dünya Düzeni"dir.

Marksizmin ulusların oluşumuna bakışında ana perspektif şudur: Ulusal yapı ve kimlik tarihsel gelişim süreçlerinin belirli bir evresine denk düşer. Sınıf mücadelelerinin belirlediği insanlık tarihi, birbirlerinden kopuk yalıtılmış topluluklardan tek bir insanlık tarihinin oluşumuna ve tüm toplumsal farklılıkların yokolacağı bir dünyaya doğru ilerlemektedir. Bu süreçte ulusların ortaya çıkması ve dünyamızın ulusal sınırlara bölünmesi mutlak ve nihaî bir durum değildir. Uluslaşma sürecinin burjuvazinin yükselişine paralel seyretmesi bir diğer olgudur. Aynı sürecin bir yönü de her bir uluslaşmanın, bir toplum yasası olarak başka ve daha güçsüz etnik toplulukların asimilasyonu pahasına gerçekleştiği gerçeğidir.

Kapitalizmin uluslararası bir sistem olarak kendisiyle birlikte doğan ulusal birimleri aşma eğilimi taşımaktadır. Ancak burjuvazinin toplumsal ve siyasî egemenliği yalnızca proletaryanın sömürülmesini değil, toplumda bir dizi başka ayrımcılığı da sürekli yeniden üretmeyi gerektirmektedir. Bugün ulusların birbirlerini boğazlamasından, birbirlerine karşı önyargılar geliştirmelerinden, birbirlerine düşman olmalarından çıkar sağlamakta olan sınıf burjuvaziden başkası değildir.

Marksistler uluslar ve etnik topluluklar arasındaki farklılıkların silinmesini bir tarihsel süreç olarak görür. Sosyalizm tüm insanlık değerlerinin giderek ortaklaşa sahiplenildiği, ayrımcı politikaların hiçbir maddi zemininin kalmayacağı bir düzen olacaktır. Ayrımcılığa kendi

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)
Karar Sayısı:1993/3

sömürücü sınıf egemenliğini sürdürmek için ihtiyaç duyan burjuvazinin ortadan kaldırılması insanlığa bu olanağı sunacaktır. Bu yönde mücadelenin ana eksenini sosyalist devrim ve sosyalizmin iktidarının gerçekleştirilmesinden başka birşey değildir. Dolayısıyla Marksistler ulusal baskılara, zorla asimilasyona "milliyetçi" oldukları, millî duyguları körüklemeyi tercih ettikleri, ya da ulusları birbirlerinden ayırmak istedikleri için değil ulusların kendi kaderlerini tayin etmelerinin engellenmesinin geri planında sınıf çelişkilerinin üzerinin örtülmesi ihtiyacı yattığı için, zorla asimilasyon ulusları birbirlerine düşman etmeye yarayacağı için, insanlığın sınıfsız - sömürsüz bir bütün oluşturmasının yolunun ancak "gönüllü birlik"ten geçeceği için karşıdılar.

Partimize yönelik bölücülük suçlamasını ilk önce bilimsel sosyalistlerin bu temel perspektifinden yola çıkarak reddediyoruz. Marksist bir parti insanlığın ayrıcalıksız bir bütün oluşturması gibi bir idealin taşıyıcısı, savunucusudur. Marksist ilkelere dayalı bir işçi sınıfı partisi olarak Marksizmin ulusal soruna bakışını esas alan bir ilkeselliğe sahibiz. Bu nedenle soruna Marksizmin ilkeleri doğrultusunda yaklaşımımızdan bihaber olan iddianameyi ve iddianamede bize atfedilen "bölücülük" suçlamasını reddediyoruz. İddia makamı "bölücülük" suçlamasını daha güncel, daha moda ve daha etkileyici bulduğu için seçmiştir. Örneğin, bu dava sınıf mücadelesinin kabardığı, yükseldiği bir konjonktürde açılsaydı, muhtemelen "sınıf esasına dayalı" olduğumuz için suçlanacaktık. Marksistlerin ulusal soruna yaklaşımı, net olarak, sosyalizm mücadelesi ve sınıf mücadelesi temellidir, tüm uluslardan proleterlerin sınıf kardeşliğine dayalıdır. O yüzden bu esasları hesaba katmadan bize atfedilen kaba bölücülük suçlamasını, ayrıca rahatsız edici buluyoruz.

İddia makamına partimiz hakkında yeni bir suç duyurusunda bulunuyoruz: Bizim programımızın her satırına sınıf mücadelesi sinmiştir. Programımızın ruhunda sınıf ilişkileri ve çelişkileri hakimdir. Bunların dikkate alınarak davanın genişletilmesini, iddianamenin yeniden hazırlanmasını ve bir işçi sınıfı partisine yakışır gerekçeden, "sınıf esasına dayalı" olmaktan dava açılmasını talep ediyoruz. Böylece bir hukukî hatanın da, aleyhte delilleri keyfi değerlendirmenin de önüne geçilmiş olur.

Öte yandan iddia makamı STP'nin bilimsel sosyalist bir parti olduğunu, sınıf mücadelesini esas aldığını programdan alıntılar yaparak açıklamaktadır. Evet, biz sınıf partisiyiz. İşçi sınıfının partisiyiz; bunu inkar etmiyoruz ve bu nitelemeden de onur duyuyoruz. Esas olarak da burjuvazinin bütün kurumlarıyla üzerimize gelmesinin nedeninin bu olduğunu iddia ediyoruz. Eğer sınıf temelli bir parti olmak suçsa, KİT'leri burjuvaziye peşkeş çekenleri, vergi kaçırıcıları, hayali ihracatçıları kollayan siyasî iktidar da, onu oluşturan partiler de, sözde muhalefet eden partiler de sınıf temellidir. Ama aslında Türkiye'de genel olarak sınıf partisi değil, işçi sınıfı partisi olmak suçtur.

Hukuk da sınıfsaldır.

Bütün anayasalar, yasalar bir sınıfın iktidarını temsil eden irade tarafından oluşturulur. Hukuk toplumdaki sınıflardan bağımsız, ya da sınıflarüstü değildir. 1982 Anayasasında da diğer yasalarda da incelikli bir şekilde bu anlayış vardır. Özellikle toplumu, sessiz, hareketsiz kılarak, zapt-u rapt altına almak bu anayasanın temel özelliğidir.

Bu Anayasa, 1982 yılı koşullarında, alternatifsiz, tartışmasız ve silahların gölgesinde halk oylamasına sunulmuş ve kabulü sağlanmış bir Anayasadır.

Bu Anayasa, Türkiye burjuvazisinin kronikleşen yönetememe krizinin derinleştiği bir dönemde hazırlanmış bir kriz anayasasıdır.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Bu anayasa ve Siyasî Partiler Kanunu, içinde bulunduğumuz toplumsal ve siyasal süreçlerin çok gerisinde kalmıştır. Kişinin temel hak ve özgürlüklerinden genel tanımlarda sözeden bu anayasa ve SPK hemen ardından bu hak ve özgürlüklerin kullanımını yasaklayan, kısıtlayan tedbir hükümleri getiren yasakçı bir anayasa ve SPK'dır. Bu anayasa, evrensel hukuk kurallarına taban tabana zıt ve yirmibirinci yüzyıla taşınan dünyamıza yakışmayan bir anayasadır.

Bu saptama partimizin özel görüşü de değildir. Örneğin 16 Temmuz 1993 tarihli Cumhuriyet gazetesinde Anayasa Mahkemesi yetkililerine ait olduğu belirtilen bir değerlendirme yer almaktadır:

"... Yetkililerin (Anayasa Mahkemesi yetkilileri), Anayasa değişmedikçe mahkemenin yapacağı bir şey yok. Mahkemeyi eleştirenler, Anayasa ve Siyasî Partiler Yasası'ndaki bazı maddeleri eleştirsinler ..." Bu cümleler Partimizi "yargılayan" mahkemenin de bu anayasadan ve SPK'dan şikayetini yansıtmaktadır. Bu davaya dayanak olan anayasa ve SPK'nın değiştirilmesi gerektiği uzun bir süredir ülkenin siyasal gündeminde, Cumhurbaşkanı'dan, başbakanlara, TBMM Başkanlarına kadar herkesin dilindedir. Siyasetçiler, bilim adamları, hukukçular, sendikalar, Demokratik kitle örgütleri, kısacası bu ülkenin sorunları karşısında sorumluluk duyan herkes anayasa ve SPK'dan yakınmaktadır.

Bu anayasa ve SPK'nın değiştirilmesi gerektiği doğrultusunda ortak bir iradenin oluştuğu ortamda, yani bu yasaların toplumun vicdanında, kadük duruma geldiği koşullarda bu davanın görülmesi tek kelimeyle abestir. Hukuka ve kanunlara, uygulamada mekanik bakmamak gerekir. Hukuk uygulayıcısının karar verme durumunda, yasalar kadar, toplumun ortak iradesini, değişen değer yargılarını, gelişen toplumsal-siyasal süreçleri ve kamu vicdanını da hesaba katması gerekir.

1. ve 2. iddianameyi bölüm bölüm incelediğimizde: bu konu ile ilgili yasal düzenlemeler bölümünde Anayasanın 2. maddesinden bolca sözedilmektedir. Anayasanın 2. maddesindeki evrensel boyutu olan dört kavram üzerinde düşünmek gerekir.

Birincisi; insan haklarına saygı: yerinde infazların, işten atılmaların, insanlara dışkı yedirmelerin, topluca göçe zorlanmaların yaşandığı bir ülkede yaşıyoruz. Bu uygulamaların sorumluları kendi anayasalarına göre bile anayasa suçu işliyorlar.

Bir siyasî parti hakkında programı esas alınarak kapatma davası açılması evrensel hukuk kurallarının reddidir. Burjuva iktidarlarca beslenen dinci-faşist gericiliğin "şeriat isteriz" naralarıyla 37 ilerici aydını katlettiği bir ülkede anayasanın lâiklik ilkesinden söz edilemez. İş veremediği yurttaşların yaşama hakkını gasp eden, eğitim, sağlık gibi hizmetleri de özelleştirip işçi ve emekçileri yoksulluğa ve eğitimsizliğe mahkum eden bu düzende anayasanın sosyal devlet ilkesi ihlal edilmektedir.

Anayasanın 2. maddesinde söz edilen, insan hakları, demokrasi, lâiklik ve sosyal devlet kavramlarının her geçen gün daha geçersiz hale getirildiği bu düzenin sorumlusu ne STP'dir, ne sosyalistlerdir, ne tahammül edilmeyen sosyalizmdir. Sorumlu kapitalizmin bizzat kendisidir. Yine iddianamelerde anayasanın 5. maddesinden söz ediliyor. Devletin amacı, görevi bölümünde "... insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktadır." denilmektedir. Oysa ana dilleri farklı olan milyonlarca insanın ana dillerini ve kültürlerini zenginleştirip zenginleştirmelerinin yasak olduğu bir ülkede yaşıyoruz. Anayasanın bu tanımı da kağıt üzerinde kalmaktadır.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

İddia makamı yargıladığı programı anlamamıştır. İddianame, STP programında uluslararası devrim sürecinin üç bileşenin sık sık vurgulandığını iddia etmektedir. Programımızda bu kavram sadece iki yerde geçiyor. Ayrıca, programda bu üçlü bileşenin 21. yüzyıla girerken iki ayağının (sosyalist ülkeler-ulusal kurtuluş mücadeleleri) yeniden gözden geçirilmesi gerektiği tesbiti yapılıyor. Yoksa programda, iddianamede belirtildiği gibi bu üçlü bileşeni bugüne aynen taşımamaktadır. Bu cümle iddianameye kolaycılık yapılarak programın birinci paragrafının sonundan aynen aktarılmıştır. İddia makamının partimizin programını anlayabilme yeteneği kesinlikle yoktur.

İddianamede programda alıntılanan bir bölümde "... Anti kapitalist işçi hareketlerinin Türkiye, Yunanistan, İran vb. ülkelerde yükselişe geçmelerinin Filistin ve Kürt direnişleri nezdinde sosyalizmin daha güçlü bir çekim merkezi olmasını sağlayacağını..." belirttiğimiz söyleniyor. Bu konunun davayla ilgisini anlamak mümkün değildir. On yıllardır Ortadoğu'da Filistin ve Kürt dinamikleri mevcuttur.

On yıllardır devam eden Molla Mustafa Barzani'lerden Yaser Arafat'lardan bugüne taşınan bir Filistin ve bir Kürt dinamiği elbette mevcuttur.

O halde STP programında bu tarihsellikten kaynaklanan bir tespitin bulunması neden yargılanır' Ayrıca sosyalist bir partinin tüm toplumsal dinamikleri sınıf eksenli bir mücadeleye çekmek için çekim merkezi olma tesbiti kadar doğal bir yaklaşım olamaz.

2. iddianamenin 14. sayfasında Savcılık makamı "Atatürk milliyetçiliği, ırk düşüncesine ve kökence başka görünen toplulukların bütünden ayrı sayılmaları düşüncesine yer vermez... Özünde kültür milliyetçiliği vardır." diyor. Bu tür bir yaklaşımın siyaset biliminde, sosyolojide karşılığı zorla asimilasyon'dur. Zora dayalı asimilasyon, bir ulusun, bir halkın, bir etnik grubun dilini, kültürünü kısacası kimliğini yok saymak ve asimile eden topluluğun kimliği içerisinde eritme politikasıdır. Zorla Asimilasyon, bugün dünyamızda toplum vicdanını rahatsız eden ve kabulü müm kün olmayan bir uygulamadır. Marksist bir parti olarak STP, ulusların, halkların kimliklerini yok etmeye yönelik, fiili ve fiziki zora dayalı asimile etme uygulamalarına şiddetle karşıdır. STP bu görüşünde kararlı ve ısrarlıdır. Bu inancını, kararlılığını programına alması da bu tür bir ilkeselidir.

İddianamenin 14. sayfasında Lozan Antlaşması ve Türk-Bulgar Dostluk Antlaşması'na atıf yapılarak Kürt kimliğinin kabul edilmemesine dayanak aranıyor. Lozan 24 Temmuz 1923, Türk-Bulgar Dostluk Antlaşması 18 Ekim 1925 tarihlidir. Yaklaşık günümüzden 70 yıl önce bu metinlerin, bugünkü bir sosyolojik olguyu açıklayabilmesini beklemek saçmalaktır. Siyasî antlaşma metinlerinin toplumsal realitelerin tartışılmasında nihaî başvuru kaynağı sayılması hukuk adına utanç vericidir. İddia makamı ve bu iddianameyi ciddiye alan Anayasa Mahkemesi bilimsel ve hukuk formasyonu açısından yetersizliğini kanıtlamıştır.

Kürt halkının bir dizi tarihsel neden ve ideolojik-fiziki zor nedeniyle ulusal kimliğinin bilincine geç kavuşmuş olması yok sayılma gerekçesi olamaz. Yine Kürt halkının Kurtuluş Savaşı'na Türklerle birlikte katılması ve ardından yapılan antlaşmalarda Türkiye Cumhuriyeti delegasyonu tarafından temsil edilmesi bu halkın yok sayılması için gerekçe olamaz. Bu anlayış bilime, hukuka, toplum vicdanına ve hakkaniyet duygumuza uygun değildir.

İddianamenin 14. sayfasında, Anayasanın 66. maddesi özetlenmekte ve "... bu bütünlük içinde yer alan her yurttaş, tüm haklardan sınırsız ve eşit biçimde yararlanabilir..." denilmektedir. Bunun ülkemizde iki açıdan kabulü mümkün değildir.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Birincisi, kapitalist düzendeki toplumsal sınıflar açısından: toplumumuzda tarihsel olarak var olan sınıf farklılaşmaları son yıllarda çok ciddi boyutlara ulaşmıştır. Burjuvazi ile işçi-emekçi kitleler arasında her alanda mesafe daha da çok açılmış ve sınıf çelişkisi derinleşmiştir. Bugün burjuvazi yaşadığı, eğlendiği, gezdiği... mekanlar da dahil olmak üzere düğünleri, milletvekili kızlarının milyarlar harcayarak yapılan nişanları, Andromeda'larda, Klassis otellerdeki eğlenceleri bu çelişkinin derinleştiğini gösteren güncel basit örneklerdir.

Bunun yanısıra işçi-emekçi kesimlerin sağlık, eğitim, seyahat, maddî ve manevî varlığını geliştirme vb. alanlarda burjuvazi ile eşit olduğu söylenebilir mi' Parası olmadığı için hastaneye kabul edilmeyip hastane kapılarında ölen, parası olmadığı için eğitimi yarım bırakmak zorunda kalan insanların ülkesinde yaşıyoruz. Bu ve benzeri eşitsizlikleri çelişkileri her gün görüyoruz, yaşıyoruz. Bizi kağıt üzerinde yazılanlar değil, yaşanan gerçeklik ilgilendiriyor. O yüzden kapitalist düzende "eşitlik" sözünün bir kandırmaca olduğunu söylüyoruz.

İkincisi de, yine sınıf temeline dayalı olmak üzere Kürt halkının yaşadığı eşitsizliktir. Burjuvalaşmış, işbirlikçi Kürtler dışında Kürt işçi ve emekçilerinin eşitliğinden söz edilebilir mi' Bu eşitsizlik farklı niyetlerle de olsa bugün herkes tarafından telaffuz ediliyor. En azından bölgesel olarak, hizmet götürmedeki eksiklikler olarak telaffuz ediliyor.

Yine son yıllarda artan bir çelişki yaşanıyor. Kürt köylerinin göçe zorlandığı, köy halkına topluca dışkı yetirildiği, okuma, beslenme, sağlık vb. alanlarda bir terkedilmişliğin yaşandığı bir ülkede yaşıyoruz. Bu eşitsizliklerin ve Kürt kimliğinin fiziki zor ile, sopayla örtbas edilmeye çalışıldığı bir ülkede yaşıyoruz. Yine Kürt dilinin ve kültürünün gelişmesinin önüne hem yasalarla hem de fiziki zorla geçildiği bir ülkede yaşıyoruz.

STP, gerek programında gerekse politikalarında bilimsel sosyalist teorinin kılavuzluğunda, yaşanan bu gerçeklikleri tespit edip bunları dönüştürmeyi hedeflemektedir. Esas olarak sınıf gerçeğini başa koyduğu programında sınıf ilişkilerine ve ulusal soruna ilişkin tespitler, bu programı oluşturan tek tek bireylerin ve kollektif iradenin öznel niyetinden bağımsız nesnel bir vakıdır.

İddianamedeki "...Ulusal kurtuluş mücadelelerinin sosyalizmin yerleşip gelişmesinde etken olduğu ve ..." türünden bir ifade programın hiçbir yerinde yoktur. Bu tür bir yoruma imkan verecek herhangi bir ifade de bulunmadığı gibi, tam tersine ulusal kurtuluş mücadeleleri bölümünde "...ABD'nin başını çektiği emperyalist güçler, günümüzdeki ulusal dinamikler üzerindeki en ağırlıklı dışsal belirleyen durumuna gelmişlerdir. Bu anlamda "bağımsızlıkçı" ulusal hareketlerin her biri bu dışsal belirleyenin egemenliği altına girme tehdidiyle karşı karşıyadır..." (s.6) denilmektedir.

Yine Ortadoğu bölümünde (s.12) "... Ancak bölgedeki görece gelişkin kapitalist ülke proleteriyalarının sergileyecekleri siyasal güç ve örgütlülük ile ulusal hareketlerin iç gelişmeleri arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır..." denilmekte ve bu ilişki bulunmaktadır..." denilmekte ve bu ilişki paragrafın sonunda ulusal hareketler nezdinde sosyalizmin daha güçlü bir çekim merkezi olması biçiminde tarif edilmektedir. Sonuç olarak programımızın bir yaklaşımının daha iddia makamınca algılanamadığı görülmektedir.

İddianamedeki "... Kürt ulusal hareketinin önemli yere sahip olduğu ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesi üzerindeki topraklarda kurtuluş mücadelesi verdiği belirtilerek..." ifadesi STP programının hiçbir bölümünde yoktur. İddianameye girmesi muhtemelen aşırı zorlanmış bir fikir yürütme etkisiyle olmuştur. Oysaki, programın ilgili bölümlerinde Kürt ulusal hareketi T.C. ile sınırlı olmayan bir coğrafi bölge içerisinde değerlendirilmektedir. Özel olarak Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde bir Kürt ulusal hareketinden hiçbir şekilde söz edilmemektedir. Tabii

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

ki bu coğrafyanın içinde T.C. de vardır. "Kürt ulusal kimliğinin", "Kürt realitesinin" herkesçe (Devletin en üst düzey yöneticileri de dahil) söylem düzeyinde de olsa konuşulduğu ve bir halkın kimliğinin tanınması doğrultusunda taleplerinin kitlesel bir şekilde telaffuz edildiği bir konjonktürde bu tür bir tespit tamamiyle objektiftir. Elimizde olmayan bir şeyi var edecek bir sihirli değnek bulunmadığına göre bu böyle kabul edilmelidir.

STP Kürt realitesini elbette kabul eder.

Her iki iddianamenin ana eksenini STP'nin "yaşayan bir Kürt ulusunun varlığını açık ve seçik kabul olarak etmesi"dir.

Ön savunmada verdiğimiz örnekleri tekrarlamayacağız. Ancak, bu tür bir nedenle bugün muhtemelen heyet üyeleri de dahil olmak üzere ülkemizde milyonlarca kişi ve kuruluş hakkında dava açılabilir. Örneğin, Başbakan Tansu Çiller ile ANAP genel başkanı Mesut Yılmaz, Kürtçe'nin okullarda seçmeli ders olarak okutulup okutulmamasını konuşuyorlar. Örneğin, Erdal İnönü İngiltere'de Kürt Enstitüsü'nün ve TV.'sinin kurulması gerektiğini ancak bunun Anayasa sorunu olduğunu ifade ediyor. Birinci savunmamızdaki örnekler de düşünüldüğünde bugün "yaşayan bir Kürt ulusunun varlığını açık ve seçik" kabul etmeyen kişi ya da kuruluş bulmak zordur. Ama ne hikmetse bunu işçi sınıfının bilimsel sosyalizme inanan partisi STP söyleyince Devlet ayağa kalkmakta, partiyi kapatma davası açılmaktadır.

Parti kapatılmaz

Anayasa Mahkemesi'nin STP'yi kapatma yönünde bir karar alması şu anlamlara gelecektir:

Partimize posta aracılığıyla bir mektupta Sivas'taki dinci-faşist gericiğin gerçekleştirdiği katliama ilişkin bildirimizin arkasına bu anlayışı temsil eden biri tarafından bir tehdit yazılmıştı. Özet olarak küfürlerin dışında "sizin partinizi başınıza yıkacağız, yerle bir edeceğiz" denilmekteydi. Mahkemenizin vereceği karar kapatma doğrultusunda olduğunda, üslup ve tarz farklılığına rağmen -20 Temmuz'da sözlü savunma hakkımızın gasp edilmesi olayında Anayasa Mahkemesi Başkanının tavrı, üslup ve tarz farklılığının da olmadığını göstermiştir- sonuçları itibarıyla tehdit mektubundaki talebe denk düşülecektir. İddianamede partimizin "ulusların özgür iradelerine dayalı birliklerinin" savunduğu da yazılmıştır. Anayasa Mahkemesi'nin STP'yi kapatma kararı vermesi heyet üyelerinin "Biz özgür iradeye değil, zora dayalı birliği savunuyoruz." biçiminde bir deklarasyonları anlamına gelecektir. İddianamede partimizin "ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını" savunduğu da yazılmıştır. Kapatma kararının evrensel bir insanlık değerini heyet üyelerinizin reddettiği anlamına gelecektir.

Son olarak mahkeme üyelerinin vermeleri muhtemel kapatma kararı burjuvazinin sosyalizme ve işçi sınıfının mücadelesine karşı gösterdiği sınır ve kural tanımamaz, tahammülsüzlüğün paylaşılması anlamına gelecek, heyet üyeleri burjuvazinin bizlere karşı beslediği sınıf kininin taşıyıcıları olarak tarihe geçeceklerdir.

Ancak kapatma kararının sonuçları toplumsal gelişim ve nesnel sınıf mücadelesi yasaları karşısında son derece sınırlı olacaktır. Türkiye işçi sınıfı ve sosyalistlerinin mücadelesi bu tür biçimsel engelleri aşacak güç ve kararlılığa sahiptir. "Parti" kapatılamayacaktır."

VI- DAVANIN EVRELERİ

1- Dava Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 25.2.1993 gün SP.43.HZ.1993/16 sayılı iddianamesiyle açılmıştır.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

2- Anayasa Mahkemesi'nce, 4.3.1993 günlü toplantıda önsavunma, esas hakkında görüş ve son savunma ile ilgili işlemlerin yürütülmesi kararı oybirliğiyle alınmıştır.

3- Sosyalist Türkiye Partisi Av. Aydın Ayanoğlu'nun Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na 5.7.1993 gününde verdiği tarihsiz dilekçesinin sonuç bölümünde;

"Yukarıda açıkladığımız nedenlerle, ön-savunmada belirttiğimiz davanın duruşmalı görülmesine, bu talebimizin reddi halinde Dava hakkında Partiyi temsil eden yönetici ve yönetim organları ile avukatının sözlü açıklamalarının dinlenmesi talibimiz hükme bağlanıncaya dek, esas hakkında mütalaadan sonra tarafımızdan istenen son-savunmanın süresinin uzatılmasına karar verilmesini saygılarımla talep ederim." denilmiştir.

4- Anayasa Mahkemesi'nin, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca kapatılması istenen Sosyalist Türkiye Partisi'ne yönelik suçlamalar hakkında ayrıntılı bilgi alınmak üzere adıgeçen Parti'nin Genel Başkanı'yla birlikte iki temsilcisinin Anayasa'nın 149/4. ve 2949 sayılı Yasa'nın 33. maddeleri gereğince sözlü açıklamalarının dinlenmesine,

Adı geçen Parti'ye, son savunmalarını yazılı biçimde Anayasa Mahkemesi'ne göndermeleri için 30.7.1993 günü çalışma saati sonuna değin ek süre verilmesine,

Sözlü açıklamanın 20.7.1993 günü saat 14.30'da Anayasa Mahkemesi özel salonunda yapılmasına,

Oybirliğiyle karar verilmiştir.

5-Anayasa Mahkemesi, 20.7.1993 gününde Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Yılmaz ALİEFENDİOĞLU, Servet TÜZÜN, Mustafa GÖNÜL, İhsan PEKEL, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER, Haşim KILIÇ, Mustafa BUMİN ve Sacit ADALI'nın katılımıyla yaptığı toplantıda; Sosyalist Türkiye Partisi temsilcisi Av. Aydın Ayanoğlu'nun sözlü açıklamalarını dinlemiştir.

VII- İNCELEME

A- Ön Sorunlar Yönünden

1. Hâkimin reddi talebi ve tebliğat sorunu

Davalı Parti vekili Av. Aydın Ayanoğlu'nun verdiği son savunma dilekçesinin; usul açısından son savunmamız başlıklı bölümün 4. maddesinde aynen; "Sayın Anayasa Mahkemesi Başkanı; gerek bant kayıtlarının çözümünde anlaşılacağı gibi sözlü açıklama toplantısında "Ceketiniz nerde" diye bağırarak geliştirdiği tavır, gerekse hukuka aykırı olarak ceket giyilmeden oturumu açmama davranışları ve gerekse davadan sonra yukarıda tarihlerini verdiğimiz gazetelerdeki beyanatları çerçevesinde; parti temsilcilerini Ulusa saygısızlıkla suçlamaları, "kovdum" türünde demeçleri, en iyi olasılıkla kovmadığı, Anka muhabirinin bunu çarpıttığı, salona almadığını belirttiği beyanatındaki "almama" gerekçesindeki temelsizlik ile davada tarafsız karar veremeyeceğini, taraf olduğunu belli etmiştir. Ceza Muhakemeleri Usulü Hakkında Kanununun 23. maddesinin 2949 sayılı Yasa'nın 47. maddesi hükmü ile birlikte değerlendirilerek "Hâkimin reddini" talep ediyoruz. 47. maddeyi dar yorumlayarak uygulamak adlî bir hata olacaktır. Çünkü dava artık davalı tarafa "yalancı", "saygısız", türünden iddialara dönmüştür. Bu mesele çözümlenmelidir. C.M.U. Kanunu 23/3. fıkrası gereği karara iştirak edecek heyet üyelerinin tarafımıza yazılı olarak ve Tebliğat Kanununun ilgili hükmü gereği "Vekile tebliğ" hususu da gözönüne alınarak bildirilmesini, C.M.U. Kanununun yine 24/2. fıkrasına binaen

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

sonradan ortaya çıkan bu gelişmeyi son-savunmamıza ekli (Ek-4) dilekçe ile talep ediyoruz." denilmekte ve son savunmanın sonuç kısmında da,

"Delillerini son-savunmamıza ekli olarak sunduğumuz dilekçesini de yine bu savunmamızın eki olarak verdiğimiz Hâkimin reddi talebimizin dikkate alınmasına, yeni teşkil edecek kurulun tarafımıza bildirilmesine." denilerek bu hususun karara bağlanması istenmektedir.

Ayrıca son savunmada "davalı Parti adına dava dosyasına vekalet ibraz etmemize rağmen tarafımıza esas hakkında mütalaa dahil hiç bir Anayasa Mahkemesi ara kararı tebliğ edilmemiştir" denilmiştir.

Davanın esasına geçilmeden önce; Davalı Parti Vekili Av. Aydın Ayanoğlu'nun Anayasa Mahkemesi Başkanı Yekta Güngör ÖZDEN ile ilgili istemi 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanun'un 47. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Yekta Güngör ÖZDEN katılmaksızın görüşüldü.

Söz konusu dilekçede ileri sürüldüğü gibi Başkanın tarafsızlığını gölgeleyecek bir durum olmamıştır. Sözlü açıklamaya gelen parti temsilcilerinin durum ve tutumu karşısında oturumu yönetme ve düzeni sağlama kapsamında Başkanın uyarısı, gerekli ve yerindedir.

Bu nedenle, Anayasa Mahkemesi Başkanı Yekta Güngör ÖZDEN'in tarafsız hareket edemeyeceğine ilişkin savları haklı bulunmadığından redd-i hâkim isteminin 2949 sayılı Yasa'nın 47. maddesi uyarınca reddine 30.11.1993 günü oybirliğiyle karar verildi.

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 10/1 maddesi gereğince mahkeme kurulu kıdem esasına göre oluşmaktadır. Bu esasa göre kurula katılacak üyelerin her gün hatta her an değişmesi mümkündür. Kurula katılabilecek 15 kişinin adı soyadı önceden bellidir. Bu nedenle heyete katılacak üye isimlerinin bildirilmesine ilişkin istem karşılanmamıştır. Öbür yandan, Sosyalist Türkiye Partisi Vekili'nin tebliğlere muttali olduğu verdiği son savunmasındaki beyan ve imzasından açıkça anlaşıldığından 7201 sayılı Yasa'nın 11. maddesine dayanılarak yapılan tebliğat yeterli görülmüştür. Avukat da temsilcilerden biridir.

2. Davanın Siyasî Partiler Yasası'nın 9. Maddesine Aykırı Olarak Açılıp Açılmadığı Sorunu

Davalı Parti vekilinin verdiği ön savunmada özetle;

"Dava yasal prosedüre uygun olarak açılmamıştır. 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası incelendiğinde, Yasanın 9. maddesinin işletilerek öncelikle Sosyalist Türkiye Partisine eksiklik ve aykırılıklar için ihtarında bulunulması gerekir.

Sözkonusu Yasanın 101. maddesi ile 9. maddesi birlikte ele alınmalıdır. 101. maddenin tek başına olaya uygulanması olasılığı yoktur.

Anayasanın 69/5 fıkrası 2820 sayılı SP Yasasının 9. maddesine aynen aktarılmıştır. Tüzük ve programların Anayasa ve yasaya uygunluğunun denetimi ile birlikte kuruluş işlemlerinin ve kurucuların hukukî durumlarının incelenmesi eş zamanlı bir etkinliktir ve bu haliyle 9. madde her iki tür incelemenin prosedürünü oluşturmaktadır. Kaldı ki, siyasî yaşama yeni girmiş bir partinin Anayasanın 14. maddesinde belirtilen yasaklara aykırı amaç güttüğünü iddia edebilmek için böylesi bir ihtar gereklidir. Dernekler yasası incelendiğinde, İçişleri Bakanlığı kanalınca dernekler için tüzük incelenmesi ile kuruluş belgeleri ve kurucularının niteliklerinin yasal denetiminin aynı anda ve ihtar prosedürlü yürütüldüğünü görürüz.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

İddianamede siyasî partiler dernek statüsünden de aşağı bir değere itilmiştir. Siyasî Partilere de düzeltme hakkı tanınmalıdır.

Siyasî Partiler Yasası'nın 101. maddesi dar yorumlanarak bu güvencenin ortadan kaldırılması hukuksal bir hata olacaktır." denilmektedir.

Davalı parti vekili, son savunmasında da "davanın reddedilip Parti hakkında 2820 sayılı Yasanın 9. maddesinin uygulanmasına" karar verilmesini istemiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı esas hakkındaki görüşünde özetle Siyasî Partiler tüzük ve programlarıyla kurucularının hukukî durumlarının Anayasa ve yasa hükümlerine aykırı olması halinde herhangi bir ön koşula bağlı olmaksızın doğrudan siyasî partilerin kapatılması davası açılabileceğini belirtmiştir.

Siyasî Partiler Yasası'nın 9. maddesine göre; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı kurulan partilerin, tüzük programları ile kurucularının hukuksal durumlarının Anayasa'ya ve yasa hükümlerine uygunluğuna ve ayrıca, verilmesi gerekli bilgi ve belgelerin tamam olup olmadığını kuruluşlarından sonra öncelikle ve ivedilikle incelemek durumundadır. Cumhuriyet Başsavcılığı, aynı maddeye dayanarak saptadığı noksanlıkların giderilmesini, gerekli göreceği ek bilgi ve belgelerin gönderilmesini yazı ile isteyebilecektir. Bu isteğe uyulmamasının yaptırımını da, siyasî partilerin kapatılmasına ilişkin hükümlerin uygulanmasıdır. Böylece Cumhuriyet Başsavcılığı'nın partileri denetleme görevinin içeriği ve sınırı belirlenmiş olmaktadır. Anılan maddede, kurulan partilerin tüzük ve programları ile kurucularının hukuksal durumlarının doğrudan kapatma nedenleri yönünden Anayasa ve yasa hükümlerine aykırı olması ya da bunlarda noksanlıklar saptanması durumları birbirinden ayrılmış ve değişik hukuksal sonuçlara bağlanmıştır. Şöyle ki; Cumhuriyet Başsavcılığı'nca saptanan noksanlıkların giderilmesi, gerekli görülen ek bilgi ve belgelerin gönderilmesi, yazı ile istenmedikçe, bu nedene dayanılarak siyasî partilerin kapatılmasına dair hükümlerin uygulanmamasına, yani yazılı istemin dava açmanın ön koşulu niteliğini almış olmasına karşı, kurulan partilerin tüzük ve programları ile kurucularının hukuksal durumlarının doğrudan kapatılma nedenleri yönünden Anayasa'ya ve yasa hükümlerine aykırı olması nedeniyle kapatılmaları için dava açılması, 104. madde dışında böyle bir önkoşula bağlanmıştır.

Cumhuriyet Başsavcılığı Sosyalist Türkiye Partisi'nin, programının SPY'nın Dördüncü Kısmı'nda yer alan 78. maddesinin (a) bendi ile 81. maddesinin (a) ve (b) bentlerine aykırılığı nedeniyle kapatılmasını istemektedir. Bu nedenle Siyasî Partiler Yasası'nın 9. maddesinde Cumhuriyet Başsavcılığı'na noksanlıkların giderilmesi ile ilgili olarak tanınan yetkiyi yukarıda belirtilen aykırılıkları da kapsayacak bir duruma getirmek ve bu hususu bir dava koşulu olarak kabul etmek, siyasî partilerin tüzük, program ve faaliyetlerinin Yasa'nın Dördüncü Kısmındaki "Siyasî Partilerle ilgili Yasaklar"a aykırı durumlarda, bu koşul yerine getirilmeden, doğrudan 100 ve 101. maddelerdeki nedenlerle kapatma davası açılmasına olanak vermemek anlamına gelir. Bu nedenle, Siyasî Partiler Yasası'nın 9. maddesine göre Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca uyarı yapılmadan açılmış bulunan davanın Yasa'nın Dördüncü Kısmı'nda yasaklanan nedenlerden ileri gelmesi nedeniyle davalı Parti'nin talebi yerinde görülmemiştir.

3. Yargılamanın Duruşmalı Olarak Yapılması veya Yeniden Sözlü Açıklama Yapılması Sorunu

Davalı Vekili'nin son savunmasının sonuç kısmında davanın duruşmalı yapılması, reddi halinde daha önce sözlü açıklamada bulunmayan üç temsilcinin dinlenmek üzere tekrar çağırılması talep edilmiştir.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın konu ile ilgili açıklamasında da; "...bu düzenlemelerde, siyasî parti kapatma davası görülürken Ceza Muhakemeleri Usul Yasasının uygulanacağı hususuna işaret edilmekte ise de, bu husus o yasada yer alan tüm yargılama yöntemlerinin uygulanması anlamında olmayıp, duruşmalı yargılama dışında kalan ve davaya uygunluk arzeden diğer yargılama yöntemlerinin uygulanacağını belirtmek amacına yönelik düzenleme olarak kabulü gerekir.

Öte yandan; Anayasa Mahkemesi'nin hangi hallerde duruşmalı yargılama yapılabileceği Anayasa'nın 149. maddesinin son fıkrası ile 2949 sayılı Yasa'nın 35. maddesinde açıkça gösterilmiştir. Anayasa ve yasalarla, ilgilileri dinleme yetkisini kullanmak bakımından Yüce Mahkemenize tanınmış olan takdir hakkı saklı kalmak üzere, kamu düzenini ilgilendiren ve yargılama yöntemini belirleyen, Anayasal ve yasal düzenlemeler karşısında siyasî parti kapatma davalarında duruşmalı yargılama yapılması mümkün bulunmadığından, davalı partinin bu yöne ilişkin isteminin reddi gerekir." denilmektedir.

Anayasa'nın 149. maddesinin son fıkrasında, Yüce Divan sıfatıyla baktığı davalar dışında kalan işleri Anayasa Mahkemesi'nin dosya üzerinden inceleyeceği hükmü yer aldığından CMUK'un duruşma ile ilgili kuralları siyasî partilerin kapatılması davalarında uygulanamaz.

Bu nedenle Davalı Parti'nin yargının duruşmalı yapılması talebi reddedilmiştir.

Sözlü açıklamanın yeniden yapılması istemine gelince :

2949 sayılı Yasa'nın 33. maddesinde "Anayasa Mahkemesi gerekli gördüğü hallerde sözlü açıklamalarını dinlemek için ilgilileri ve konu hakkında bilgisi olanları çağırır." hükmü yer almıştır.

Bu hüküm uyarınca gerçekleştirilen sözlü açıklama toplantısında Sosyalist Türkiye Partisi temsilcisinden gerekli bilgiler alınmıştır. Sosyalist Türkiye Partisi'nin Ön ve esasla ilgili savunmasında istenilen ilave süreler verilerek savunma haklarının en kapsamlı biçimde kullanılması sağlanmıştır. İkinci bir sözlü açıklamaya, hiçbir haklı neden bulunmadığı için gerek görülmemiştir.

4- Anayasa'ya Aykırılık ve Anayasa'nın Geçici 15. maddesinin Aşılması Sorunu

Davalı Parti Vekili ön savunmasında Davada uygulanacak Siyasî Partiler Yasası'nın 78. (a), 81. (a), (b) ve 101. (a) bendlerinin Anayasa'ya aykırılığı üzerinde durulmuş ve Anayasa'nın Geçici 15. maddesinin yorumla aşılması talep edilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, esas hakkındaki görüşünde bu değerlendirme ve taleple ilgili görüşlere katılmamıştır.

Anayasa'nın 68. ve 69. maddelerinde yer alan kapatma nedenleri sayılıdır. Siyasî partilerin kapatılabilmeleri, örgütlenme ve siyasî faaliyette bulunma özgürlüklerine getirilen önemli bir sınırlamadır. Kapatma nedenlerinin Anayasa'da gösterilmiş olması, sınırlanması yasalarla genişletilmesini önlemek ve bir anayasal güvence sağlamak amacına dayanır. Bu nedenle, Siyasî Partiler Yasası'nda partilerin yasaklanma koşullarına yenilerini getirerek genişletmek Anayasa'yla bağdaşmaz. Kural, partilerin özgürce kurulmaları ve faaliyette bulunmalarıdır. İstisna ise bunların kapatılmalarıdır. Anayasa'da da öngörüldüğü gibi siyasî partiler demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez öğeleridir. Anayasa partilerin kapatılma nedenlerini kendisi düzenlemiş bu konuyu yasakoyucunun takdirine bırakmamıştır.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Davalı Parti programının, Siyasî Partiler Yasası'nın 78. maddesinin (a) bendinde 81. maddenin (a) ve (b) bendlerinde öngörülen devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü ilkesine aykırı bulunması nedeniyle aynı Yasa'nın 101. maddesinin (a) bendi uyarınca kapatılması istenmektedir.

Söz konusu yasal düzenlemeler Anayasa'nın 68. ve 69. maddelerinde yer alan hükümlerin gereklerini yerine getirmek amacıyla yapılmıştır. Ancak, bunların Anayasa'ya uygunluğunu tartışmak Anayasa'nın geçici 15. maddesinin açıklığı karşısında olanaksızdır. Anayasa Mahkemesi'nin yerleşik içtihadına göre, Anayasa'nın geçici 15. maddesinin son fıkrası ile birinci fıkrası arasında, belirli bir dönemde çıkarılan yasalar hakkında Anayasa'ya aykırılıkların iddia edilememesi yönünden bir zaman ayırımı yapılmamış, üçüncü fıkrada yer alan "bu dönem" sözcükleri birinci fıkrada açıklanmıştır. Böylece, belirli bir dönemde çıkarılan yasalar için Anayasa'ya aykırılık savında bulunulamayacağı öngörülmüştür. Geçici maddeler uygulama süreleriyle değil, geçici olarak düzenledikleri hukuksal ilişki ve kurumlarla kendisi ve bağlı olduğu temel metinlerin içerikleri ve verdikleri anlam ile değerlendirilmelidir. Geçici maddeler değişik hukuksal düzenlemeler arasında bağlantı kurar, kazanılmış hakların saklı tutulmasını ve uygulamanın geniş bir zaman dilimine yayılmasını sağlar. Geçici maddelerle temel hükümlerin farkı budur. Hukuksal değer bakımından ise, geçici maddelerle temel hükümler arasında bir farklılık bulunmamaktadır. Anayasa'nın açık olarak düzenlediği bir konunun Anayasa Mahkemesi tarafından uygulanmaması düşünülemez. Bu nedenle, Anayasa'nın geçici 15. maddesine göre, 12 Eylül 1980'den ilk genel seçimler sonucu toplanacak Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Başkanlık divanı oluşturuluncaya (6 Aralık 1983) kadar geçen süre içinde çıkarılmış olan yasaların Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülemeyeceğinden, bu dönem içinde çıkarılmış yasalar arasında bulunan 22.4.1983 günlü, 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nu Anayasa'ya aykırılığı savında bulunulamaz.

Diğer taraftan bir yasa kuralının ihmalinin söz konusu olabilmesi için aynı konuyu düzenleyen ve birbiriyle çelişen bir yasa ve Anayasa kuralının bulunması gerekir. Bu durumda çözümün Anayasa kuralları yönünden aranması doğaldır. Anayasa'nın geçici 15. maddesinin varlığı, Anayasa'nın tümlüğü içinde bir çelişkiyi değil bir ayırık durumu yansıtmaktadır. Geçici 15. maddenin içeriği, konuyu açık biçimde ortaya koymuştur. Anayasa Mahkemesi'nin bu kuralı yok sayması olanaksızdır.

Bir yasa kuralının ihmali, incelenmekte olan işte uygulanacak kural hakkında iptal davası açılmış olsa bile o kuralın Anayasa'ya aykırılık nedeniyle iptal edilebilecek nitelikte olması koşuluna bağlıdır.

Sözkonusu kuralların, Anayasa'nın geçici 15. maddesi karşısında, Anayasa'ya uygunluk denetimi yapılmasının olanaksızlığı nedeniyle ihmal edilmeleri de sözkonusu olamaz.

Bu nedenlerle Siyasî Partiler Yasası'nın ilgili kurallarının iptal ya da ihmal edilmesi istemi yerinde görülmemiştir.

Güven DİNÇER bu görüşlere katılmamıştır.

B. ESAS YÖNÜNDEN

1. Genel Açıklama

Genel ve eşit oy hakkı; çoğulcu, katılımcı kurallar ve kurumlar düzeni olan çağdaş demokrasilerde yurttaşların devlet yönetimine katılmalarının temel koşuludur. Bu yolla söz sahibi olup etkinlik kazanma olanağı elde edilirse de kişilerin ayrı ayrı güçleriyle sonuç almaları

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

güçtür. Bireysel iradeleri birleştirip yönlendirerek onlara ağırlık kazandıran özgün kuruluşlara gereksinim duyulmuştur. Bu kuruluşlar, dağınık siyasal tercihleri birleştirip açıklık ve güç sağlayarak devlet hizmetlerini daha yararlı kılmak, hak ve özgürlükleri güvenceye bağlayarak toplumsal barışı güçlendirmek, anayasal ilkeler doğrultusunda kamuoyu oluşturarak ulusal yaşama daha çok aydınlık getirmek yönünden vazgeçilmez öneme sahip olan siyasal partilerdir.

Anayasa'nın 68. maddesinin ikinci fıkrasında "Siyasî partiler demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır." ilkesine yer verildikten sonra üçüncü fıkrasında da "Siyasî Partiler önceden izin almadan kurulurlar ve Anayasa ve kanun hükümleri içinde faaliyetlerini sürdürürler." denilmektedir.

Siyasal partilere ilişkin Anayasa kuralları gözden geçirilirse Anayasakoyucunun demokrasinin benimsenmesi yönünden bu konuya özel bir önem ve değer vermiş olduğu görülür.

Siyasal partilerin kuruluş ve çalışmalarının özgürlük içinde olması temel ilkedir. Siyasal partiler, belli siyasî düşünceler çerçevesinde birleşen yurttaşların özgürce kurdukları ve özgürce katılıp ayrıldıkları kuruluşlardır. Kamuoyunun oluşumunda önemli etkinliği olan siyasî partiler, yurttaşların istem ve özlemlerinin gerçekleşmesine çalışan ve siyasal katılımları somutlaştıran hukuksal yapılardır.

Demokrasinin simgesi sayılan, olmazsa olmaz koşulu olarak nitelenen özgürlük ve hukuksallığın ulusal araçları durumunda bulunan siyasî partilerin, devlet yönetimindeki etkinlikleri ve ulusal istencin gerçekleşmesindeki rolleri nedeniyle, Anayasakoyucu, onları öteki tüzelkişilerden farklı tutup , kurulmalarından başlayarak çalışmalarında uyacakları esasları ve kapatılmalarında izlenecek yöntem ve kuralları özel olarak belirlemekle kalmamış, Anayasa'nın 69. maddesinin son fıkrasında, çalışma, denetleme ve kapatılmalarının Anayasa'da belirlenen ilkeler çerçevesinde çıkarılacak bir yasayla düzenlenmesini uygun bulmuştur.

Anayasa'nın anılan buyurucu kuralı uyarınca 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası çıkarılmış; siyasî partilerin kuruluşlarından başlayarak çalışmaları, denetimleri, kapatılmaları konularında, belirli bir sistem içerisinde, çok ayrıntılı kurallar getirmiştir. Getirilen sistemde, Anayasa'da da yer alan yasaklara uymayan siyasal partilerin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca izleneceği ve gerektiğinde kapatılmaları için Anayasa Mahkemesi'nde dava açılacağı öngörülmüştür.

Siyasal partilerin, demokratik yaşamın vazgeçilmez öğeleri olmaları, devlet örgütü ve kamu hizmetleriyle yoğun ilişki içinde bulunmaları, onların her istediklerini yapabilecekleri anlamına gelmez. Siyasal partilerin baskı ve engellerden uzak kalmalarını sağlamaya yönelik kurulma ve çalışma özgürlüğü, Anayasa ve bu alanı düzenleyen yasalarla sınırlıdır. Bu belirleme aynı zamanda demokratik hukuk devleti olmanın da bir gereğidir. Nitekim Anayasa'nın 2. maddesinde "Türkiye Cumhuriyeti... demokratik... bir hukuk devletidir." denilmektedir.

Hukuk devleti, Anayasa Mahkemesi'nin birçok kararında yinelenip vurgulandığı üzere insan haklarına saygılı ve bu hakları koruyan, toplum yaşamında adalete ve eşitliğe uygun bir hukuk düzeni kurarak bu düzeni sürdürmekle kendisini yükümlü sayan, tüm davranışlarında hukuk kurallarına ve Anayasa'ya uyan, işlem ve eylemleri bağımsız yargı denetimine açık olan devlet demektir.

Varlığı ve etkisi, işlevleriyle ortaya çıkan devlet, belirli topraklar üzerinde yerleşmiş, bağımsız ve egemen aynı üstün güce bağlı örgütlü insanlar topluluğu olarak tanımlanır. Bu tanıma göre, ülke ve ulus bütünlüğüyle egemenlik, yasalara dayanan bir otoriteye bağlı örgütlenme ve eşitlik ilkesi bir devlet için vazgeçilmez öğeler demektir. Her canlının ve insanların kendilerini koruma içgüdüsünde olduğu gibi, devletlerin de saldırı ve ondan doğacak

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

tehlikelerden kendi varlığını koruması, uluslararası hukuk düzeninde kabul edilmiş temel bir haktır.

Devletler hukukunda, genellikle, "devletin varlığını güçlendirerek sürdürmek, bağımsızlığına ve geçerli yapısına yönelik tehlikelere karşı önlemler alıp uygulamak" yetkisi biçiminde tanımlanan kendini koruma hakkı, insan hak ve özgürlüklerinden başlayarak demokratik toplum düzenini bozucu, devletin öğelerini yıkıcı eylemleri karşılayacak her tür çabayı kapsar. Bunların başında, bireylerin ve devletin varlığını koruma hakkının bulunduğu tartışmasıdır. Devletin temel dayanaklarını, sürekliliğini ve demokrasiyi yokedici sakıncaları gidermek için yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi hukuk devleti için en doğal davranıştır. Bu bakımdan Siyasî Partiler Yasası'nda yer alan konuyla ilgili düzenlemeler, devletler hukukunda öngörülen devletin kendini ve halkını koruma hakkının kapsamı içinde kalmaktadır. Durumun demokrasi ilkeleriyle çatışan bir yönü yoktur. Dayandığı temelleri korumak amacıyla hukuk içinde aldığı önlemler nedeniyle bir devletin kusurlu bulunup suçlanması düşünülemez. Ülkesi ve ulusuyla birlikte kendini korumayan devlet, devlet olamaz.

Anayasada, kişilerin hak ve ödevleri, siyasî haklar ve ödevler ile siyasî partilerin bağlı olacakları esaslar ayrı kurallarla düzenlenmiştir.

Demokrasilerde Anayasa'nın güvence altına aldığı hakların kullanılması ile belirlediği ödevlerin yerine getirilmesinde ülke düzeyinde etkinliği olan siyasal partilerin, demokratik devlet yapısı ile ülke ve ulus bütünlüğünün korunması için konulmuş Anayasa ve yasa kurallarına uymaları yalnız varlıklarının doğal gereği olmayıp aynı zamanda bir Anayasa buyruğudur.

2. Anayasa ve Siyasî Partiler Yasası'nın İlgili Kuralları

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca davalı Siyasî Parti'nin, programının kimi bölümlerinin, Anayasa'nın Başlangıç Kısmı ile 3., 14., 68., 69. maddelerine; 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın ise 78. maddesinin (a) bendi, 81. maddesinin (a), (b) bentlerine aykırılıkta bulunduğu ileri sürülerek aynı Yasa'nın 101. maddesinin (a) bendi uyarınca kapatılması istenilmektedir.

Siyasî Partilerin kapatılmalarıyla ilgili düzenlemelerin kaynağı, Devletin temel öğelerini belirleyerek bunları güvenceye bağlayan ve toplumsal uzlaşmanın temelini oluşturan Anayasa'nın aşağıdaki maddelerinde yer alan kurallardır:

"MADDE 1.- Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir."

"MADDE 2.- Türkiye Cumhuriyeti toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

"MADDE 3.- Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir.

Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır.

Millî Marşı "İstiklal Marşı"dır.

Başkenti Ankara'dır."

"MADDE 4.- Anayasanın 1 inci maddesindeki Devletin şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki hüküm ile, 2 nci maddesindeki Cumhuriyetin nitelikleri ve 3 üncü maddesi hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez."

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Anayasakoyucu, bu kurallarla ulusal birliğimizin değişmezliğiyle ülke bütünlüğünü ve devletin tekil yapısını ortaya koymuştur. Burada öncelikli olanlar ülke-ulus bütünlüğüyle Atatürk milliyetçiliğidir.

Vatana ve ulusa bağlılığın, sevgi ve kardeşliğin, içte ve dışta barışın simgesi sayılan, tüm bireyleri eşitlik ve adaletle kavrayıp çağdaş evrensel değerlerle birleşen bu ilkeler, yaşamın her alanda çağdaşlaşmasının ve demokratikleşmesinin kaynağı ve dayanağıdır.

Siyasî partilerin çalışmaları ve programları yönünden Anayasa'ya aykırılık, yalnızca Anayasa'da sayılan parti yasaklarına ilişkin hükümlerle sınırlıdır.

Anayasa'nın 68. ve 69. maddelerinde yer alan yasaklar şunlardır:

- Siyasî partilerin tüzük ve programları, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, ulus egemenliğine, demokratik ve lâik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz.

- Sınıf ve zümre egemenliğini veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı amaçlayan siyasî partiler kurulamaz.

- Siyasî partiler yurt dışında örgütlenip çalışma yapamazlar, kadın ya da gençlik kolu ve benzeri biçimde ayrıcalık yaratan yan kuruluşlar kuramazlar.

- Siyasî partiler tüzük ve programları dışında çalışma yapamazlar.

- Siyasî partiler, temel hak ve özgürlüklerin kötüye kullanılmasına karşı 14. maddeyle konmuş olan sınırlamaların dışına çıkamazlar.

- Siyasî partiler, kendi siyasetlerini yürütmek ve güçlendirmek amacıyla dernekler, sendikalar, vakıflar, kooperatifler ve kamu kuruluşu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşları ile siyasî ilişki ve işbirliği içinde bulunamazlar ve bunlardan maddî yardım alamazlar.

- Siyasî partilerin parti içi çalışmaları ve kararları demokrasi esaslarına aykırı olamaz.

- Siyasî partiler yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, yabancı ülkelerdeki dernek ve gruplardan yardım ve emir alamazlar; bunların Türkiye aleyhindeki karar ve etkinliklerine katılamazlar.

Bu yasakların kimileri doğrudan bir kapatma nedeni değildir.

Siyasî partilerin doğrudan kapatma nedenlerinden biri Anayasa'nın 69. maddesinin birinci fıkrasında gösterilmektedir. Bu fıkraya göre; siyasî partiler, tüzük ve programları dışında faaliyette bulunamazlar; Anayasa'nın 14. maddesindeki sınırlamalar dışına çıkamazlar; çıkanlar temelli kapatılır. Böylece, siyasî partilerin tüzük ve programları dışında faaliyette bulunmaları değil; Anayasa'nın 14. maddesindeki sınırlamalar dışına çıkmaları doğrudan kapatma nedenidir. Diğer bir doğrudan kapatma nedeni bu maddenin 8. fıkrasında yer almaktadır. Bu fıkraya göre de; siyasî partiler, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, yabancı ülkelerdeki dernek ve gruplardan yardım ve emir alamazlar; bunların Türkiye aleyhindeki karar ve faaliyetlerine katılamazlar. Bu hükme aykırı davranan siyasal partiler temelli kapatılır.

Anayasa'nın 68. maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarında -"Siyasî partilerin tüzük ve programları, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, millet egemenliğine, demokratik ve lâik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz.", -"sınıf ve zümre

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

egemenliğini veya herhangi bir diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayan siyasî partiler kurulamaz." denilmektedir. Bu kurallarda yeralan "olamaz" ve "kurulamaz" sözcüklerini doğrudan kapatma nedeni olarak anlamak gerekir.

Gözönünde tutulması gereken diğer bir husus da, 68. maddenin beşinci fıkrasında yeralan kapatma nedeninin 69. maddenin birinci fıkrasının ikinci tümcesinde yer aldığıdır. Bu tümcenin atıfta bulunduğu 14. madde de açıkça sınıf veya zümre egemenliğini veya herhangi bir tür diktatörlüğü amaçlayan siyasî partilerin kurulmasını yasaklamaktadır.

Siyasî Partiler Yasası'nın 78. maddesinde;

"Siyasî Partiler:

a) Türkiye Devletinin Cumhuriyet olan şeklini; Anayasanın Başlangıç Kısmı'nda ve 2. maddesinde belirtilen esaslarını; Anayasanın 3. maddesinde açıklanan Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, diline, bayrağına, millî marşına ve başkentine dair hükümlerini; egemenliğin kayıtsız şartsız Türk milletine ait olduğu ve bunun ancak Anayasanın koyduğu esaslara göre yetkili organları eliyle kullanabileceği esasını; Türk milletine ait olan egemenliğin kullanılmasının belli bir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılmayacağı veya hiçbir kimse veya organın, kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamayacağı hükmünü, seçimler ve halk oylamalarının serbest, eşit, gizli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılması esasını değiştirmek;

Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, dil, ırk, renk, din ve mezhep ayrımı yaratmak veya sair herhangi bir yoldan bu kavram ve görüşlere dayanan bir devlet düzeni kurmak;

Amacını güdemezler veya bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar, başkalarını bu yolda tahrik ve teşvik edemezler."

81. maddesinde;

"Siyasî Partiler:

a) Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerine millî veya dinî kültür veya mezhep veya ırk veya dil farklılığına dayanan azınlıklar bulunduğunu ileri süremezler.

b) Türk dilinden ve kültüründen başka dil ve kültürleri korumak, geliştirmek veya yaymak yoluyla Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde azınlıklar yaratarak millet bütünlüğünün bozulması amacını güdemezler ve bu yolda faaliyette bulunamazlar."

hükümleri yer almaktadır.

2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın bu kurallarında, devletin tekliği ile ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünden söz edilmektedir. Bu maddeler, Anayasa'da yazılı soyut "Bölünmez bütünlük" ve "tekil devlet" kavramlarını açıklayarak somutlaştırmaktadır. Eş anlatımla, Siyasî Partiler Yasası, devletin tekliği, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü korumak amacıyla, ayrılıkçı akımların bir parti durumunda örgütlenmesini yasaklamakta ve yine siyasî partilerin federal bir sistemi savunamayacaklarını azınlık yaratamayacaklarını (özendirip kışkırtmayacaklarını), bölgeselcilik, ırkçılık yapamayacaklarını ve eşitlik ilkesini korumak zorunda olduklarını vurgulamaktadır. Böylece anayasal ilkeler Siyasî Partiler Yasası'yla yaşama geçirilip yaptırımlara bağlanmıştır.

3. Sav, Savunma ve Kanıtların Değerlendirilmesi

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, Parti Programında yer alan kimi düzenleme ve savunmalarla ilgili kararın baştarafına aynen alınan görüşlerindeki değerlendirmeler açıktır.

Sosyalist Türkiye Partisi'nin sözlü açıklama ve savunmalarında geçen ve karara aynen alınan istem ve anlatımların dışında başka bir kanıt yoktur. Sözlü açıklamaya ilişkin durum, gerçeğe aykırı biçimde ileri sürülmüş, Başkan hakkında red istemi, Başkanın yerine çağrılan yedek üyenin katıldığı toplantıda görüşülerek oybirliğiyle reddedildikten sonra inceleme sürdürülmüştür.

Davalı Parti Programı'nın "Devletin Ülkesi ve Milletiyle Bölünmez Bütünlüğü"nin bozulması" amacını taşıyıp taşımadığı :

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Ülkesi ve milletleriyle bölünmez bütünlüğü bu ilkenin vazgeçilmez bir unsuru olan ortak dil, kültür, eğitim ve Atatürk Milliyetçiliği kavramları hukuksal, siyasal olduğu kadar, tarihsel ve sosyal gerçeklere dayanmaktadır.

Şöyle ki:

"Bütünlük" ilkesi ilk olarak Misak-ı Milli'nin birinci maddesinde "... islâm çoğunluğu bulunan yerleşik toprak parçalarının tamamı hakikaten veya hükmen hiçbir sebeple ayırma kabul etmez küldür." biçiminde yer almıştır.

Delegasyon Başkanı İsmet İnönü, Lozan Barış Andlaşması görüşmelerinde, bütünlük ilkesini "Büyük Millet Meclisi Hükümeti; Türk Yurdu'nun birliğine ve bölünmezliğine en büyük önemi vermekte, hakların ve ödevlerin, çıkarların ve yükümlülüklerin yurttaşlarca eşit olarak paylaşılması gerektiğine inanmaktadır." biçiminde açıklamıştır.

Devletin, ülkesi ve milletleriyle bölünmezliği ilkesi Anayasa'nın birçok maddesinde özellikle vurgulanmış, Türk Milleti'nin bağımsızlığı ve bütünlüğüyle, ülkenin bölünmezliğini korumak devletin temel amaç ve görevleri arasında gösterilmiştir. (Madde 5). Ülke ve ulus bütünlüğünü korumak için temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanabileceği de kabul edilmiş, (Madde 13 ve 14) aynı amaçla basın ve dernek kurma özgürlüklerine özel sınırlamalar getirilmiş (Madde 28, 30, 33), gençlerin bu anlayış doğrultusunda yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı önlemler alınması devlete özel görev olarak verilmiş (Madde 58), bilimsel araştırma ve yayında bulunma yetkisinin Devletin varlığı ve bağımsızlığıyla ulusun ve ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliğine karşı kullanılamayacağı belirtilmiş (Madde 130), kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına bu nedenlerle yönetimin müdahalesi uygun bulunmuş (Madde 135), birlik ve bütünlük konusunda işlenecek suçlar için özel mahkemelerin kurulması öngörülmüş (Madde 143), aynı konu, TBMM üyeleri ve Cumhurbaşkanı yeminlerinin temel öğelerinden birini oluşturmuş (Madde 81 ve 103), siyasî partilerin uyacakları esasların başlıcaları arasında yine "bölünmez bütünlük" ilkesi yer almıştır. (Madde 68 ve 69)

Uluslar, varlıklarını tarihsel gelişmeler ve gerçeklerle kazanırlar. Ortak kültürün, sosyal dayanışmanın ve birlikte yaşama duygusunun doğuşu, gelişip güçlenmesi tarihe dayanır. Tek vücut durumunda ve tam ulus yapısı içinde bütünleşerek Kurtuluş Savaşı'nı yapmış halkın vatani, Türk Vatanı; Milleti, Türk Milleti; Devleti de Türk Devleti'dir. Dünya, 11. yüzyıldan bu yana çağlar boyu Anadolu için "Türkiye" ve burada yaşayanlar için "Türkler" adını kullanmıştır. Bu durum, ulus bütünlüğü içinde yeralan farklı etnik grupları görmeme anlamına gelmez.

Gerek Anayasa'ya gerek Siyasî Partiler Yasası'na göre ülke ve ulus bütünlüğü, devletin bölünmezliğinin temel öğeleridir. Faaliyet, ister ülke, ister ulus bütünlüğüne yönelik olsun,

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

sonuçta, devletin bölünmez bütünlüğünün tehlikeye girmesi söz konusudur. Ülke bütünlüğünün hedef alınmasının, ulus bütünlüğünü; ulus bütünlüğünün hedef alınmasının, ülke bütünlüğünü bozacağı kuşkusuzdur. Anayasa ve Yasa, bu değerleri birlikte ve ödünsüz, mutlak olarak korumayı amaçlamıştır. Hiçbir devlet bu konuda hoşgörülü davranmak ve ödün vermek yetkisini kendinde göremez.

"Millet" kavramı; insanlığın gelişme süreci sonucunda vardığı en ilerlemiş birlikteliği oluşturan toplumsal yapıyı anlatır. "Ulus" ve yerine göre "Halk" sözcükleriyle de anlatılan bu yapı, bir gelişme düzeyini, bilinçli ve kişilikli bireyler olgusunu gösterir. "Milliyetçilik" ise, büyük bir toplumsal gerçek ve "millet düşüncesi"nin üzerine kurulu olan çağın en etkin kültür ve politik anlayışıdır. Milliyetçilik, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Türk Devrimi'nin temel ve önde gelen ilkelerinden biridir. Cumhuriyet döneminde "millet" ve "milliyetçilik" kavramları, başta, teokrasiden demokrasiye geçişi sağlayan Atatürk olmak üzere Cumhuriyetin kurucularıyla, onların koyduğu temel ilkeler üzerinde Cumhuriyeti yöneten kuşaklarca yorumlanmış ve 1924, 1961, 1982 Anayasa'larında yer almıştır. 1982 Anayasası'nın Başlangıcı'nda "... Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışı ...", 2. maddesinde "... Atatürk milliyetçiliği ...", 42. maddesinde "...Atatürk ilkeleri ..." ve 134. maddesinde "Atatürkçü düşünce ..." sözcükleriyle Atatürk milliyetçiliği güçlü biçimde yer almaktadır. Atatürk Milliyetçiliği, ayrımcı ve ırkçı bir kavram değil, Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türk halkının, kökeni ne olursa olsun, devlet yönünden tartışmasız eşitliği, içtenlikli birliği ve birlikte yaşama istencini içeren çağdaş bir olgudur. Ayrımcılığı dışlayıp "ulus" yapısı içinde kaynaşmayı öngören bu kavram; etnik kökenleriyle kimliklerin ayrımcılığa varan resmî bir tanıtm belirtisi olarak Siyasî Parti programlarında ve eylemlerinde amaç edinilmesini engellemektedir. Dil ve din birliği yanında önemli başka toplumsal bağlar kurmuş toplulukların devletle olan hukuksal bağlarını koparacak bir girişim, kışkırtma, toplumsal gerçeklere Anayasa'ya ve Siyasî Partiler Yasası'na uygun bir tutum değildir. Türk Ulusu içinde "Kürt" kökenli yurttaşlarla değişik boylardan gelen "Türkler" ve diğer değişik kökenliler ayrımsız biçimde yer almakta Devletin temel ögesi olan "tek ulus" olgusu böylece somutlaşmaktadır.

Ulus, tarihsel ve sosyolojik yönden belirli aşamaları geçmiş ve belirli nitelikleri kazanmış bir topluluktur. Türk Ulusu, Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasıyla sınırları çizilmiş "vatan" kavramına dayanır. Ulus; vatan üzerinde yaşayan, geçmişten geleceğe doğru bir zaman akışı içinde ortak yaşam istek ve amacına bağlanan kültür ve ülkü birliğine dayanır. "Ulus" kavramı, dar çerçeveli topluluk ve dinden başka toplumsal bir bağı olmayan ve başka öge aramayan ümmet kavramından çok farklıdır. Ulus, tarihsel ve sosyal gelişmenin yarattığı birlikte yaşama olgusudur. Irk gibi antropolojik ve filolojik niteliklere dayanan dar bir kavram da değildir. Ulus, ortak bir tarih bilinci yaratmamış göçebe, yerel dil ve soy gruplarından oluşan sosyolojik bir yapı olan kavim de değildir. "Misak-ı Milli" sınırları içinde Türkiye Cumhuriyeti'nin üzerinde kurulduğu, Avrupa, Asya, Afrika kıtaları arasında köprü durumunda olan, çeşitli göç ve sığınmalara kucak açan vatanda, bin yılı aşan uzun bir tarihsel gelişme sonunda yaşayan ve Kafkaslara, Balkanlara, Afrika ve Orta Doğu'ya uzanan Osmanlı İmparatorluğu'ndan arta kalan çeşitli etnik kökenlerden gelen insanlar ortak geçmişe, tarihe, ahlâka, değer yargılarına, dine, hukuka ve eşit haklara sahip olarak karşılıklı şekilde birbirlerinin kültürlerini ve eski Anadolu uygarlıklardan kalan değerleri de özümseyerek birlikte ortak kültür ve kimliğe sahip bir vatan ve ulus oluşturmuşlardır. Gönül birliğine dayanan bu oluşumun davalı Parti savunmalarında geçen asimile etme kimliği yok etme kavramlarıyla bir ilgisi yoktur. Yapısı bu biçimde olan Türk Ulusu içinde Türk, Kürt gibi ırkçılığa dayalı ulus ayrımcılığına gitmek gerçeğe bağdaşmaz.

Bu nedenle Atatürk, yeni devletin kuruluş günlerinde açıkça "Türkiye Cumhuriyetini kuran Türkiye halkına Türk Ulusu denir" demiş ve anayasalarımızda Ulus ve ülke bütünlüğü esas alınmıştır. Bu bölünmez bütünlük ilkesinden uzaklaşıp ulusu etnik kökene dayalı "Türk ve Kürt"

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

ayrımlarıyla nitelemek ve ırka dayalı savlarla bölücülüğe gitmek ve nüfuslandırmak olanaksızdır. Cumhuriyeti kuranlar sadece Türk ve Kürt kökeninden gelenler olmadığı gibi, koruyanlar, terör örgütleri karşısına çıkanlar ve bu yolda şehit olanlar da sadece Türk ve Kürt kökeninden gelenler olmayıp her kökenden gelen ve Cumhuriyeti kuran Türk Ulusu'dur.

Anayasa'nın 66. maddesinde "Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türktür" ilkesine yer verilmiştir. Bu ilke, evrensel bağlamda vatani ve ulusuyla bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti'nde bireysel insan hakları yönünden eşitliği sağlamak için getirilmiş, ulusu kuran herhangi bir etnik gruba ayrıcalık tanınmasını önleyen birleştirici ve bütünleştirici bir temel oluşturmuştur. Burada Türklük, ırka dayalı bir anlam taşımamaktadır. Devleti kuran Ulusun adına uygun biçimde her kökenden gelen vatandaşların vatandaşlığı ve ulusal kimliği anlamına gelmektedir. Bir kimsenin "Ben Türküm" deyişi, "Türkiye Cumhuriyeti vatandaşım, Türk Ulusu'nun bir bireyiyim" anlamını taşır. İrka dayalı bir "Türklük" savı ve etnik kökenleri değiştirme ya da kaldırma anlamı yoktur. Vatandaşlık ve ulusal kimliğin getirdiği haklar yanında elbet sorumluluklar da vardır. Vatandaşlık ve ulusal kimlik, vatandaşların etnik kökenlerini yadsıma anlamına gelmez. Etnik kökenlerin gözetilmesi de yurttaşlık niteliğini ve ulusal kimliği zedelememeli ve etnik kökene dayalı ayrı ulus olma savlarına, dayanak yapılmamalıdır.

Toplumun tüm kesimlerinde gerçekleştirilen bu kutsal ve tarihsel mirasın korunmasını amaçlayan anayasal ilkelerle yasal önlemler, toplumun huzur ve refahı, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin güvenliği ve varlığı ile ilgilidir. Türk Milleti içinde yer alan her kökenden vatandaş, hiçbir ayırım gözetilmeksizin istek ve başarılarına göre her görev ve işte çalışmış; Türkiye'nin her yerinde, köyünde, kentinde yaşama, yerleşme, okuma, evlenme, gelişme ve yükselme ile ortak dil ve kültürden yararlanma ve katkıda bulunma olanağına kavuşmuştur. Böylece herkese ülkede her düzeyde tüm demokratik, siyasal ve temel haklar tam eşitlikle tanınmıştır. Bu tarihsel oluşum nedeniyle "ülke ve milletin bölünmez bütünlüğü," T.C. Anayasa'larında vazgeçilmez ve ödün verilmez temel kural olarak yer almıştır. Tarihsel bir gelişme süreci içinde gerçekleşen, ayrılması olanaksız bir kaynaşma ve bütünleşme, eşitliğe dayanarak ırkçılığa reddeden Türk Ulusu gerçeğine karşı, ayrımcılığa, bölücülüğe ve sonuçta yok olmaya yol açacak davranışları insan hakları kapsamında görmek olanaksızdır.

Anayasa Mahkemesi'nin siyasal partilere ilişkin 20.7.1971 günlü, Esas 1971/3, Karar 1971/3 sayılı kararında değinildiği gibi; 1921 Anayasası'ndan 1961 Anayasası'na değin sürekli olarak üzerinde durulmuş bir ilke olan "Türk Devleti'nin ulusu ve ülkesi ile bölünmezliği" ilkesi, Erzurum ve Sivas Kongreleri'nde saptanan biçimi ile Misak-ı Milli'nin gösterdiği sınırlar içinde birbiriyle kaynaşmış olarak yaşayanların gerçekten ve hukukça ayrılık kabul etmez bir bütün oldukları kesinlikle belirlenmiş ve bu bütünlük içinde ayrıcalıklı bir Kürt halkından hiçbir zaman söz edilmemiş olduğu gibi, Lozan Barış Andlaşması görüşme ve kararlarında da, Misak-ı Milli'nin çizdiği sınırlar içindeki azınlıklar sayılırken "Kürt" ayrımına yer verilmemiştir.

Bu durum yalnızca bir olayın değil, doğrudan doğruya bir gerçeğin de anlatımıdır. Bu gerçeği de en çağdaş anlamıyla Atatürk'ün ulus anlayışında bulmaktayız. Atatürk'ün kendi el yazısı ile düzenlediği notlarında: "Bugünkü Türk Milleti, siyasî ve içtimâî camiası içinde kendilerine Kürtlük fikri, Çerkezlik fikri ve hattâ Lâzlık fikri veya Boşnaklık fikri propaganda edilmek istenmiş yurttaş ve millettaşlarımız vardır. Fakat mazinin istibdat devri mahsulü olan bu yanlış göstermeler hiçbir millet ferdi üzerinde üzüntü ve kınamadan başka bir tesir hâsıl etmemiştir. Çünkü bu millet efradı da umum Türk Camiası gibi aynı müşterek maziye, tarihe, ahlâka ve hukuka sahip bulunuyorlar" diyerek Ulus'u oluşturan vatandaşların ortak değerlerini birleştirici öğelerini açıklamış, haklar ve özgürlükler yönünden ayırimsız uygulamayı vurgulamıştır.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Türkiye Cumhuriyeti, Atatürk Milliyetçiliğine içtenlikle bağlıdır. Eşitlikçi ve birleştirici içeriğiyle çağdaş anlayışı yansıtan Atatürk Milliyetçiliği toplumsal dayanışmanın temeli ve güvencesidir. Atatürk Milliyetçiliği, yaşamsal ve bilimsel gerçek olarak benimsenmiştir. Bu tarihsel ilke aynı zamanda ulusal varlığın korunmasına ve yücelmesine hizmet edecek yaşam anlayışı ve biçimidir. İnsancıl, uygar ve barışçıdır. Kardeşliği, sevgiyi, dayanışmayı ve çağdaş evrensel değerleri kucaklar.

Dil ve eğitim konusuna gelince; bin yıldan beri birlikte yaşayan, vatanın her yerinde içiçe kaynaşan çeşitli soy ve kökenden gelen bireyler arasında Türkçe en yaygın dildir. Sadece resmî işlerde değil, ailede, günlük yaşamda ve eğitimde kısacası toplumsal ilişkilerin her alanında kullanılan ortak bir dil olmuştur. Türkçeyi bilmeyen ve kullanmayan çok az kişi vardır.

Ayrıca kapalı ve açık özel ortamlarda, ev ve işyerinde, basın ve sanat alanında yerel dillerin kullanılması da yasak değildir. Tersine savlar gerçek dışıdır. Ulus bütünlüğü içinde yer alan kimi etnik grupların kendi aralarında kullandıkları yerel dillerin resmî dil yerine ortak iletişim ve çağdaş eğitim aracı olarak tanınması olanaklı değildir.

Anayasa'nın 26. maddesinin üçüncü fıkrasında "Düşüncelerin açıklanması ve yayılmasında kanunla yasaklanmış olan herhangi bir dil kullanılamaz" denilmektedir. Türkiye'de özellikle yasaklanan bir dil kalmadığı gibi özel yaşamda birçok dil kullanılmaktadır. Anayasa'nın 42. maddesinin son fıkrasında, Türkçe'den başka hiçbir dilin eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ana dilleri olarak okutulup öğretilmeyeceği, uluslararası anlaşmalar saklı tutularak kurala bağlanmıştır. Bu anayasal gerek, öğretim ve eğitim birliği ile ilköğretimin zorunlu olmasının ve bu yolla ulusal bütünlük ve dayanışmanın taşıdığı öneme bağlanmalıdır.

Dil konusuyla ilgili bir başka düzenleme de Anayasa'nın 14. maddesinin ilk fıkrasındaki "Anayasa'da yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbiri, ... dil... ayrımı yaratmak ... amacıyla kullanılamazlar." ilkesidir.

Devletin bölünmez bütünlüğü ile dili konusundaki kurallar, yaptırımsız değildir. Herşeyden önce Anayasa'nın 4. maddesine göre, bu konularda genel ilkeyi koyan Anayasa'nın 3. maddesi "Değiştirilemez ve değiştirilmesi, teklif edilemez". Öte yandan, Anayasa'nın 69. maddesi, bu sınırlamalara uymayan bir devlet düzeni kurma yasağını içeren 14. maddeye aykırı davranan siyasî partilerin temelli kapatılacağını öngörmektedir.

2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın ilgili kuralları, bu anayasal çerçevede değerlendirilmelidir. Yasa'nın 78. maddesinin (a) bendi, Anayasa'nın 4. maddesi doğrultusunda bir kural koymuş siyasî partilerin, diğer yasaklar yanında devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüyle diline ilişkin yukarıda değinilen Anayasa'nın 3. maddesini değiştirmek amacını da güdemeyeceklerini belirlemiştir.

İrk ve dil farklılıklarına göre azınlık statüsü tanımak, ülke ve ulus bütünlüğü kavramıyla bağdaşmaz. Diğer kökenli yurttaşlar gibi Kürt kökenli yurttaşların da kimliklerini belirtmeleri yasaklanmamış; ancak azınlık ve ayrı ulus olmadıkları, Türk Ulusu dışında düşünülmemeleri, devlet bütünlüğü içinde yer aldıkları ortaya konmuştur. Azınlığın sosyolojik ve hukuksal tanımlarına uygun bir nitelik, Kürt kökenli yurttaşlarda bulunmadığı gibi, onları öbür yurttaşlardan ayıran herhangi bir yasal kural da yoktur. Türkiye'nin her yerinde her yurttaş hangi kurala bağlı ise onlar da aynı kurala bağlıdır. Azınlıkların bağlı olduğu kuralların kaynağını anlaşmalar oluşturmakta, Kürt kökenli yurttaşlarla öbür yurttaşlar arasında hiçbir ayırım yapılmamakta bireysel hak ve özgürlüklerden sınırsız biçimde yararlanmaktadırlar. Esirgenen, yoksun kılınan, dar tutulan bir hak yoktur. İşçi, işveren, hekim, avukat, memur, subay, yargıç, milletvekili, bakan, Cumhurbaşkanı gibi her göreve gelebilmektedirler. Kimi yerel ve etnik

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

köken özellikleri dışında, dil birliği, din birliği, tarihsel birlik vardır. Evlilikler nedeniyle kan bağılılığı oluşmuştur. Aynı yörede birlikte yıllardır yaşamaktadırlar. Sınırsız hakları, sınırlı haklara, ulusun kendisi olmayı azınlık olmaya dönüştürmenin anlamsızlığı açıktır. Amacın, bölünmeyi gerçekleştirmek olduğu anlaşılmalıdır. Kaldığı, hangi demokratik hakkın verilmediği açıklanmamakta, üstü kapalı ifadelerle esasta ayrı bir ulus olmanın gerektirdiği ulusal haklara değinilmektedir. Bu durum, sorunun demokratik ve siyasal haklarla ilgili olmadığını göstermektedir.

Anayasa'daki ulus bütünlüğü, ilkesinden uzaklaşıp, Türk ve Kürt Ulusları ayırımına gidilemez. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde, tek bir devlet ve tek bir ulus vardır, birden çok ulus yoktur. Türk Ulusu içinde değişik kökenli bireyler olsa da hepsi Türk Ulusu bütünlüğü içindedir. Tarihsel bir gerçek olan "Türk Ulusu" olgusu yerine ırkçılığa dayanan ayrılıklar ve Türk vatandaşlığı niteliğini değiştiren savlar geçersizdir. Anayasa, bölgeler için özerklik ve özyönetim adı altında ayrılık getiren yöntemlere-biçimlere kapalıdır.

Kimi siyasal nedenlerle dış etkenlerden kaynaklanan, kimi varsayım, yorum ve bahanelere dayanan, insan hakları ve özgürlük savlarıyla yoğunlaştırılan sakıncalı amaçlara geçerlik tanınmaz. Devlet "TEK"dir, ülke "TÜM"dür, ulus "BİR"dir. Ulusal birlik; devleti kuran, ulusu oluşturan toplulukların ya da bireylerin, etnik kökeni ne olursa olsun, yurttaşlık kurumu içinde ayrımsız birliktelikleriyle gerçekleşir. Anayasa'da ve yasalarda yurttaşlar arasında ayrımı öngören hiçbir kural bulunmadığı gibi, kimsenin soy kökeninin yadsınması ya da kabul edilebilecek yeni bir savı da yoktur. Ulusal ve tekil devlet etnik ayrılıklarla tartışılmaz. Herkesin, her zaman karşılaşılabileceği ve giderek hukuk devletinde giderilip karşılığı istenebilecek aykırılık, çelişki, haksızlık ve yanlışlıklar, insan hakları alanında sömürü nedeni yapılarak, gerçekler saptırılıp çarpıtılarak, üstü kapalı biçimde, ayrı ulus yoluyla ayrı devlet amaçlanamaz. Tartışılmaz kavramlar ve değerlerle, ödün verilmesi olanaksız ilke ve niteliklerin kaynağı Türkiye Cumhuriyeti'dir. Çağımızda da farklı etnik grupların birlikte uluslaşması ve devletleşmesi uluslararası düzeyde hukuksallığını korumaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti için farklı düşünmenin haklı bir nedeni yoktur. Ulus birliğini bölmek; belli toprak parçasını bir ırktan gelenlere maletmek, etnik arındırma yapmak anlamına gelir ki, bunun çağdaş, insancıl değerlerle bağdaştırılması olanaksızdır. Vatandaşlık, bölge özelliklerini ve etnik farklılığı aşan, bütünleştirici çağdaş üst bir olgudur. Bu konuda bir kimsenin diğerinden farklı olmasına; din, kültür ve etnik kökene ilişkin ayrıcalıklara yer yoktur. İnsan haklarının sadece bir kişiye, sınıfa ve zümreye değil ayrımsız olarak bütün vatandaşlara eşit olarak uygulanması esastır. Siyasal açıdan önemli olan, soy değil, ulusal topluluktan olmaktır. Eğer bir soy, vatandaşlık bağlamındaki insan hakları dışında özel haklara sahip olmak isterse bu, onun ulus bütünlüğü içinde yalnız bir köken değil, aynı zamanda ayrı ulusal bir topluluk olması anlamına gelir. Bu ise, ulus bütünlüğü ilkesiyle bağdaşmaz.

Devlet, ülke, ulus konuları, her devlette farklılık gösteren, tarihsel süreçle ulaşılan, yeniden değiştirilip biçimlendirilmesi olanaksız olgulardır. Ulusal ve uluslararası hukuk düzeninde insanlığın mutluluğu için bu temel olguları korumak üzere getirilen düzenlemelere siyasî partilerin uyma zorunluluğu tartışılmaz.

Üzerinde durulması gereken diğer bir konu da "bölünmez bütünlük" ilkesinin, egemenlik kavramı ile yakın ilişkisidir. Türkiye Cumhuriyeti tekil devlet esaslarına göre kurulmuş, bütünlüğe dayanan bir devlettir. "Egemenlik" başlıklı Anayasa'nın 6. maddesinde:

"Egemenlik kayıtsız şartsız Milletindir.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Türk Milleti, egemenliğini, Anayasa'nın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır.

Egemenliğin kullanılması hiçbir surette, hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz..." hükümlerine yer verilmiştir. Bu kurala göre, egemenlik ulus bilincinde birleşenlere aittir. Ulus, Yasama Organı'nı özgür iradesiyle belirleyecektir. Hangi köken ya da soydan gelirse gelsin herkes ulus kapsamındadır. Böylece, ülke, ulus ve egemenlik, bir bütünlük ve uyum içinde gözetilmesi gereken kavramlar olarak ortaya çıkmaktadır.

Bölünmez bütünlük ilkesi, devletin bağımsızlığını, ülke ve ulus bütünlüğünün korunmasını da kapsar. Kuruluşundan beri tekil devlet olan Türkiye Cumhuriyeti'nin, bu tarihsel niteliği Anayasa'lara yansımış olup, korunması konusunda güçlü yaptırımlar getirilmiştir. Özen ve duyarlıkla sürdürülen yapı, ulusun varlık nedeni olup başka çok uluslu ülkelerin koşulları ile bir tutulamaz. Bu temel ilkedен ödün verilemez. Gerçekte olmayan bir insan hakkı sorunu ileri sürülerek, devleti parçalamaya yönelik girişime, azınlık bulunduğu bahanesi dayanak yapılamaz. Tekil devlet esasına göre düzenlenen Anayasa'da federatif devlet sistemi benimsenmemiştir. Bu nedenle siyasî partiler, Türkiye'de federal sistem kurulmasına programlarında yer veremezler ve bu yapıyı savunamazlar. Devlet yapısında "bölünmez bütünlük" ilkesi; egemenliğin, ulus ve ülke bütünlüğünden oluşan tek bir devlet yapısıyla bütünleşmesini gerektirir. Ulusal devlet ilkesi, çok uluslu devlet anlayışına olanak vermediği gibi böyle düzende federatif yapıya da olanak yoktur. Federatif sistemde federe devletler tarafından kullanılan egemenlikler söz konusudur. Tekil devlet sisteminde ise, birden çok egemenlik yoktur. "Devletin ülkesi ve ulusuyla bölünmez bütünlüğü" kuralı, azınlık yaratılmamasını, bölgecilik ve ırkçılık yapılmamasını ve eşitlik ilkesinin korunmasını içermektedir. "Egemenlik" ve "devlet" kavramlarının, "ulus" kavramıyla bütünleşmesi, devletin herhangi bir etnik kökenden gelenlerle ya da herhangi bir toplumsal sınıfla özdeşleştirilmesine engeldir. Bunun nedeni; ulusun çeşitli toplumsal sınıflardan oluşmasına karşın sınıflarüstü bir kavram olmasıdır. Bunun için, egemenliğin kullanılmasını tek bir toplumsal sınıfa bırakan ya da bir toplumsal sınıfı egemenliğin kullanılmasından alıkoyan veya egemenliği bölen düzenlemeler bölünmez bütünlük ve tekil devlet ilkesine ters düşer. Anayasa'daki "Türk Milleti" tanımı içinde dinsel inanç ve etnik kökeni ne olursa olsun her yurttaş tam eşitlikle yer almakta, bu tanım köken özelliklerinin açıklanıp kullanılmasını asla yasaklamamaktadır. Tersine savlar, yapay halk-ulus nitelermeleri, bölücülük ve ayrımcılık özendirmeleri olmaktan öteye geçemez. Demokrasi, demokrasiyi yıkarak savunulamayacağı gibi demokrasi, demokrasiye karşı ve onu yoketmek içinde kullanılamaz. Demokratik haklar, despotizme araç yapılamaz.

Son yıllar içinde kimi çok uluslu devletlerin yapısal değişime uğramasından esinlenilerek, kimilerince Türkiye'de aynı değişikliğin olması gerektiğinin ortaya konulması, Anayasa'da değiştirilmesi yasaklanan maddeler arasında bulunan devlet, ulus ve ülke kavramlarının tartışmaya açılarak bu konularda olabirlik umutlarının yaratılması gerçeklerle çatışan tarihsel, siyasal ve hukuksal yanlgılar olmuştur. Diğer ülkelerde son yıllarda izlenen ve yeniden bağımsızlığı kazandıran yapısal değişiklik, Türkiye'de Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılması ile daha önce yapılarak gönüllü birlik içinde uluslaşma sağlanmış ve tamamlanmıştır. Cumhuriyet tarihi bunun kanıtıdır.

2820 sayılı Yasa'nın 78. maddesinin (a) bendi, siyasî partilerin Anayasa'nın 3. maddesinde açıklanan devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü ve dili ile ilgili temel hükmü değiştirmek amacını güdemeyeceklerini belirtmektedir. 81. maddenin (a) ve (b) bentlerinde de;

Siyasî Partiler:

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

(a) "Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde millî veya dinî kültür veya mezhep veya ırk veya dil farklılığına dayanan azınlıklar bulunduğunu ileri süremezler."

(b) "Türk dilinden veya kültüründen başka dil ve kültürleri korumak geliştirmek veya yaymak yoluyla Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde azınlıklar yaratarak millet bütünlüğünün bozulması amacını güdemezler ve bu yolda faaliyette bulunamazlar." denilmektedir.

Yasa maddesinin gerekçesinde, "Ülkemizde Lozan Andlaşması ile kabul edilen azınlıklar dışında bir azınlık yoktur. Herhangi bir ülkede resmî dilin dışında bazı dillerin bilinmesi veya yer yer konuşulması azınlık yaratmaz. Hele siyasî, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda olduğu gibi her bir alanda bütün haklara sahip ve borçlarla eşit bir şekilde yükümlü olan tek bir milletin evlatları arasında azınlıktan söz etmek mümkün değildir..."

Bir memlekette resmî dilin her vatandaş tarafından bilinmesi, hangi alanda olursa olsun eşitlik ilkesinin hakkıyla uygulanabilmesi ve adlî ya da idarî işlerin çabukluk ve selametle yürütülmesi bakımından yararlı hatta zorunludur. Bu itibarla resmî dili, genç, ihtiyar, kadın, erkek ve vatandaşın bilmesini sağlamak Devletin görevidir" düşüncesi yer almaktadır.

Maddenin (a) bendinde, siyasî partilerin millî ya da dinî kültür, mezhep, ırk ya da dil ayrılığına dayanan azınlıklar bulunduğunu ileri süremeyecekleri öngörülmektedir. Lozan Andlaşması ile kabul edilen azınlıklar kuşkusuz, bu bendin kapsamı dışındadır. Nitekim, bu husus gerekçede de belirtilmiştir.

Özellikle belli büyüklükteki ülkelerin hemen tümünde, din, ırk, dil ve mezhepleri farklı toplulukların bulunması doğaldır. Bu farklılık, kimi ülkelerde büyük boyutlara ulaşabilir. Bunların her birine azınlık statüsü tanımak ülke ve millet bütünlüğü kavramıyla bağdaşmaz. Öte yandan, başlangıçta kabul edilebilir istekler gibi görünen ayrımcılığa yönelik kültürel kimliğin tanınması istemleri zamanla bütünden kopma eğilimine girer. Bu nedenle yasakoyucu konu ya özel bir özen göstermiştir.

Türkiye'de azınlıklar konusu Lozan Barış Andlaşmasıyla düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin belirgin iki özelliği vardır: İlk olarak, ancak müslüman olmayanlar azınlık olarak kabul edilmiştir. İkinci olarak da böyle bir düzenleme ile müslüman olmayanlara da müslümanların yararlandıkları medenî ve siyasî haklardan yararlanma olanağı sağlanmış, yasalar önünde din ayrımı yapılmaksızın herkesin eşit olduğu hususu belirlenmiştir.

Bu nedenle 2820 sayılı Yasa'nın 81. maddesinin (a) bendi ile ülkemizde azınlık yaratmama yolundaki duyarlılığın siyasî partilerce de paylaşılması amaçlanmaktadır. (b) bendinde ise, siyasî partilerin, Türk Ulusunca oluşturulan ortak dil ve kültürü dışlar biçimde başka dil ve kültürleri korumak, geliştirmek ya da yaymak yoluyla ülkede azınlıklar yaratarak millet bütünlüğünün bozulması amacını güdemeyecekleri belirtilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin vatandaşları arasında etnik ya da diğer herhangi bir nedenle siyasal ve hukuksal ayrılık söz konusu değildir.

Türk Ulusu'nu oluşturan, binlerce yıl birarada yaşamış, kaynaşmış, ortak kültüre, ahlâka ve dine sahip insanların tarihleri birdir. Vatan üzerinde yaşamış bütün geçmiş kuşaklar, ülkenin ve ulusun bütünlüğünü ve onurunu sürdüreceği kuşkusuz olan, gelecek kuşaklarla birlikte düşünölmelidir. Her ulusun olduğu gibi tarihsel gerçeklere dayanan Türk Ulusu'nun ortak kimliği ve kültürü de savunmasız bırakılamaz. Herşeyden önce Türk Devleti'nin bağımsızlığına, kimliğine ve özbenliğine, ulusal bütünlüğüne düşman olan tüm karşıtlıklarla uğraşmak görev olduğu kadar uluslararası hukuksal belgelerin benimsediği temel bir haktır.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Anayasa'ya göre, ulus ve ülke bütünlüğü devletin en temel özelliği ve ilkesidir. Türkiye Cumhuriyeti içinde birden fazla ulus olamaz. Yapısı yukarıda belirlenen Türk ulusu içinde değişik kökenli bireyler olabilir; ancak bunların hepsi Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarıdır. Türk vatandaşlığı niteliğini değiştiren savlar Anayasa'ya uygun değildir.

Siyasî partilerin, çalışmalarında devletin ülkesi ve ulusu ile bölünmezliği temel kuralına uymaları, ülkenin ya da ulusun bir bölümünün bugünkü bütünlüğünü bozarak ayrılması sonucunu doğrudan doğruya veya dolayısıyla doğurabilecek her türlü eylemden ve propagandadan kaçınıp çalışmalarını bu bütünlüğü daha da pekiştirecek biçimde yürütmeleri demektir. Bunun sonucu da ülke ve ulus bütünlüğünü zedeleyebilecek olan her türlü yazı, söz ve davranışın siyasal partiler için yasak olmasıdır.

Anayasa ve Siyasî Partiler Yasası'na göre, ırk ayrımcılığı ve bu yolla ülkeyi parçalama bir siyasal partinin dayanağı, amacı ve ereği olamaz. Devletin bütünlüğünü koruması en doğal hakkı ve ödevidir.

Bu açıklamalara göre bir değerlendirme yapıldığında Sosyalist Türkiye Partisi, programıyla, savunma ve sözlü açıklamalarında geçen görüşlerle, uluslararası belgelere ve ulusal gerçeklere karşı Türkiye Cumhuriyeti Devleti içinde Türk Ulusu bütünlüğünden ayrı bir Kürt Ulusunun varlığı ortaya konulmakta ve kendi geleceklerini belirleme hakkı üzerinde durulmaktadır.

Dikkati çeken diğer önemli bir husus da Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin vatandaşlarından Kürt kökenli olanların Genel Kürt Kurtuluş hareketi içinde gösterilmesidir. Bu bağlamda Türkiye'deki Kürt kökenli vatandaşlar, Dünyadaki Kürtlerin kurtuluş mücadelesi içinde gösterilerek önemli gördükleri bu dinamiğe marksist görüşe dayalı Sosyalist Türkiye Partisi'nin güçlü çekim merkezi olması ve oluşturulacak gücün parti olarak marksizme dayalı sosyalizm için kullanılması hedeflenmektedir. Savunmalarda programda yer alan Kürt Ulusal Kurtuluş hareketinin Türkiye'deki Kürtleri kapsamadığı biçiminde sapmalara gidilmekte ise de programda bu ifadelerin yer alış biçimiyle savunmalardaki açıklık gerçeği ortaya koymaktadır.

Parti Genel Başkanının açıklamasında: parti programının ilgili bölümlerinde "Kürt ulusal hareketi, Türkiye Cumhuriyeti ile sınırlı olmayan bir coğrafi bölge içerisinde değerlendirilmektedir. Özel olarak T.C. sınırları içinde bir kürt ulusal hareketinden hiçbir şekilde söz edilmemektedir. Tabiki bu coğrafyanın içinde T.C. de vardır." denilerek çelişkili bir anlatım ile zorlama veya saptırmanın varlığı hemen göze çarpmaktadır.

Savunmada görülen çelişkilerden biri de "Atatürk

Milliyetçiliği" ile ilgilidir.

Bir yerde "Öncelikle Kürt sorunu üzerine bir giriş yapmak gereksinimini duyuyoruz. Türkiye'de içtihatlar yolu ile Kürt sorunu ve Kürt realitesinden söz etmek artık suç sayılmıyor. Sevindirici olan bu gelişmeye, Davalı Parti'nin yagılandığı 1982 Anayasası'nın başlangıç bölümünün sözünü ettiği "Atatürk Milliyetçiliği perspektifinin doğrultusunda geldik." denirken bir yerde de Anayasa Mahkemesi'nin "Atatürk Milliyetçiliği" kavramını tanımlıyarak "Devlet ve Millet bütünlüğü"ne ne tür eylemin ya da nasıl bir pragmatik düzenlemenin bozabileceğinin sınırlarını çizmeye çalıştığı kararında da, kavramı açıklarken "yurttaşlık" bağı ile sosyolojik/siyasî bağı birbirine karıştırmıştır. Yurttaşlık bir devlete hukukî bağlanmayı ifade eder. Kürt Ulusundan söz etmek onun dili kültüründen sözetmek, ulusal varlığını toplumsal/siyasal olarak görmek, yurttaşlık kavramı ile dolayısıyla üniter devlet yapısını bozmak ile ilgili değildir." denilmiştir.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

"Atatürk Milliyetçiliği" yukarda ilgili bölümde açıklandığı gibi ideolojik bir saplantı değildir. Toplumsal sosyolojik gerçeklere dayanan hukuksal ve siyasal bir olgudur. Vatan sevgisine dayanır. Vatan ve vatandaşlarının çağdaşlaşması ve dünya barışı ile sınırlıdır. Savunma da ileri sürülen görüşlerin aksine ayrı ulus veya etnik kökenden gelmiş olmak vatandaşlar arasında Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ülke ve ulus bütünlüğü içinde bir ayrımcılık nedeni olarak görülemez.

Savunmalarda "Tek Ulus" kavramının kimseye dayatılmıyacağı belirtilerek çok uluslu sosyalist ülkelerin değişimden önceki yapıları örneklenmektedir. Tek Uluslu devlet yapısıyla çok uluslu devlet yapısı içinde vatandaşlık haklarıyla sosyolojik gelişmenin farklı olması doğaldır. Yetmiş sene önce kurulan çok uluslu devletlerin bu gün ulus yapılarına göre ayrı ayrı devletleşmesi; bin yıl bir arada yaşamış, sosyolojik bütünleşmenin neticesi olarak gönül birlikteliği içinde Tek Ulus olarak devlet kurmuş, vatandaşlarına eşit siyasal, hukuksal ve ekonomik hakları tanımış tek uluslu devletlerinde değişik kökenden gelen toplulukların varlığı nedeniyle ayrı uluslar ve devletler haline gelmesini gerektirmez.

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının hakları ile aynı kökenden gelişme bağı olarak diğer ülke vatandaşları hakları arasında bağlantı kurulmasının da hukuksal dayanağı yoktur. Türk kökeninden gelen Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ile Türk kökeninden gelen diğer devletler vatandaşlarının hak ve mücadelesi aynı değerlendirmeye bağlanamayacağı gibi, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan Kürt veya diğer kökenli vatandaşların, başka devletlerdeki Kürt veya diğer kökenli o ülkeler vatandaşlarının hak ve mücadeleleri aynı değerlendirmeye bağlanamaz.

Dünyada "bir Kürt ulusu vardır" demekle Türkiye'de "Türk Ulusu bütünlüğü dışında ayrı bir Kürt Ulusu vardır" demek ayrı anlamlar taşır.

Türkiye'deki Ulusal yapılaşmaya nazaran daha yeni olan Amerika'da; Alman, Fransız, İtalyan, İspanyol soyundan ve diğer etnik kökenlerden gelen Amerikan vatandaşlarının ırka dayalı olarak ayrı ayrı uluslaşması ve bunlara ayrı devlet kurma hakkı tanınması aynı biçimde demokratik, tek uluslu diğer devletlerde bu yolun açılması olanağı yoktur.

Görüldüğü gibi dünyada "Tek Uluslu" demokratik devlet sadece Türkiye Cumhuriyeti değildir.

Böylece, savunmada geçen "Tek Ulus kavramını kimseye dayatamayız" sözünün karşılığı, "Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Ulus bütünlüğünü bozmayı hiç bir kimse, demokratik devlet ve kuruluşlar dayatamaz." olmaktadır.

Çünkü bu uluslaşma bin yıllık birlikteliğe sosyolojik, tarihsel ve siyasal gelişmelere dayanmaktadır.

Onun içindir ki; ısrarla yapılan özendirme, yanıltma kandırma, korkutma ve kışkırtmalarla desteklenen teröre karşın, Kürt kökeninden gelen vatandaşlarımızı Türk Ulusu bütünlüğünden ayırma çabaları başarılı olamamıştır.

Kürt kökeninden gelen vatandaşlarımızı Türk Ulusu bütünlüğünden ayırmanın olanaksızlığı gibi Türk kökeninden ya da diğer kökenlerden gelen vatandaşlarımızı da Türk Ulusu bütünlüğünden ayırma veya karşılıklı mücadele ortamına çekmek olanaklı değildir.

Savunmada görülen çelişkilerden bir diğeri de Lozan Konferansı ile ilgilidir. Savunmanın bir yerinde Lozan Andlaşmasıyla ilgili olarak "Yaklaşık günümüzden 70 yıl önce yapılmış bu metinlerin bugünkü bir sosyolojik olguyu açıklamasını beklemek saçmalaktır. Siyasî anlaşma metinlerinin toplumsal realitelerin tartışılmasında nihaî başvuru kaynağı sayılması hukuk adına

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

utanaç vericidir. İddia makamı ve bu iddianameyi ciddiye alan Anayasa Mahkemesi bilimsel ve hukuk açısından yetersizliğini kanıtlamıştır." denilirken diğer bir yerinde "Kürt Ulusu" varlığının Atatürk ve İsmet İnönü tarafından tanındığı, Lozan Konferansı tutanaklarına geçtiği belirtilerek Lozan Konferansı tutanaklarının incelenmesi istenilmekte ve son yıllarda "Kürt realitesini kabul etmeliyiz" derken bir Kürt Ulusu'nun varlığının açık seçik biçimde kabul edildiği belirtilmektedir.

Atatürk ve İsmet İnönü tarafından ülke ve ulus bütünlüğünün bölünmezliği konusunda söylenen sözler, bu konuda Lozan Konferansı tutanaklarında yer alan metinler yukarıda ilgili bölümlerde gösterilmiştir. Söylenen ve bugün içinde gerçek olan Kürtlerin Türk Ulusu bütünlüğü içinde yer aldığı, ayrı ulus olma ve ayrı devlet kurma isteklerinin olmadığıdır. Öbür yandan savunmalardaki iddiaların aksine Türkiye'de bugün, etnik grupların, ülke ve ulus bütünlüğünün bozulmasını hedef alınmaması, asıl amacın saptırılmaması kaydıyla, dil ve kültürlerini geliştirmesi engellenmemektedir.

Yine savunmada "Ermeni, Rum, Çerkez halklarını cemaat olarak kabul edip yüzyıllardır iç içe yaşadığı fakat uluslararası bir ağırlığı olmayan Kürt insanın gerçeğini kabul etmemek vardır." denilmekte ise de Çerkez veya diğer kökenden gelen Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına Kürt kökenli vatandaşlardan farklı bir statü ve hak tanınmamıştır.

Bütün bunlar sözcük oyunları, anlatım değişiklikleri ve çeşitli bahanelerle gerçekleri saptırarak Türkiye Devleti'nin ülkesi ve ulusuyla bölünmez bütünlüğünü bozucu niteliktedir. Bunlarla anlatılmak istenen, "Türk Ulusu" bütünlüğü dışında "Türk ve Kürt" ulusları adıyla iki ayrı ulusun varlığı ortaya konularak partinin, bu iki ulusun eşit biçimde işlem görmesi ve ayrı birer ulus olmaktan kaynaklanan uluslararası hakların tanınmasıyla birlikteliklerini gönüllü olarak devam ettirmelerinden yana olduğudur. Programda geçen gönüllü birlikteliğin anlamı budur.

Ön savunmada, "Siyasî Partiler Yasasının değerlendirilmesinde, Uluslararası hukukun temel prensipleri ve ülkemizin taraf olduğu veya onaylandığı Uluslararası sözleşmelerin birer iç hukuk metni ve/veya prensipleri olarak olayda dikkate alınması ve bu araçların dinamik yorum yöntemiyle Anayasa'nın özel yorumundan ziyade amaçsal yorumuyla birlikte siyasal/toplumsal gerçekler gözönüne alınarak uygulanması gerekir." denilmiştir.

Anayasa Mahkemesi; Anayasa'da ve Anayasa'ya uygun yasa kurallarında açıklık varken, bunları bir yana itip hukuk dışı uygulamalara yol açacak biçimde yorumlara girerek yasalara aykırı davranışlara geçerlik kazandıramaz. Siyasî Partiler Yasası ile Anayasa'nın bu konudaki hükümleri değişmemiştir. Bir yasa yeni bir yasa ile kaldırılmadıkça ya da iptal edilmedikçe uygulanmasının süreceği hukukun değişmez kurallarındandır. Anayasa ve Siyasî Partiler Yasası değişmedikçe Anayasa Mahkemesi bunları uygulayacaktır.

Öbür yandan, Devlet, Ülke ve ulus bütünlüğünü bozmaya yönelik eylemlere; uluslararası hukuk belgeleri, anlaşma ve sözleşmeleri, bu arada Helsinki Sonuç Belgesi ve Paris Şartı olur vermemektedir.

Anayasa Mahkemesi birçok kararında, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne ve Avrupa Sosyal Haklar Temel Yasası'na yollamada bulunmuştur. İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme kapsamındaki hak ve özgürlükler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda da güvence altına alınmıştır. Hakları kullanmanın, özgürlüklerden yararlanmanın sınırsız olmadığını vurgulayan İnsan Hakları Evrensel Demeci'nin 29. ve 30. maddeleri, içerik olarak demokratik düzeni yıkıcı söz ve eylemlere karşı sınırlamalar getirilmesinin ve önlemler alınmasının dayanağıdır.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Sosyalist Türkiye Partisi'nin, kapatma nedeni sayılan dava konusu Parti programındaki kimi düzenlemelerin söz konusu uluslararası belgelere de aykırı olduğu kuşkusuzdur. İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme'nin örgütlenme hak ve özgürlüğüyle ilgili 11. maddesinin ikinci fıkrası aynen şöyledir:

"Bu hakların kullanılması, demokratik bir toplulukta, zarurî tedbirler mahiyetinde olarak millî güvenliğin, âmme emniyetinin, nizamı muhafazanın, suçun önlenmesinin, sağlığın ve ahlâkın veya başkalarının hak ve hürriyetlerinin korunması için ve ancak kanunla tahdide tâbi tutulur.

Bu madde, bu hakların kullanılmasında idare, silâhlı kuvvetler veya zabıta mensuplarının muhik tahditler koymasına mani değildir."

Yukarda ilgili bölümlerde açıklandığı üzere Sosyalist Türkiye Partisi Programının ülke ve ulus bütünlüğünü bozucu kimi düzenlemeleri İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme'nin 11. maddesinin ikinci fıkrasıyla 17. maddesinde yer alan kurallarla da bağdaşmamaktadır.

Sözleşmenin 17. maddesi aynen şöyledir:

"Bu sözleşme hükümlerinden hiçbirisi bir devlete, topluluğa veya ferde, işbu Sözleşmede tanınan hak ve hürriyetlerin yok edilmesini veya mezkûr sözleşmede derpiş edildiğinden daha geniş ölçüde tahditlere tâbi tutulmasını istihdaf eden bir faaliyete girişmeye veya harekette bulunmaya mâtuf herhangi bir hak sağlandığı şeklinde tefsir olunamaz."

Özellikle, araçları farklı olmakla birlikte Sosyalist Türkiye Partisi'nin amacının teröristlerin amacı ile benzerlik gösterdiği de dikkat çekicidir. Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinde yaşayan ayrı dili ve kültürü olan ve özellikle de "kendi kaderini tâyin hakkına sahip, kurtuluş mücadelesi veren bir Kürt Ulusu" nun varlığı ileri sürülmektedir.

Bu durumda, üzerinde durulması gereken önemli bir konu da, "kendi kaderini tayin etme" hakkıdır. Öncelikle belirtmek gerekir ki, Türkiye'de tek bir ulus vardır. O da Türk Ulusu'dur. Türk ve Kürt kökeninden gelen vatandaşlar, diğer etnik kökenden gelen vatandaşlarla birlikte "Ulus" bütünlüğünü oluşturmuştur. Ayrı bir ulus, ayrı bir halk ya da bir azınlık varmış gibi bölünmeyi amaçlayan çabalar, terörle de desteklenip gündemde tutulmaktadır. "Kendi kaderini tayin hakkı" yeni bir kavram değildir. Uluslararası hukuk düzenindeki bu olguyu Türk Ulusu, her tür ayrılığı dışlayıp eşitliği sağlayarak Lozan Barış Andlaşması'yla gündeminden çıkarmıştır, günümüzde de koşulları yoktur. Ülke ve Ulus bütünlüğünü koruma hakkı, Lozan Barış Andlaşması'nda olduğu gibi bugün de uluslararası hukuk düzeninde geçerlidir.

Nitekim, Helsinki Nihaî Senedi'nin ilkeleri arasında;

-Devletin egemen eşitliği ve egemenliğin üzerindeki haklara saygı,

-Sınırların dokunulmazlığı,

-Devletlerin toprak bütünlüğüne saygı,

-İçişlerine karışmama,

ilkeleri de yer almıştır.

Paris Şartı'nda da :

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

"Tüm ilkeler, herbiri diğerleri dikkate alınmak suretiyle yorumlanarak, kayıtsız şartsız ve aynı derecede uygulanır. Bu ilkeler ilişkilerimizin temelini oluşturur."

.....

"Taraf devletlerin bağımsızlığını, egemen eşitliğini ya da toprak bütünlüğünü ihlâl eden faaliyetlere karşı demokratik grupları savunmak hususunda işbirliği yapmaya kararlıyız. Dışarıdan yapılan baskı, zora başvurma ve yıkıcılık gibi yasadışı faaliyetler burada söz konusu olan özelliklerdir."

.....

Her türlü terörist eylemleri, yöntemleri ve uygulamaları açıkça suç olarak kınıyor ve bunların ikili olduğu kadar çok taraflı işbirliği ile ortadan kaldırılması için çalışmaya kararlı olduğumuzu ifade ediyoruz."

.....

"Taraf devletler, halkın iradesiyle özgürce kurulmuş olan demokratik düzeni, kendi yasaları uyarınca ve yükledikleri uluslararası insan hakları görevleri ve uluslararası taahhütleri uyarınca, bu düzeni ya da başka bir taraf devletin düzenini yıkmayı amaçlayan terörizm ya da şiddete başvuran ya da terörizmden veya şiddetten vazgeçmeyi reddeden kişilerin, grupların ve teşkilatların faaliyetlerine karşı savunmak ve korumak sorumluluğunu taşıdıklarını kabul ederler." kuralları da yer almaktadır.

Görüldüğü gibi, yukardaki düzenlemelerde kendi kaderini tayin hakkının, demokratik ülkelerde devlet, ülke ve ulus bütünlüğünü bozucu biçimde kullanılmasına olanak verilmemektedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin de taraf olduğu "Yeni Bir Avrupa İçin Paris Şartı", ırkçılığı, etnik düşmanlığı ve terörizmi kınamış, ülke bütünlüğünü ve demokratik düzeni yıkmayı amaçlayan hareketlere girişen kişi, grup ve örgütlere karşı koruma ve kollama sorumluluğunu uluslararası bir çağrı olarak kabul etmiştir. Devleti yıkmaya yönelik faaliyetlerin demokratik haklar kapsamında ve bir özgürlük olarak değerlendirilmesi olanaksızdır. Demokrasi, hak ve özgürlüklerin güvenceye bağlandığı, demokratik işlerliğin her alanda yaşandığı, çoğulcu, katılımcı bir kurallar ve kurumlar düzenidir. Nitekim Birleşmiş Milletler'e üye devletlerin katılmalarıyla 14-25 Haziran 1993 günlerinde, VIYANA'da gerçekleştirilen Dünya İnsan Hakları Konferansı sonunda yayımlanan Deklerasyon'da:

Kendi geleceğini belirleme hakkının; "Eşit Haklar" ilkesine uygun olarak ırk, din ve renk ayrımı gözetmeksizin ülkesine ait bütün insanları temsil eden bir hükûmete sahip egemen ve bağımsız bir devletin, ülke bütünlüğünü ve siyasî birliğini kısmî veya bütüncül biçimde parçalayacak herhangi bir eylemin desteklenmesi ve bu eyleme yetki verilmesi anlamında yorumlanamayacağı yer almıştır.

Demokrasilerde ırk ayrımcılığı, bir siyasal partinin dayanağı, amacı ve ereği olamaz. Irk ayrımcılığının aracı durumuna düşen partinin varlığını sürdürmesi yasalar karşısında olanaksızdır. Devletin ülkesi ve ulusuyla birlikte bütünlüğünü koruması en doğal hakkı olup, kamu düzenini ve insan haklarını koruma yönünden de savsaklanmayacak görevidir.

Zorunlu durum ve nedenlerle siyasî partileri kapatma diğer çağdaş demokratik ülkelerde de vardır. Anayasa'nın temel ilkesi; hak ve özgürlüklerle, çoğulculuğun korunması için Anayasal hakları yok edecek bir siyasî rejim kurulmasının önlenmesidir. Demokratik toplum düzeninde,

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

siyasî parti faaliyetlerinin güvence altına alınması, Anayasa'ya uygun kurulan ve faaliyet gösteren siyasî partilerin Anayasa'ya dayalı hukuk devletinin sağladığı tüm hak ve ayrıcalıklarından faydalanmaları anlamına gelir. Siyasî partiler Anayasa'da değiştirilmesi yasaklanan uluslararası üstün hukuk kurallarına da uygun olan devletin tekliği, ülkenin bütünlüğü ile ulusun birliğini değiştirmeyi amaçlayan çalışmalarda bulunamazlar. Bunların siyasal tercih kapsamına alınması olanağı yoktur.

Bu konuda özet olarak şu temel ilkeler belirlenebilir:

a. Ulusal ve üniter devletin etnik farklılıklara göre tartışılması uluslararası hukuksal belgelerce de yasaklanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11. maddesi bu konuda son derece açıktır. Ayrıca bu sözleşmenin 17. maddesi özellikle bu konuyla ilgilidir. Son olarak, Birleşmiş Milletlere üye devletlerin katılımlarıyla Haziran 1993 de Viyana'da gerçekleştirilen Dünya İnsan Hakları Konferansı sonunda yayımlanan deklarasyonda da bu konuda sınırlama getirilmiştir.

b. Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi de Federal Cumhuriyetin varlığını tehlikeye atan veya temel demokratik düzeni yoketmeye yönelik faaliyetlerde bulunan siyasal partileri kapatma yetkisine sahiptir. Ve Almanya Anayasa Mahkemesi hem Komünist Partiyi hem de Faşist Partiyi bu gerekçelerle kapatmıştır.

c. Avrupa hukuk düzenlemelerinde de, bir ulus bütünlüğü içinde yer alan etnik grupların milliyetçiliğe dayalı ayrımcılığı kabul edilmemektedir. Anayasa'da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerin korunması ancak anayasal hakları yok edecek siyasal faaliyetlerin (örgütlenmelerin) önlenmesi ile mümkündür. Bu aynı zamanda çoğulculuğun da korunması anlamına gelir.

ç. Fransız Anayasa Konseyi, Korsika'ya özel statü tanıyan Yasa'nın iptali ile ilgili kararında, Fransız vatandaşlarından oluşan "Fransız Halkı"nın korunması için özen göstererek "Fransız Halkı"nın mütemmim cüzî (tamamlayıcısı olan) "Korsika Halkı" kavramını reddetmiş ve söylenmesi gerekenin "Kanunen bölünmesi mümkün olmayan Fransız Halkı" olduğunu vurgulamıştır.

d. Siyasî Partilerin faaliyetleri, demokratik düzende güvence altına alınmışlardır. Çağımız partiler ve demokrasi çağıdır. Ancak bu demokrasilerin kendilerini korumaları anlamına da gelir. Siyasal partilerin hukuk devletinin sağladığı güvencelerden yararlanabilmesi, ancak Anayasa'ya uygun davranmaları ile mümkündür.

e. Halkların eşit ve kendi kaderlerini tayin etme haklarıyla kültürel hakların kullanılmasında, demokratik sistemle idare edilen vatandaşlarına bireysel düzeyde temel ve siyasal hakları eşit düzeyde sağlamış ülkeler için; Devlet, ülke, ulus ve siyasal birlik esas alınmakta, bunları bozan her türlü eylemlere hukuksal dayanak verilmemekte ve yasaklanmaktadır.

f. Demokratik toplumlarda temel hak ve özgürlükler için esas ölçüt bireydir. Bunun etnik gruplar için ulusal hakka dönüştürülmesi, bu şekilde Devlet, ülke ve ulusu parçalama hak ve özgürlüğünden söz edilmesinin bir dayanağı olamaz.

g. Uluslararası birlikteliğin gelişmesine yönelik çalışmaların geliştiği bir süreçte ulusal birlikteliklerin parçalanması düşünülemez ve her iki olgunun birbirinin karşıtı olduğu söylenemez.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Parti programında ve savunmalarda ayrı uluslar olarak ortaya konan Türk ve Kürt Uluslarının gönüllü birliğinin hedeflendiğinden söz edilmekte ise de, gerçekte davalı Parti'nin programı vatandaşlar arasında kin, husumet ve ayrılık duyguları yaratmakta ve körüklemektedir. Zira Parti programı Türk Ulusunun bütünlüğünü ırka dayalı bir görüşle Türk ve Kürt olarak ikiye ayırmayı Kürt kökenli vatandaşlarımızı bir ulusal kurtuluş mücadelesi içine çekmeyi öngörmektedir. Bu tür program hükümlerinin ülke ve millet bütünlüğünü yıkmayı kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde amaçladığı açıktır.

Demokratik siyasal yaşamın vazgeçilmez ögesi olan siyasal partiler demokrasiye ters düşen, demokrasiyle bağdaşmayan, demokrasiyi güçsüz ve etkisiz düşürecek, toplumsal barışı yıkacak program düzenleyemez ve eylemlerde bulunamazlar. Hiçbir ayrılık bulunmayan ulusun içinde azınlık oluşturarak ülkeyi bölmek, bu amaçla etnik köken ayrımını kışkırtarak ulusun bireylerini, bölge halklarını birbirine düşman edip Kürt ulusal kurtuluş hareketiyle bağlantı kurulması bir öneri ve çözüm değil, devleti yıkmaya yönelik bir planın uygulanması ve çözümsüzlüktür. Sorunlar yaratılarak çözüm üretilemez. Kimi etnik grupları ulus yapısı içinden, çoğunluktan azınlığa indirmek toplumsal barışı yıkar. Bu yolla ulus bütünlüğü içinde yer alan etnik gruplar körüklenecek, terörün şiddeti artırılabilecektir. Uluslararası norm, silahla, şiddetle hak arama yollarına kesinlikle kapalıdır. Sosyalist Türkiye Partisi, Kürt kökenli yurttaşları asılsız ve dayanaksız savlarla Ulusal kurtuluş mücadelesine çekmeye ve bölünmeye yönelmiştir. Demokrasi, demokra tik hak ve özgürlüklerden yararlanarak yıkılamaz. Hakkı ve özgürlüğü kötüye kullanmaya engel olmak devletin görevidir. Hele bir siyasal parti, şiddet ve terörü kışkırtarak gizli bir amacı gerçekleştirmek istiyorsa, buna olanak verilemez. Partilerin de yapamayacakları şeyler vardır ve bunların başında devletin varlığıyla ülkenin ve ulusun birliğini bozmak gelir. Kendisini saldırılara karşı koruyan devleti içerden yıkmak isteyen çabalara hiç bir hukuk düzeni meşruiyet tanıyamaz. Parti savunmasında buna karşın "Anayasa Mahkemesi Devletin bekasından önce, toplumun dönüşümü ve gereksinimlerini gözönüne almalıdır." demektedir. Bu dönüşüm ve gereksinim de kendi düşüncelerine dayanmaktadır.

Davalı Partinin programında Türk ve Kürt ulusları biçiminde bir ayrımın yapılması ve Kürt halkının kendi kaderini belirleme hakkını özgür iradesiyle kullanması; bir başka deyişle, ülkede yaşayan ve Kürt olarak ayırdıkları bir kısım yurttaşların Türkiye Cumhuriyetinden kopmasının amaçlanması Siyasî Partiler Yasası'nın 78. maddesinin (a) bendinde söz konusu olan "devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü" ilkesine açıkça aykırıdır.

Bu konuda özenle üzerinde durulması gereken husus daha önce belirtildiği gibi bu yöndeki yasal düzenlemelerin amacı ülkedeki etnik farklılıkların ve bunların dil ve kültürlerinin yasaklanması değildir. Çeşitli etnik kökenlerden gelen Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, kendi dil ve kültürlerine sahiptirler. Ancak bin yıldır birlikte yaşamış, dini, gelenek ve görenekleri aynı, birbirinden ayrılması ve koparılması olanaksız ortak kültürleri ve yaşamları olan bir topluluğu ırk temeline dayanan düşüncelerle ayrıma bağlı tutmak ve hepsini kapsayan ortak ulusal kültürü, dili ve kimliği yadsımak Siyasî Partiler Yasası'nın 78. ve 81. maddelerin (a) bendlerine aykırıdır. Yasaklanan, kültürel farklılıkların ve zenginliğin belirtilmesi olmayıp, bunların Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde azınlıklar yaratarak, ulus bütünlüğünün bozulması ve buna bağlı olarak ayrımlara dayanan yeni bir devlet düzeninin kurulması amacıyla kullanılmasıdır.

Programdaki düzenleme farklı ulus ve ulusal azınlıkların varlıklarının kabul edildiklerini göstermektedir. Bunlar programdaki diğer düzenlemelerle birlikte ele alındığında Siyasî Partiler Yasası'nın 81. maddesinin (b) bendinde yasaklanan, Türk dilinden veya kültüründen başka dil ve kültürleri korumak, geliştirmek veya yaymak yoluyla Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde azınlıklar yaratarak ulus bütünlüğünün bozulması amacını gütmeye anlamını taşımaktadır. Bir başka deyişle program, Türk Ulusu'nun ortak dili, kültürü dışındaki dil ve kültürleri bölücülüğe

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

yönelik olarak korumak, geliştirmek veya yaymak yoluyla bir bölüm vatandaşın farklı bir ulustan oldukları, bir azınlığa mensup buldukları ileri sürülerek azınlık ya da ayrı bir ulus olmanın gerektirdiği haklardan yararlanmaları biçiminde bir düşünce içermektedir. Türkiye'de hiçbir vatandaş arasında bir fark ve farklı bir uygulama yoktur.

Esasa ilişkin son savunmada hukukun sınıfsal olduğu görüşüyle kapatma olasılığına karşı Mahkeme ve üyelere gözdağı niteliğindeki sözler üzerinde durulması gereksiz bölümlerdir.

Sonuç olarak, Sosyalist Türkiye Partisi, Programındaki anlatımlarla, Türkiye'de hukuksal ve siyasal yönden ırka dayalı bir Türk Ulusu kavramı ya da etnik kökene göre çoğunluk ve azınlık kavramları olmamasına karşın, farklı etnik ve soy kökenlerinden gelen bütün vatandaşların eşit haklarla yer aldığı Türk Ulusunu ırk esasına dayalı olarak "Türk ve Kürt Ulusları" biçiminde ikiye bölmüş, ulusal kurtuluş hareketi içinde gösterilen T.C. Devletin vatandaşları Kürtlere ayrı bir ulus olarak kendi kaderlerini tayin etme hakkını verme amacına yönelik durumuyla Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozucu bir konuma düşmüştür. Bu bağlamda yine programında yer alan "Kürt Ulusu'nun ve bütün etnik ve toplulukların kendi dil ve kültürel yapılarını koruyup gelişmeleri olanağını sağlar. Dillerin geliştirilmesi, zenginleştirmeleri çalışmalarında hiç bir dile ayrıcalık tanınmaz" biçimdeki düzenleme de Türk Ulusu'nun ortak kültür ve dilini dışlar nitelikte ve bölücülüğe yöneliktir. Bunlar yalnızca düşünce değil, yasaklanan sakıncalı eylemlere kışkırtma, katkı, destek ve bu niteliğiyle de bir tür eylemdir.

Bütün bunlarla Siyasî Partiler Yasası'nın 78. maddesinin (a) bendi ve aynı Yasa'nın 81. maddesinin (a) ve (b) bentlerine aykırı davranılmıştır.

Yukarda belirtilen nedenlerle, Sosyalist Türkiye Partisi'nin Siyasî Partiler Yasası'nın Dördüncü Kısmı'nda yer alan hükümlere aykırı davrandığı saptandığından aynı Yasa'nın 101. maddesinin (9) bendi gereğince kapatılması gerekir.

VIII- SONUÇ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 25.2.1993 günlü, SP.43.Hz.1993/16 sayılı İddianamesi'nde Sosyalist Türkiye Partisi'nin Anayasa'nın Başlangıç Kısmı'na 3., 4., 14., 68. ve 69. maddeleriyle 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 78. maddesinin (9) bendi ve 81. maddesinin (a) ile (b) bentlerine aykırı olarak, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı amaçladığı ileri sürülerek Siyasî Partiler Yasası'nın 101. maddesinin (a) bendi gereğince kapatılmasına karar verilmesi istenmekle gereği görüşülüp düşünüldü:

1. Sosyalist Türkiye Partisi programının, Anayasa ile Siyasî Partiler Yasası'na aykırı olduğuna ve 2820 sayılı Yasa'nın 101. maddesinin (a) bendi uyarınca davalı Parti'nin KAPATILMASINA,

2. Davalı Parti'nin tüm mallarının 2820 sayılı Yasa'nın 107. maddesi uyarınca Hazine'ye geçmesine,

3. Gereğinin yerine getirilmesi için karar örneğinin 2820 sayılı Yasa'nın 107. maddesine göre Başbakanlığa ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesine,

30.11.1993 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Esas Sayısı:1993/2 (Siyasî Parti-Kapatma)

Karar Sayısı:1993/3

Başkan	Başkanvekili	Üye
Yekta Güngör ÖZDEN	Güven DİNÇER	İhsan PEKEL
Üye	Üye	Üye
Selçuk TÜZÜN	Ahmet N. SEZER	Haşim KILIÇ
Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Mustafa BUMİN	Sacit ADALI
Üye		Üye
Ali HÜNER		Lütfi F. TUNCEL